

PRIJEDLOG

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

**6. Izvješće Republike Hrvatske
za razdoblje od siječnja 2007. do prosinca 2010. godine o poduzetim
mjerama za ostvarivanje usvojenih odredbi Europske socijalne povelje
(članak 1. i 9.) i odredbi Dodatnog protokola iz 1988. godine (članak 1.)**

Veljača 2012.

IZVJEŠĆE O PRIMJENI EUROPSKE SOCIJALNE POVELJE

Za razdoblje od siječnja 2007. do prosinca 2010. godine koje podnosi Republika Hrvatska na temelju članka 21. Europske socijalne povelje, o mjerama koje se poduzimaju u svrhu primjene prihvaćenih odredaba Europske socijalne povelje čija je isprava o ratifikaciji ili odobrenju položena dana 26. veljače 2003. godine i odnose se na članak 1. i 9. Povelje te članka 1. Protokola.

U skladu sa člankom 23. Povelje, primjerci ovog izvješća dostavljeni su:

- *Savezu samostalnih sindikata Hrvatske,*
- *Nezavisnim hrvatskim sindikatima,*
- *Hrvatskoj udruzi sindikata,*
- *Matici hrvatskih sindikata,*
- *Udruzi radničkih sindikata Hrvatske,*
- *Hrvatskoj udruzi poslodavaca.*

Sadržaj

1. Članak 1. - PRAVO NA RAD	<u>4</u>
Stavak 1. - Politika punog zapošljavanja	<u>4</u>
Stavak 2. - O slobodno poduzetom radu (nediskriminaciji, zabrani prisilnog rada i drugim stajalištima)	<u>38</u>
Stavak 3. - Besplatno posredovanje pri zapošljavanju	<u>55</u>
Stavak 4. - Profesionalno usmjeravanje, obrazovanje i rehabilitacija	<u>65</u>
2. Članak 9. - PRAVO NA PROFESIONALNO USMJERAVANJE	<u>84</u>
a) Funkcije, organizacije i operacije profesionalnog usmjeravanja	<u>84</u>
b) Obrazovanje i osposobljavanje osoba s invaliditetom	<u>87</u>
c) Zapošljavanje osoba s invaliditetom	<u>88</u>
3. Članak 1. Dodatnog protokola	<u>97</u>

Članak 1. - PRAVO NA RAD

Radi osiguranja učinkovitog ostvarivanja prava na rad, ugovorne stranke se obvezuju:

- 1. priznati jednim od svojih glavnih ciljeva i odgovornosti postizanje i održavanje što je moguće više i stabilnije razine zaposlenosti, pri tome nastojeći ostvariti punu zaposlenost;*
- 2. djelotvorno štiti pravo radnika da zarađuju za svoj život slobodno izabranim radom;*
- 3. uspostaviti ili održavati besplatne službe zapošljavanja za sve radnike;*
- 4. osigurati ili promicati odgovarajuće profesionalno usmjeravanje, izobrazbu i rehabilitaciju.*

Ustavne odredbe u Republici Hrvatskoj u izvještajnom razdoblju nisu se mijenjale.

Stavak 1

Politika punog zapošljavanja

Od prošlog Izvješća usvojen je novi Zakon o radu (Narodne novine, broj 149/09), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2010. godine, osim poglavlja 4, 5, 6, i 7 glave XVII toga Zakona i kaznenih odredaba članak 293. stavak 1. podstavak 34. - 48. Zakona.

Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, broj 80/08 i 121/10) uređuje se posredovanje pri zapošljavanju, profesionalno usmjeravanje, obrazovanje u cilju povećanja zapošljavanja radne snage, osiguranje za slučaj nezaposlenosti, aktivno djelovanje na tržištu rada u cilju poticanja prostorne i profesionalne pokretljivosti radne snage te novog zapošljavanja i samozapošljavanja, izvori sredstava za djelatnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te ustroj, upravljanje i obavljanje djelatnosti Zavoda.

Također su na nacionalnoj razini doneseni Nacionalni planovi za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010. i 2011. - 2012. (NPPZ) u okviru kojih su mjere aktivne politike u ovlasti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje usmjerene prema sufinanciranju zapošljavanja nezaposlenih te usavršavanju uz zapošljavanje radi zadržavanja radnog mjesta, prema financiranju obrazovanja nezaposlenih osoba za potrebe tržišta rada, te prema sufinanciranju i financiranju zapošljavanja u programima javnih radova, kao i Nacionalni provedbeni planovi (NPP) za 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. godinu.

O stanju zaposlenosti

Stopa zaposlenosti u Republici Hrvatskoj značajno se smanjila u zadnje dvije godine. Prema podacima Eurostata, stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 15 do 64 godine smanjila se s 57,8% u 2008. na 56,6% u 2009., te na 54,1% u 2010. godini. Stopa zaposlenosti muškaraca spomenute dobi smanjila se sa 65,0% na 62,4%, te na 59,5%, dok se stopa zaposlenosti žena prvo malo povećala s 50,7% u 2008. godini na 51,0% u 2009. godini, a potom se smanjila na 48,8% u 2010. godini. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 55 do 64 godine povećala se s 36,7% u 2008. na 38,4% u 2009. godini, a potom je pala na 35,7% u 2010. godini. Značajno smanjenje stope zaposlenosti u zadnje dvije godine posljedica je međunarodne gospodarske krize koja je zahvatila i Hrvatsku.

Tablica 1. Skupni prikaz podataka o zaposlenosti prema spolnoj i dobnoj strukturi za razdoblje od 2006. do 2010. godine

Godina	Stopa zaposlenosti (%)					
	Stanovništvo 15-64			Stanovništvo 55-64		
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene
2006.	55,4	61,5	49,4	34,3	44,4	25,7
2007.	57,0	64,2	50,0	35,8	48,4	24,2
2008.	57,8	65,0	50,7	36,7	49,0	25,5
2009.	56,6	62,4	51,0	38,4	50,1	28,0
2010.	54,1	59,5	48,8	35,7	47,0	25,8

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Prema podacima Eurostata, stopa nezaposlenosti stanovništva u dobi od 15 do 74 godine povećala se s 8,4% u 2008. godini na 9,1% u 2009. godini te na 11,8% u 2010. godini. Stopa nezaposlenosti muškaraca povećala se sa 7,1% na 8,0% te na 11,4%. Stopa nezaposlenosti žena povećala se s 10,0% na 10,3% te na 12,3%. Stopa nezaposlenosti mladih povećala se s 22,3% na 25,0% te na 31,5%. Gospodarska je kriza, dakle, imala teške posljedice za tržište rada u Hrvatskoj.

Tablica 2. Skupni prikaz podataka o nezaposlenosti prema spolnoj i dobnoj strukturi za razdoblje od 2006 do 2010. godine

Godina	Stopa nezaposlenosti (%)			
	Stanovništvo 15-74			Stanovništvo 15-24
	Ukupno	Muškarci	Žene	
2006.	11,2	9,9	12,8	28,9
2007.	9,6	8,4	11,2	24,0
2008.	8,4	7,1	10,0	22,3
2009.	9,1	8,0	10,3	25,0
2010.	11,8	11,4	12,3	31,5

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Upit Odbora

Nezaposlenost i zapošljavanje osoba s invaliditetom

U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2010. godine bilo je registrirano 6.255 nezaposlenih osoba s invaliditetom, što iznosi 2,0% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji Zavoda. Na dan 31. prosinca 2009. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo je registrirano 6.215 nezaposlenih osoba s invaliditetom, što čini 2.1% ukupne populacije nezaposlenih, dok je 31. prosinca 2008. godine u evidenciji bilo registrirano 5.579 osoba s invaliditetom, što iznosi 2,4% ukupne populacije nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj. Dakle, od 2008. do 2010. godine broj nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji Zavoda se povećao, no njihov udio u ukupnoj nezaposlenosti je u padu zbog povećanja ukupne nezaposlenosti.

Uzimajući u obzir ukupan broj nezaposlenih osoba s invaliditetom koje su se zaposlile u razdoblju od 2005. do 2010. godine, može se utvrditi kako je u razdoblju od 2005. do 2007. godine postojao pozitivan rastući trend u zapošljavanju ciljne skupine. Tijekom 2008., 2009. i 2010. godine dolazi do pada broja novozaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. U 2008. godini je zaposleno 1.267, u 2009. ukupno 1.028, a u 2010. godini 1.080 osoba s invaliditetom iz čega je vidljiva tendencija smanjenja zapošljavanja u usporedbi s 2007. godinom kada su zaposlene 1.423 osobe s invaliditetom iz evidencije Zavoda. Takav pad odražava kretanje ukupnog zapošljavanja u razdoblju od 2008. do 2010. godine koje je također bilo u padu. Ohrabrujuća je činjenica da je tijekom 2010. godine ukupan broj novozaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije nezaposlenih čak

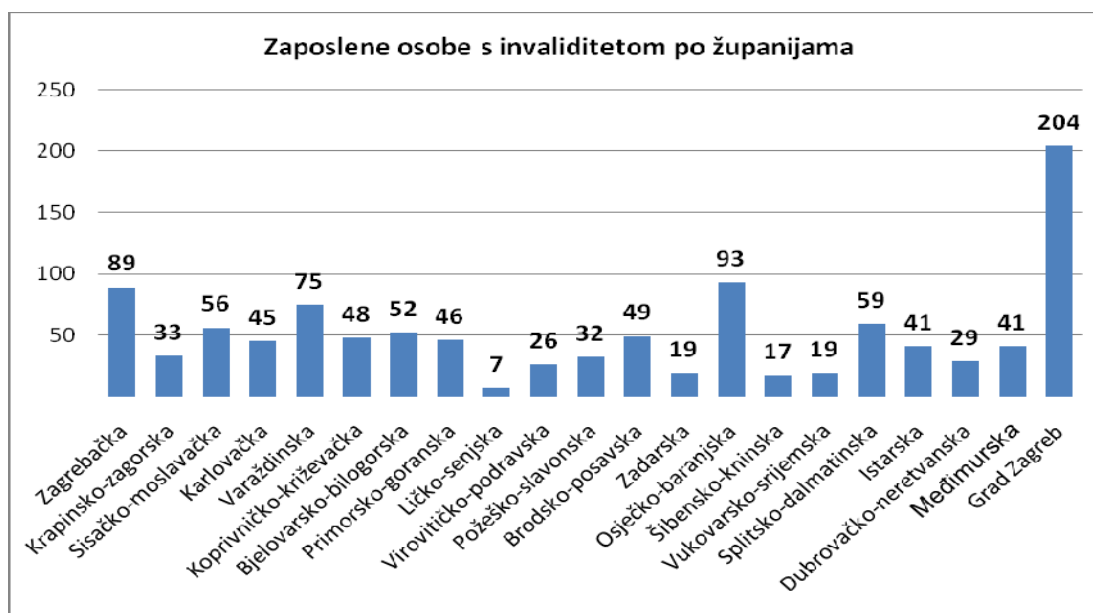
povećan u odnosu na 2009. godinu, što govori o pojačanom ulaganju napora savjetnika Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje i ostalih dionika na tržištu rada u zapošljavanju ove ciljane skupine unatoč otežanim uvjetima na tržištu rada.

Tablica 3. Podaci o broju nezaposlenih i zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje po godinama za razdoblje od 2005. do 2010. godine

Godina	Broj nezaposlenih osoba s invaliditetom na dan 31. prosinca	Broj zaposlenih osoba s invaliditetom u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca
2005	5892	1034
2006	5790	1211
2007	5703	1423
2008	5579	1267
2009	6215	1028
2010	6255	1080

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

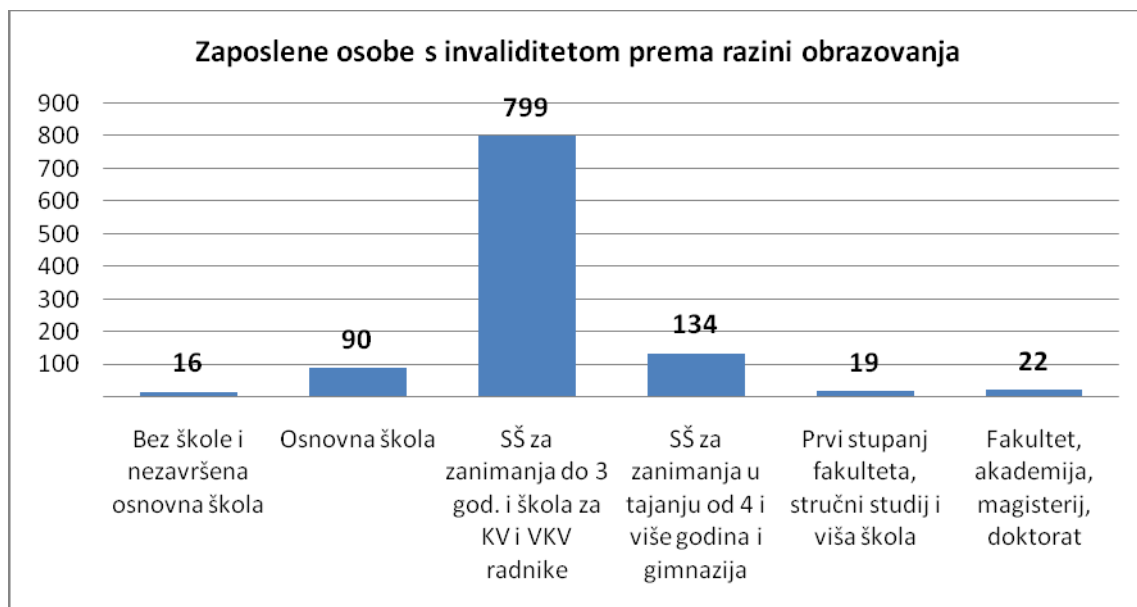
Grafikon 1. Prikaz podataka o broju zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje po županijama

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najviše zaposlenih osoba s invaliditetom evidentirano je u Gradu Zagrebu (204 ili 18,9% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), zatim u Osječko-Baranjskoj županiji (93), Zagrebačkoj (89), te Varaždinskoj županiji (75).

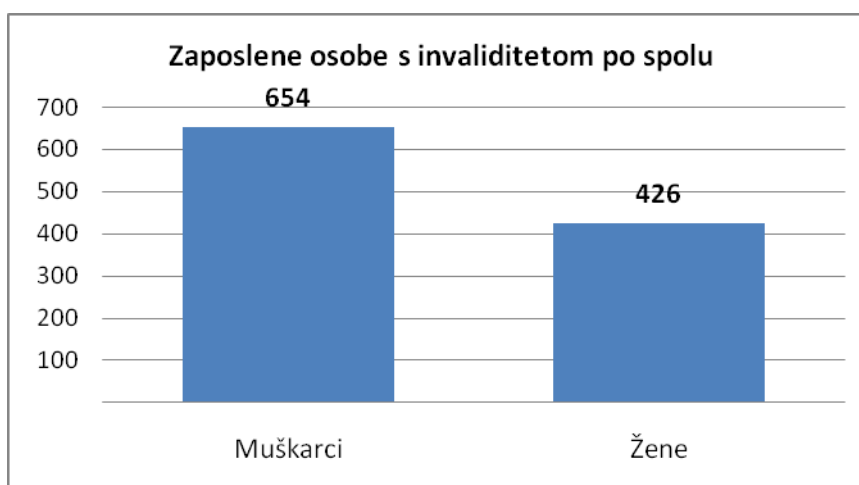
Grafikon 2. Prikaz podataka o broju zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na razinu obrazovanja

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U 2010. godini je zaposlen najveći broj osoba s invaliditetom sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, točnije 933 osobe (86,39% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), od toga 799 zaposlenih osoba s invaliditetom ima završenu trogodišnju, a 134 osobe četverogodišnju srednju školu.

Grafikon 3. Prikaz podataka o broju zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na spol

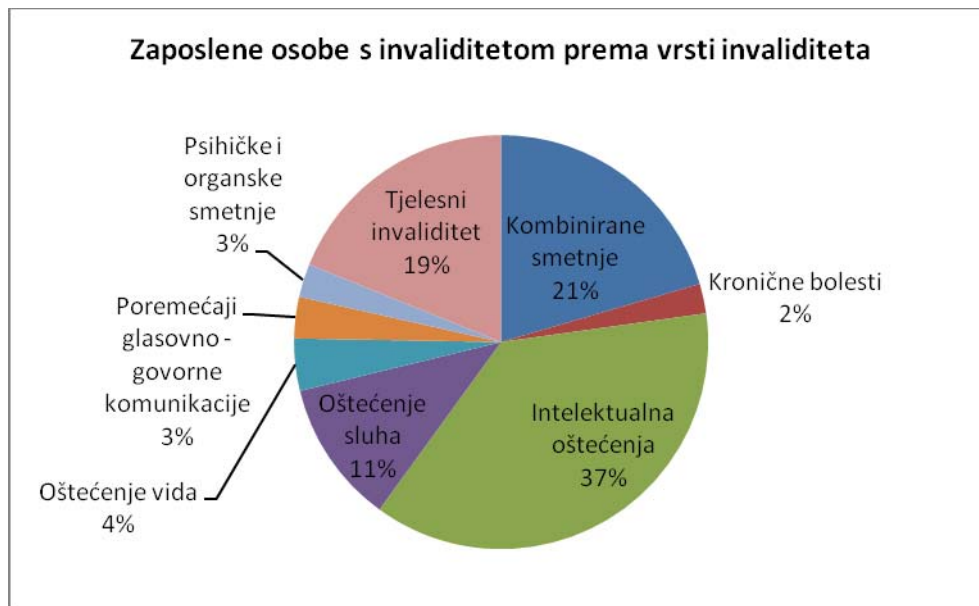

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je 654 muškaraca (60,51%) i 426 žena s invaliditetom (39,44%).

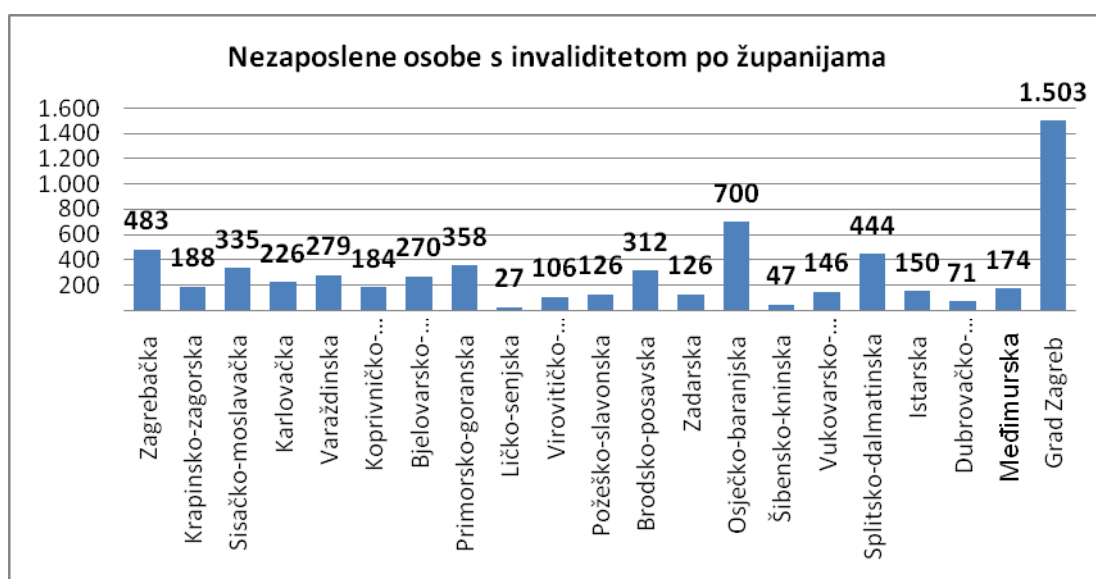
Grafikon 4. Prikaz podataka o broju zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na vrstu invaliditeta

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom spada u skupinu osoba s intelektualnim poteškoćama (402 ili 37%), slijede ih osobe s kombiniranim smetnjama (221 ili 21%), a zatim osobe s tjelesnim invaliditetom (204 ili 19%).

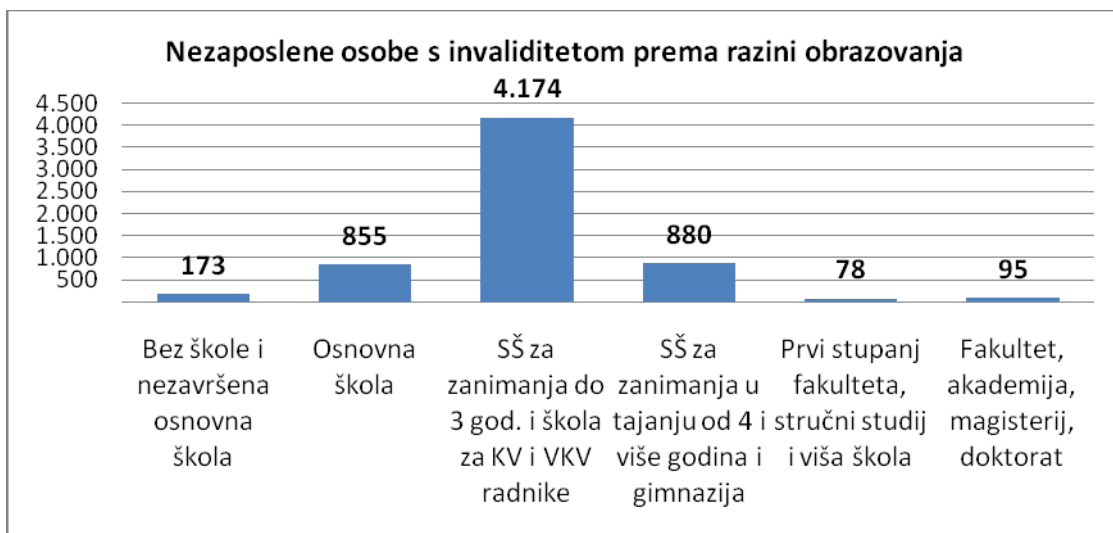
Grafikon 5. Prikaz podataka o broju nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje po županijama

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiran je u Gradu Zagrebu (1.503 ili 24,03% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), zatim u Osječko–Baranjskoj županiji (700), Zagrebačkoj (483) te Splitsko-dalmatinskoj županiji (444).

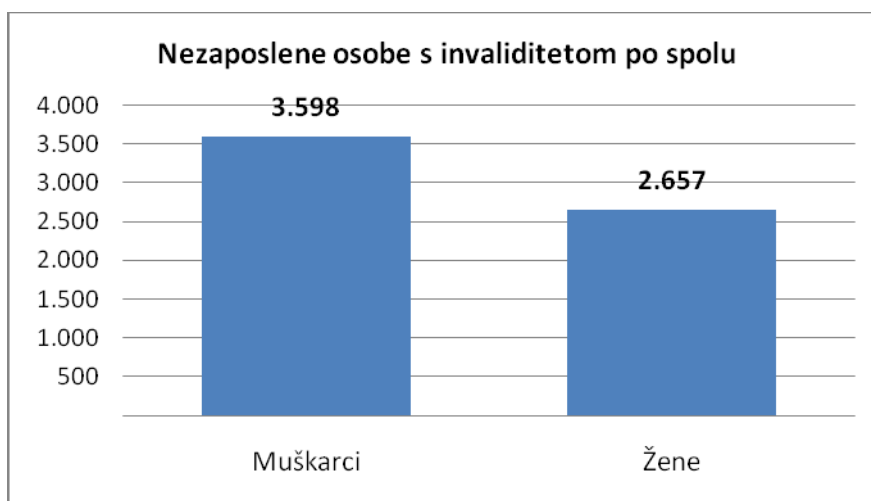
Grafikon 6. Prikaz podataka o broju nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na razinu obrazovanja

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Nezaposlene osobe s invaliditetom najvećim dijelom su srednjoškolskog obrazovanja (5.054 ili 80,8%) od čega je 4.174 osoba završilo trogodišnju srednju školu, a 880 nezaposlenih osoba s invaliditetom ima završenu četverogodišnju srednju školu.

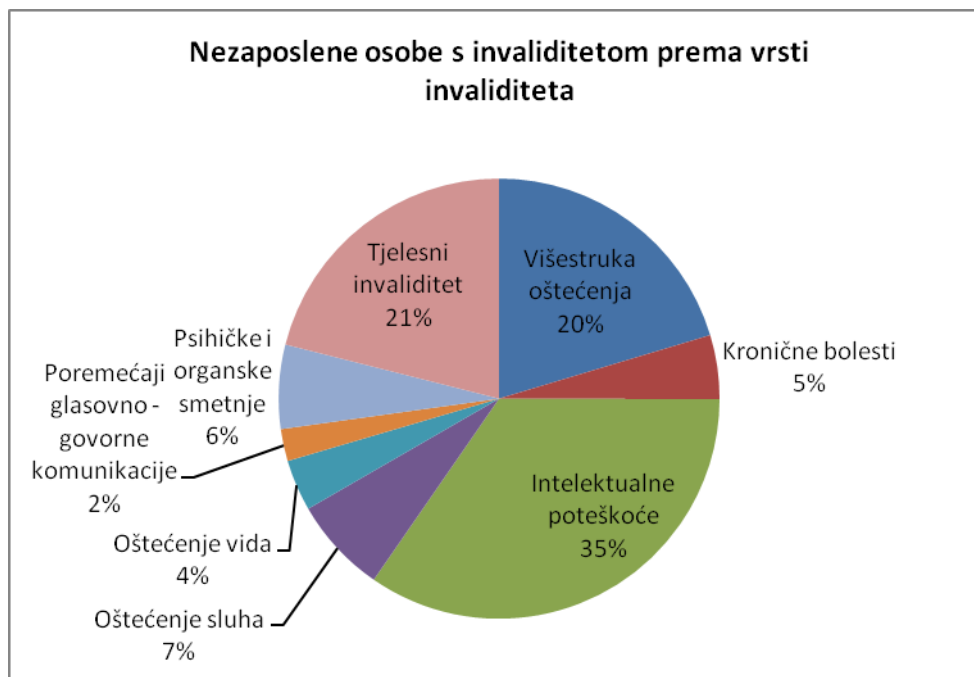
Grafikon 7. Prikaz podataka o broju nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na spol

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda su muškarci (3.598 ili 57,5%).

Grafikon 8. Prikaz podataka o broju nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje s obzirom na vrstu invaliditeta

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje najviše je nezaposlenih osoba s intelektualnim poteškoćama – 2.165, odnosno 35%. Slijede osobe s tjelesnim invaliditetom (1.317), osobe s višestrukim oštećenjima (1.273), a zatim osobe oštećena sluha, osobe s psihičkim i organskim smetnjama, osobe s kroničnim oboljenjima, osobe s teškoćama vida te osobe s poremećajima govorno – glasovne komunikacije.

Republika Hrvatska je prepoznala veliki potencijal osoba s invaliditetom te posljednjih godina vrlo aktivno provodi aktivnu politiku zapošljavanja osoba s invaliditetom, usvajanjem niza međunarodnih dokumenata, njihovom ugradnjom u nacionalno zakonodavstvo te provođenjem u praksi. Naravno, djelovanje Republike Hrvatske nije usmjereno samo na zapošljavanje osoba s invaliditetom, već obuhvaća i promicanje prava aktivnog i ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u društvu, s ciljem poboljšanja njihove kvalitete življenja.

Naime, još 2002. godine donesen je Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02, 33/05) kojim su postavljeni temelji za razvijanje aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Promatrano s aspekta pripreme za zapošljavanje i zapošljavanja nezaposlenih osoba, profesionalna rehabilitacija prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02, 33/05) uključuje sljedeće aktivnosti:

- utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti;
- profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti;
- analizu tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad;
- procjenu mogućnosti izvođenja razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja;
- radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno – socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja.

Donošenjem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji stvoreni su preduvjeti i za osnivanje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Fond je osnovan Uredbom Vlade Republike Hrvatske 2003. godine, a njegovim osnivanjem Vlada Republike Hrvatske je dodala još jedan instrument osiguranja ravnopravnog uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada. Fond je formalno-pravno počeo s poslovanjem u studenom 2006. godine. Osnovne aktivnosti Fonda mogu se podijeliti u sljedeće skupine:

1. provođenje politike razvitka i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom
2. financiranje ili sufinanciranje ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i radnih centara
3. isplate novčanih poticaja
4. financiranje ili sufinanciranje programa i projekata za poticanje i zapošljavanja te održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom
5. nadzor ostvarivanja prava na novčani poticaj i korištenja drugih sredstava Fonda
6. drugi poslovi predviđeni Uredbom o osnivanju Fonda i Statutom Fonda.

Fond sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom ostvaruje prihode iz:

- sredstava državnog proračuna
- sredstava Posebnog doprinosa iz članka 10.a stavak 2. i 3. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- neutrošena sredstva posebne namjene
- darovi i pomoći u novcu od domaćih i stranih pravnih i fizičkih osoba
- drugi prihodi ostvareni temeljem zakona i drugih propisa.

U Hrvatskom zavodu za zapošljavanje se u rješavanju problema zapošljavanja osoba s invaliditetom naglasak stavlja na individualni pristup nezaposlenoj osobi.

Stoga, kako bi se sustavnije pristupilo rješavanju problema zapošljavanja osoba s invaliditetom, u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje djeluje Odsjek za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. U svim područnim službama Zavoda rade savjetnici za posredovanje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koji su posebno educirani u ovom području. U suradnji sa savjetnicima za profesionalno usmjeravanje obavlja se procjena radne sposobnosti nezaposlene osobe s invaliditetom koja uključuje i psihološko – medicinsku obradu, čija je svrha upućivanje u adekvatne oblike profesionalne rehabilitacije. Također, nezaposlenim osobama s invaliditetom omogućeno je sudjelovanje i u različitim oblicima grupnog savjetovanja prilagođenim s obzirom na vrstu invalidnosti, čija je svrha poticanje aktivnog pristupa traženju posla, te ostvarivanje socijalne i psihološke potpore. Navedeni oblici rada prilagođeni su potrebama i mogućnostima osoba s invaliditetom. Tako se, primjerice, u područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje provode aktivnosti grupnog profesionalnog informiranja i savjetovanja za osobe s oštećenjima sluha uz prevođenje na znakovni jezik u suradnji sa Savezom gluhih i nagluhih Grada Zagreba.

Hrvatski zavod za zapošljavanje intenzivno surađuje sa svim relevantnim dionicima na području profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom, a posebno s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i brojnim udrugama koje skrbe o osobama s invaliditetom. Udruge osoba s invaliditetom i udruge koje skrbe o osobama s invaliditetom su snažni pokretači inicijativa za jačanje mogućnosti osoba s invaliditetom, te stoga Hrvatski zavod za zapošljavanje aktivno podržava programe udruga kojima je cilj socijalna integracija i podizanje razine kvalitete življenja osoba s invaliditetom.

Dio mjera aktivne politike za sufinanciranje zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje odnosi se na poticanje integracije na tržište rada osoba koje se nalaze u nepovoljnom položaju tj. posebnih skupina nezaposlenih osoba kao što su i osobe s invaliditetom (mjera - Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba). Osim mjera za sufinanciranje zapošljavanja, Zavod potiče zapošljavanje i putem mjera za sufinanciranje i financiranje obrazovanja te mjera uključivanja u javne radove. U 2010. godini mjerama aktivne politike koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje obuhvaćeno je 349 osoba s invaliditetom dok je tijekom 2009. godine obuhvaćeno 146 osoba s invaliditetom.

Nadalje, Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala razne međunarodne dokumente koji promiču i garantiraju prava osoba s invaliditetom, među kojima treba izdvojiti, Konvenciju o osobama s invaliditetom UN, koju je Republika Hrvatska potpisala kao treća zemlja u svijetu (30. ožujka 2007. godine), a ratificirala kao četvrta.

Također, bitno je spomenuti i Akcijski plan Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006. - 2015. godine, koji je zajedno s Konvencijom o osobama s invaliditetom UN-a, temelj Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine (Narodne novine, broj 63/07) koju je Vlada Republike Hrvatske donijela u lipnju 2007. godine. U nacionalnoj strategiji su utvrđena područja djelovanja te provedbene aktivnosti koje obuhvaćaju sva područja života osoba s invaliditetom, od obitelji, sudjelovanja u političkom, javnom i kulturnom životu, obrazovanja, zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije, pristupačnosti, mobilnosti, zdravstvene i socijalne skrbi, pravne zaštite, života u zajednici do neovisnog življenja. Takvim sveobuhvatnim pristupom omogućava se osobama s invaliditetom ravnopravna integracija u sve sfere društvenog života, poštivanje njihovog dostojanstva te sprečavanje diskriminacije i podizanje društvene svijesti. Navedenom pridonosi i suradnja s udrugama osoba s invaliditetom koje je Vlada Republike Hrvatske prepoznala kao partnera u ravnopravnom uključivanju osoba s invaliditetom u društvo. Također je na Europskoj konferenciji visoke razine o Akcijskom planu Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006. - 2015., održanoj u Zagrebu u rujnu 2007. godine, donesena Zagrebačka deklaracija, kojom se daje podrška Akcijskom planu Vijeća Europe i njegovu provođenju.

U cilju djelovanja na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom 1997. godine, Vlada Republike Hrvatske, osnovala je Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, kao stručno i savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske, sa zadaćom upućivanja prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja u području zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te provođenjem raznih aktivnosti usmjerenih na njihovu dobrobit.

Kao još jedan instrument osiguranja bolje zaštite i kvalitetnijeg življenja osoba s invaliditetom Hrvatski Sabor donio je 2007. godine i Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine, broj 107/07) te je u svibnju 2008. godine imenovana pravobraniteljica za osobe s invaliditetom.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je prihvatila Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja (JAP), kojeg je potpisala s Europskom komisijom, koji je bio temelj za izradu Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010. i 2011. - 2012. (NPPZ), u izradu i provedbu kojeg je uključen i Fond.

Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM), kojeg je Vlada Republike Hrvatske potpisala s Europskom komisijom 5. ožujka 2007. godine, je bio temelj za izradu Nacionalnog provedbenog plana (NPP) za 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. godinu. Mjere iz NPP su se kontinuirano prilagođavale novim okolnostima i izazovima i Fond

za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je bio uključen u izradu i provedbu istog.

Provedba svih akata i planova prati se od strane nadležnih ministarstava te je Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i svi ostali dionici u procesu provedbe navedenih akata dužan podnositi redovna pisana izvješća o provedenim i implementiranim mjerama.

Dakle, u Republici Hrvatskoj se politika prema osobama s invaliditetom zasniva na međunarodnim dokumentima te svjetskim standardima i praksama koji su utkani u nacionalno zakonodavstvo, a temelje se posebice na načelima nediskriminacije, jednakih mogućnosti i uključivanju osoba s invaliditetom u društvene procese, čime se stvara preduvjet za ostvarivanje pristupačnosti svih građanskih, socijalnih, političkih i ostalih prava osobama s invaliditetom. U okviru navedenog usmjerenja, kreću se ujedno i sve aktivnosti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u cilju podizanja razine društvene svijesti o potrebi i mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom te njihovog uključivanja na tržište rada.

U skladu s navedenim, Fond također od 2006. godine kontinuirano isplaćuje poticaje poslodavcima za zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom te tako, sukladno odluci o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 08/08, 20/09, 96/09 i 44/10), poslodavci mogu ostvariti slijedeće poticaje:

I. REDOVNE POTICAJE - koji traju kontinuirano dok traje zaposlenje osobe s invaliditetom, a koji se dijele na:

1. NOVČANE POTICAJE - NAKNADE U VISINI UPLAĆENOG DOPRINOSA ZA OSNOVNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE I DOPRINOSA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Poslodavcu koji zapošljava osobu s invaliditetom određuje se za tu osobu novčani poticaj u visini uplaćenog doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje. Osobi koja se samozapošljava određuje se novčani poticaj u visini za nju uplaćenog doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje.

2. NAKNADE RAZLIKE RADI SMANJENOG RADNOG UČINKA

Poslodavac prilikom zapošljavanja osobe s invaliditetom koja radi svog invaliditeta ne može obavljati količinski opseg posla kao i zdravi radnik, ima za tu osobu pravo na naknadu razlike plaće radi smanjenog radnog učinka osobe s invaliditetom. Količinski opseg posla se utvrđuje prema prosječnim mogućnostima zdravih radnika.

3. SUFINANCIRANJE TROŠKOVA OSOBNOG ASISTENTA - POMAGAČA U RADU

Poslodavac, odnosno osoba koja se samozapošljava, ima pravo na sufinanciranje dijela troškova druge osobe - osobnog asistenta, koja privremeno ili trajno pomaže osobi s invaliditetom u obavljanju određenih aktivnosti koje zbog vrste, stupnja invaliditeta osobe s invaliditetom ne može samostalno izvoditi.

II. POSEBNE POTICAJE - koji se koriste povremeno

1. JEDNOKRATNA MATERIJALNA DAVANJA - OBRAZOVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

1.1. Obrazovanje zaposlenih osoba s invaliditetom

Osoba koja je samozaposlena odnosno poslodavac koji uputi kod njega zaposlenu osobu s invaliditetom na obrazovanje ili ako sam provodi obrazovanje ima pravo na naknadu 60% iznosa utrošenih sredstava na školovanje osoba s invaliditetom.

1.2. Obrazovanje nezaposlenih osoba s invaliditetom u cilju zapošljavanja

Poslodavac koji prije sklapanja ugovora o radu uputi nezaposlenu osobu s invaliditetom na obrazovanje ima pravo na 60% iznosa troškova obrazovanja. Ako je poslodavac prije stupanja u radni odnos uputio osobu s invaliditetom na obrazovanje, u roku od 60 dana po završetku školovanja obavezan je zaključiti ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Također, nezaposlena osoba s invaliditetom koja u tijeku priprema za samozapošljavanje nastavi obrazovanje ima pravo na 60% iznosa troškova obrazovanja. Osoba koja se samozapošljava dužna je u roku od 90 dana od završetka školovanja pokrenuti poslovnu aktivnost.

2. SREDSTVA ZA PRILAGODBU RADNOG MJESTA - ARHITEKTONSKA PRILAGODBA

Poslodavac koji u radni odnos zaposli osobu s invaliditetom, odnosno osoba koja se samozapošljava, kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno prilagoditi radno mjesto u smislu uklanjanja arhitektonskih barijera, imaju pravo na naknadu troškova prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada za tu osobu.

3. SREDSTVA ZA PRILAGODBU UVJETA RADA - TEHNIČKA PRILAGODBA

Poslodavac koji u radni odnos zaposli osobu s invaliditetom, odnosno osoba koja se samozapošljava, kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno prilagoditi uvjete rada u smislu tehničke prilagodbe radnog mjesta, imaju pravo na naknadu troškova prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada za tu osobu.

4. KREDITNA SREDSTVA PO POVOLJNIJIM UVJETIMA NAMIJENJENA KUPNJI STROJEVA, OPREME, ALATA ILI PRIBORA POTREBNOG ZA ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Poslodavac, odnosno osoba koja se samozapošljava koja je korisnik namjenskog kredita za kupnju strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za samozapošljavanje odnosno zapošljavanje osobe s invaliditetom ima pravo na subvencioniranje kamata najviše do 70% ugovorne kamatne stope sukladno ugovoru o kreditu s poslovnom bankom. Subvencioniranje kamata traje do otplate kredita, samo pod uvjetom da na kupljenom stroju, opremi, alatu ili priboru radi osoba s invaliditetom, odnosno osoba koja se samozapošljava.

5. SUFINANCIRANJE TROŠKOVA RADNOG TERAPEUTA

Poslodavac, odnosno osoba koja se samozapošljava ima pravo na sufinanciranje dijela troškova druge osobe koja osobi s invaliditetom pomaže u savladavanju radnog procesa i to najduže za razdoblje do 4 mjeseca od dana zaključenja ugovora o radu.

Tablica 4. Podaci o vrsti poticaja i broju zaprimljenih i obrađenih zahtjeva

Poticaj	Broj zaprimljenih i obrađenih zahtjeva
Povrat doprinosa	1159
Smanjen radni učinak	338
Osobni asistent	384
Obrazovanje	76
Prilagodba radnog mjesta	17
Prilagodba uvjeta rada	25
Sufinanciranje kamata	12
Radni terapeut	76
UKUPNO	1971

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Ukupan broj zaprimljenih/obrađenih zahtjeva za navedene poticaje u 2010. godini je 1971. Broj poslodavaca kojima su isplaćeni poticaji u 2010. godini je 420 Broj osoba s invaliditetom za koje su isplaćeni poticaji u 2010. godini: 3226 (žene 1412; muškarci: 1814). Ovaj broj osoba s invaliditetom za koje su isplaćeni poticaji odnosi se na one osobe za koje je isplaćen povrat doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za samozapošljavanje. Sve osobe s invaliditetom za koje se poslodavcima isplaćuju ostali

poticaji, su uključeni u povrat doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje.

Tablica 5. Podjela poslodavaca i zaposlenih osoba s invaliditetom po županijama

Županija	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih OSI	Žene OSI	Muškarci OSI
Zagrebačka	25	51	12	39
Krapinsko-zagorska	11	86	65	21
Sisačko-moslavačka	24	147	84	63
Karlovačka	10	43	28	15
Varaždinska	11	82	51	31
Koprivničko-križevačka	22	213	86	127
Bjelovarsko-bilogorska	23	73	43	30
Primorsko-goranska	26	82	34	48
Ličko-senjska	3	6	2	4
Virovitičko-podravska	6	47	24	23
Požeško-slavonska	17	77	38	39
Brodsko-posavska	9	97	58	39
Zadarska	7	86	69	17
Osječko-baranjska	17	119	36	83
Šibensko-kninska	4	7	0	7
Vukovarsko-srijemska	2	2	1	1
Splitsko-dalmatinska	22	160	82	78
Istarska	27	157	70	87
Dubrovačko-neretvanska	9	17	4	13
Međimurska	17	54	35	19
Grad Zagreb	130	1620	598	1022
UKUPNO:	420	3226	1412	1814

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Iako se u razdoblju od 2007. do 2010. godine bilježi značajan porast broj poslodavaca kojima se isplaćuju poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom, u pojedinim županijama trend rasta broja poslodavaca i broja osoba s invaliditetom se usporio, dok je u pojedinim županijama došlo do pada broja poslodavaca i broja osoba s invaliditetom.

Županija	ČL.3. BR. POSL.	ČL.3. BR. OSI	ČL.8. BR. POSL.	ČL.8. BR. OSI	ČL.14. BR. POSL.	ČL.14. BR. OSI	ČL.43. BR. POSL.	ČL.43. BR. OSI	ČL.29. i 34. BR. POSL.	ČL.29. i 34. BR. OSI	ČL.21. i 25. BR. POSL.	ČL.21. i 25. BR. OSI	ČL.39. POSL.	ČL.39. OSI	ODR. ZAP. POSL..	ODR. ZAP. OSI
Zagrebačka	25	51	5	5	8	15	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Krapinsko-zagorska	11	86	1	3	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisačko-moslavačka	24	147	2	2	4	7	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlovačka	10	43	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varaždinska	10	81	2	11	3	12	2	5	0	0	0	0	0	0	1	10
Koprivničko-križevačka	21	212	3	26	6	26	3	3	0	0	0	0	1	23	0	0
Bjelovarsko-bilogorska	23	71	6	44	5	43	1	5	0	0	0	0	0	0	1	39
Primorsko-goranska	26	81	3	9	4	10	1	1	0	0	0	0	1	5	1	8
Ličko-senjska	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Virovitičko-podravska	6	47	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Požeško-slavonska	17	73	11	29	12	37	12	23	8	28	0	0	0	0	0	0
Brodsko-posavska	9	97	3	11	4	11	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Zadarska	6	84	2	2	3	3	0	0	1	2	0	0	1	1	0	0
Osječko-baranjska	17	119	2	49	2	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šibensko-kninska	2	7	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vukovarsko-srijemska	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Splitsko-dalmatinska	20	149	7	126	9	132	4	9	1	1	1	1	0	0	1	119
Istarska	27	157	2	19	3	20	1	1	0	0	0	0	0	0	1	17
Dubrovačko-neretvanska	9	17	1	3	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Međimurska	17	54	5	21	5	11	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Grad Zagreb	126	1610	33	350	42	328	13	34	5	8	1	19	0	0	2	299
UKUPNO:	411	3194	89	711	114	692	42	89	16	40	2	20	3	29	7	492

2010. - UKUPNO POSLODAVACA	420
2010. - UKUPNO OSI	3226

Tablica 6. Broj odobrenih zahtjeva po pojedinom poticaju i isplaćenih poslodavcima po županijama

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

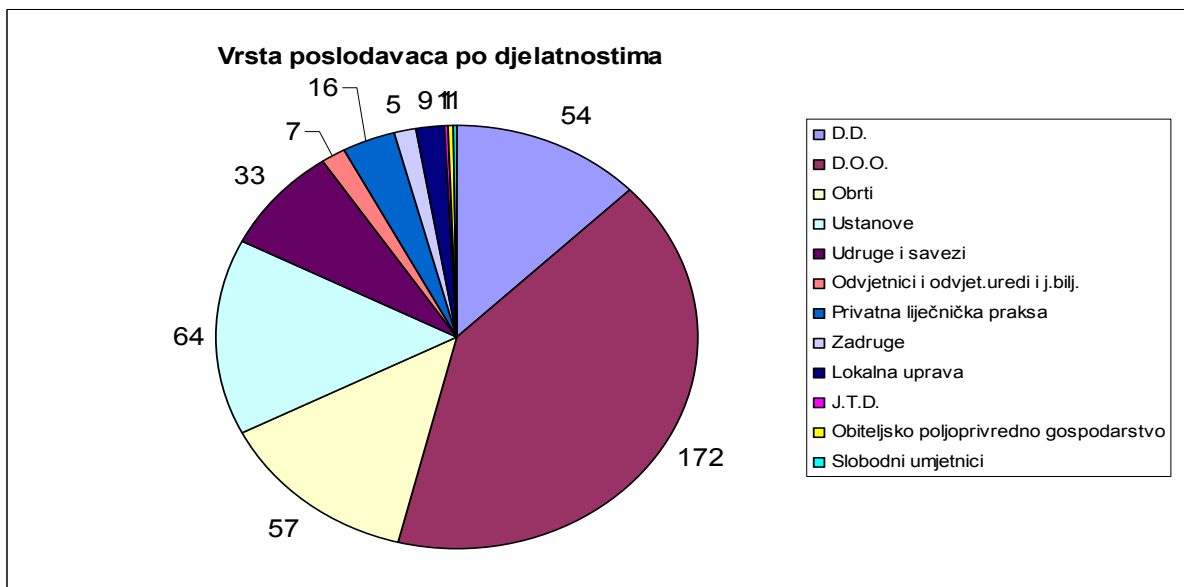
U sljedećoj tablici prikazana je isplata sredstava po pojedinom poticaju u razdoblju od 2007. do 2010. godine:

Tablica 7. Podaci o isplati sredstava po pojedinom poticaju od 2007. do 2010. godine

Godina/poticaj	2007	2008	2009	2010	Ukupno
Povrat doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i zapošljavanje	11.936.243	25.183.369	26.122.343	21.780.662	85.022.617
Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka	5.281.384	5.385.424	7.134.177	6.409.997	24.210.982
Sufinanciranje troškova osobnog asistenta	4.504.169	7.251.208	5.007.492	7.031.103	23.793.972
Obrazovanje OSI	56.904	124.699	135.361	92.788	409.752
Sredstva za prilagodbu radnog mjesta i uvjeta rada	21.561.830	5.934.266	875.310	3.829.485	32.200.891
Sufinanciranje kamata za kredit za kupnju strojeva, opreme, alata i pribora	229.326	181.056	200.225	243.116	853.723
Sufinanciranje troškova radnog terapeuta	Iskazano zajedno s osobnim asistentom	Iskazano zajedno s osobnim asistentom	605.927	379.487	985.414
Održavanje zaposlenosti u zaštitnim uvjetima	0	7.420.000	580.000	6.510.002	14.510.002
UKUPNO	43.569.856	51.480.022	40.660.835	46.276.640	181.987.353

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Grafikon 9. Vrsta poslodavaca po djelatnostima

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Grafikon 10. Broj i postotak poslodavaca u sustavu kvote po djelatnostima

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Napomena: Svi podaci koji su dani odnose se na 2010. godinu i na poslodavce koji koriste poticaje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Tablica 8. Podaci o kvotama i vrstama ustanova/profesija po županijama

Županija	D.D. /kvota	D.O.O. /kvota	Obrti	Ustanove	Udruge i savezi	Odvjetnici i odvjet.ured i i j.bilj.	Privatna liječnička praksa	Zadruga	Lokalna uprava	J.T.D.	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Slobodni umjetnici	UKUPNO
Zagrebačka	1	18/3	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	25
Krapinsko-zagorska	2/1	2	4	3/3	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Sisačko-moslavačka	1/1	10/3	5	4/4	3	1	-	-	-	-	-	-	24
Karlovačka	3/1	2	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	10
Varaždinska	2/1	3	1	4/2	-	1	-	-	-	-	-	-	11
Koprivničko-križevačka	2	8	3	2	3	1	1	-	2/1	-	-	-	22
Bjelovarsko-bilogorska	-	5	2	4/1	4	-	8	-	-	-	-	-	23
Primorsko-goranska	8/2	12	3	1	-	-	-	-	2/2	-	-	-	26
Ličko-senjska	-	1/1	-	-	1	-	-	-	1/1	-	-	-	3
Virovitičko-podravska	-	3	1	2/2	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Požeško-slavonska	-	13	-	3/3	-	-	1	-	-	-	-	-	17
Brodsko-posavska	2/1	2	2	1/1	1	-	-	1	-	-	-	-	9

Zadarska	-	2/1	-	2/2	-	-	-	-	2	-	1	-	7
Osječko-baranjska	2/1	8/3	3	2/1	1	-	-	1	-	-	-	-	17
Šibensko-kninska	-	2/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Vukovarsko-srijemska	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Splitsko-dalmatinska	3/1	6	2	5/3	2	2	1	1	-	-	-	-	22
Istarska	7/1	9/1	2	5/2	2	-	-	1	-	-	-	1	27
Dubrovačko-neretvanska	-	6/1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Međimurska	2	9/1	4	1/1	1	-	-	-	-	-	-	-	17
Grad Zagreb	19/3	50/2	18	23/19	13	1	4	-	1/1	1	-	-	130
UKUPNO:	54/13	172/18	57	64/44	33	7	16	5	9/5	1	1	1	420

Ukupno po prav.obliku:	54	172	57	64	33	7	16	5	9	1	1	1	420
Od toga kvota:	13	18	0	44	0	0	0	0	5	0	0	0	80

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Tablica 9. Podaci o broju zaposlenih OSI (osoba s invaliditetom) u županijskim uredima u odnosu na ukupan broj zaposlenih u 2010. godini

ŽUPANIJA	UK.BR.ZAPOSLENIH	BR.ZAPOSLENIH OSI	STOPA DOPRINOSA ZA ZAPOSŁJ. KOJU UPLAĆUJE KVOTNI OBVEZNIK
Istarska	168	2	0,2%
Splitsko-dalmatinska	212	5	0,2%
Zadarska	103	0	0,2%
Krapinsko-zagorska	87	1	0,2%
Požeško-slavonska	60	0	0,2%
Međimurska	62	2	0,1%
Dubrovačko-neretvanska	108	5	0,1%
Karlovačka	93	7	0,2%
Osječko-baranjska	171	0	0,2%
Varaždinska	95	3	0,1%
Zagrebačka	132	4	0,2%
Bjelovarsko-bilogorska	78	1	0,2%
Koprivničko-križevačka	75	0	0,2%
Ličko-senjska	63	2	0,1%

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Tablica 10. Podaci o broju zaposlenih OSI u ministarstvima u odnosu na ukupan broj zaposlenih u 2010. godini

MINISTARSTVO	UK. BR. ZAPOSLENIH	BR. ZAPOSLENIH OSI	STOPA DOPRINOSA ZA ZAPOŠLJ. KOJU UPLAĆUJE KVOTNI OBVEZNIK
Ministarstvo financija	8218	329	0,2%
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture ¹	648	22	0,2%
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva ²	305	0	0,2%
Ministarstvo turizma	86	0	0,2%
Ministarstvo obrane	1254	29	0,2%
Ministarstvo pravosuđa	543	19	0,2%
Ministarstvo unutarnjih poslova	26506	344	0,2%
Ministarstvo uprave	126	5	0,1%
Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija ³	1361	29	0,2%
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi ⁴	588	5	0,2%
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ⁵	556	14	0,2%
Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva ⁶	465	6	0,2%
Ministarstvo kulture	490	11	0,2%

¹Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) promijenjen je naziv u Ministarstvo pomorstva, mora i infrastrukture.

²Djelokrug Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) podijeljen je danas na Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva i obrta te Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava.

³Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) promijenjen je naziv u Ministarstvo europskih i vanjskih poslova.

⁴Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) promijenjen je naziv u Ministarstvo zdravlja.

⁵Djelokrug Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) podijeljen je danas na Ministarstvo zaštite okoliša i prirode i Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja.

⁶Djelokrug Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) podijeljen je danas na Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti ⁷	235	7	0,1%
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	307	3	0,2%
Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja ⁸	710	3	0,2%

Izvor: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

⁷Djelokrug Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) podijeljen je danas na Ministarstvo branitelja i Ministarstvo socijalne politike i mladih.

⁸Djelokrug Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, donošenjem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 150/11) podijeljen je danas na Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Upit Odbora

Stanje nezaposlenosti imigranata

Sukladno članku 8. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, broj 80/08 i 121/10) državljani država članica Europskoga ekonomskog prostora u pravima i dužnostima utvrđenim ovim Zakonom izjednačeni su s hrvatskim državljanima. Prava i dužnosti utvrđena Zakonom počet će se primjenjivati na državljane članica Europskog ekonomskog prostora s danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.

U evidenciju nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje može se prijaviti azilant, stranac pod supsidijarnom zaštitom, odnosno privremenom zaštitom u Republici Hrvatskoj sve dok traje supsidijarna odnosno privremena zaštita. Radi ostvarivanja prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti može se prijaviti nezaposleni stranac kojem je radni odnos prestao u Republici Hrvatskoj bez njegove krivnje ili uz pristanak ako ima odobren privremeni boravak u Republici Hrvatskoj, a prestaje se voditi u evidenciji po iskorištenoj novčanoj naknadi odnosno po isteku privremenog boravka. Slijedom navedenog, Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru svoje nadležnosti od imigranata prepoznaje azilante te strance koji su trajno nastanjeni i strance s privremenim boravkom. U evidenciji nezaposlenih osoba na dan 31. ožujka 2011. godine bilo je ukupno 139 stranaca, a od toga 7 azilanata.

O politici zapošljavanja

Temeljem Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010., Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je mjere usmjerene poticanju zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva, posebnih skupina nezaposlenih osoba (unutar koje su podskupina bile osobe s invaliditetom), dugotrajno nezaposlenih osoba i osoba starijih od 50 godina, a u skladu s prioritetima utvrđenim analizom iz Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja u Hrvatskoj iz 2008. godine.

Cilj potpora za zapošljavanje jest integrirati na tržište rada sve one skupine nezaposlenih osoba kojima prijeti dugotrajna nezaposlenost i socijalna isključenost zbog razine obrazovanja, socio-ekonomskih uvjeta življenja, te zdravstvenih i drugih osobina. Osiguranjem zaposlenja uz redovita primanja utječe se na ekonomsku neovisnost nezaposlene osobe i pozitivan stav prema poslovnom i obiteljskom okruženju. Ovim aktivnostima ranjive skupine se dodatno motiviraju za rad i ostanak na tržištu rada, a u cilju dugoročnog zapošljavanja.

Osobe koje pripadaju navedenom skupinama nezaposlenih također su bile uključivane u slijedeće mjere: Sufinanciranje samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba, Obrazovanje zaposlenih, Obrazovanje nezaposlenih, Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa i Javni radovi.

Mjera *Obrazovanje zaposlenih* državna je potpora za usavršavanje te se dodjeljuje poslodavcima za obrazovanje novozaposlenih radnika na poslovima za koja na tržištu nema kvalificirane radne snage, te zaposlenih u uvjetima uvođenja novih tehnologija, viših standarda i promjene proizvodnog programa poslodavca. Kroz navedenu mjeru sufinanciralo se 70% troškova općeg usavršavanja za malog i srednjeg poslodavca i 60% troškova općeg usavršavanja za velikog poslodavca, te 35% troškova posebnog usavršavanja za malog i srednjeg poslodavca i 25% troškova posebnog usavršavanja za velikog poslodavca. Troškovi na temelju kojih se radi izračun visine potpore za usavršavanje su sljedeći: troškovi predavača, putni troškovi predavača i polaznika, uključujući i smještaj, drugi tekući troškovi kao što su materijali i potrošna roba izravno vezani uz projekt, amortizacija alata i opreme, u opsegu u kojem se isključivo koriste za projekt usavršavanja i troškovi usmjeravanja i savjetovanja u vezi s projektom usavršavanja.

Mjera *Obrazovanje nezaposlenih* usmjerena je na nezaposlene osobe koje se, zbog nedostatka određenih znanja i vještina, a u svrhu podizanja razine zapošljivosti, uključuju u obrazovne programe koji nedostaju na lokalnom tržištu rada. Ovom mjerom ne utječe se samo na povećanje zapošljivosti nezaposlenih osoba, već i na unaprjeđenje koncepta cjeloživotnog učenja i na smanjenje neusklađenosti između ponude i potražnje na lokalnom tržištu rada. Putem navedene mjere financira se 100% troška obrazovanja obrazovnoj ustanovi, dok se polazniku isplaćuje novčana pomoć u visini neoporezivog iznosa stipendije prema posebnom propisu, te troškovi prijevoza i osiguranja po propisima HZMO-a i troškovi hranarine za one polaznike obrazovanja koji se obrazuju izvan prebivališta po licenciranim i posebnim programima pod ingerencijom Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskog centra za razminiranje.

Mjera Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa provodi se od srpnja 2010. godine. Cilj mjere je mladim nezaposlenim osobama bez radnog iskustva osigurati ulazak na tržište rada kroz stručno osposobljavanje za rad. Mladim osobama u zanimanjima u kojima postoji obveza polaganja državnog, stručnog ili majstorskog ispita, a završile su školovanje po programima srednjoškolskog i visokog obrazovanja, kroz stručno osposobljavanje za rad osigurava se stjecanje radnog iskustva čiji im nedostatak otežava pristup prvom zaposlenju, te polaganje stručnih i majstorskih ispita. Poslodavcu Zavod refundira trošak mirovinskog osiguranja koji je obvezan uplaćivati za osobu na stručnom osposobljavanju, dok osobi mjesečno isplaćuje novčanu pomoć u iznosu od 1.600,00 kuna.

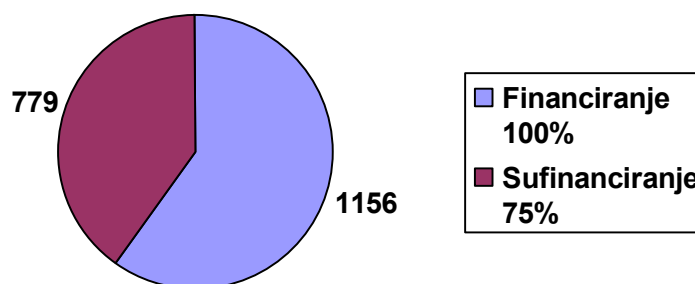
Upit odbora

Programi javnih radova

Zapošljavanjem dugotrajno nezaposlenih i ostalih skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada u kratkotrajnim programima javnih radova odnosno društveno korisnih radova, utječe se na povećanje njihove zapošljivosti i motiviranosti za zaposlenjem, kao i na njihovo socijalno uključivanje. Iznosi subvencija određuju se prema dužini prijave u evidenciju nezaposlenih, a na osnovi minimalne plaće koja iznosi 2.814,00 kuna uvećane za doprinose na bruto plaću, te ukupno iznosi 3.300,82 kuna. Za dugotrajno nezaposlene osobe koje su u evidenciji nezaposlenih najmanje 12 mjeseci ili posebne skupine nezaposlenih osoba koje su u evidenciji nezaposlenih najmanje 6 mjeseci sufinancira se 75% od 3.300,82 kuna što iznosi 2.475,61 kuna mjesečno, te troškovi prijevoza od najviše 300 kuna po osobi, a za nezaposlene osobe koje su u evidenciji nezaposlenih najmanje 36 mjeseci financira se 100% troška bruto plaće od 3.300,82 kuna mjesečno te troškovi prijevoza do najviše 300 kuna.

U 2009. godini programima javnih radova obuhvaćeno je ukupno 1.935 osoba, od čega 855 žena. 1.156 osoba obuhvaćeno je financiranjem u iznosu od 100%, dok je 779 osoba bilo uključeno u programe koji su sufinancirani u iznosu od 75%.

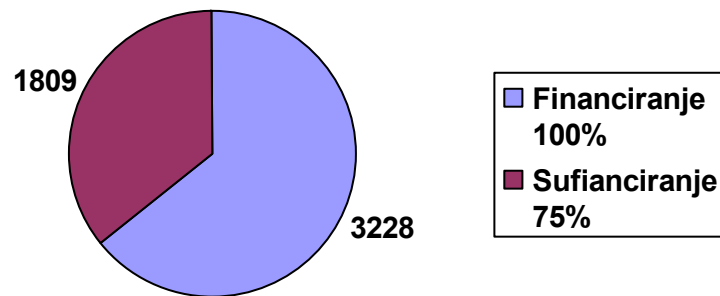
Grafikon 11. Udio osoba uključenih u financiranje/sufinanciranje javnog rada u 2009. godini

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U 2010. godini programima javnih radova obuhvaćeno je ukupno 5.037 osoba, od čega 2.704 žena. 3.228 osoba obuhvaćeno je financiranjem u iznosu od 100%, dok je 1.809 osoba bilo uključeno u programe koji su sufinancirani u iznosu od 75%.

Grafikon 12. Udio osoba uključenih u financiranje/sufinanciranje javnog rada u 2010. godini

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Tablica 11. Broj osoba uključenih u programe javnih radova u 2009. i 2010. godini po županijama

Županija	Broj osoba uključenih u programe javnih radova u 2009.		Broj osoba uključenih u javne radove u 2010.		UKUPNO 2009. i 2010.	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Zagrebačka	4	0	197	87	201	87
Bjelovarsko-bilogorska	217	87	352	179	569	266
Međimurska	62	35	206	125	268	160
Dubrovačko-neretvanska	49	21	84	52	133	73
Ličko-senjska	52	22	78	37	130	59
Karlovačka	82	33	300	164	382	197
Krapinsko-zagorska	25	12	89	60	114	72
Koprivničko-križevačka	51	25	171	102	222	127
Sisačko Moslavačka	125	48	288	194	413	242
Osječko-baranjska	222	78	662	318	884	396
Požeško-slavonska	32	2	107	71	139	73

Istarska	2	1	6	3	8	4
Primorsko-goranska	23	15	223	117	246	132
Brodsko-posavska	123	65	307	194	430	259
Splitsko-dalmatinska	339	204	629	405	968	609
Šibensko-kninska	39	10	151	63	190	73
Varaždinska	109	43	188	82	297	125
Vukovarsko-srijemska	225	90	416	159	641	249
Virovitičko-podravski	98	47	274	119	372	166
Zadarska	51	15	155	76	206	91
Grad Zagreb	5	2	154	97	159	99
Ukupno	1935	855	5037	2704	6972	3559

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Obuhvaćenost mjerama aktivne politike zapošljavanja

U 2009. godini mjerama aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja obuhvaćeno je ukupno 6.296 osoba iz evidencije nezaposlenih, od čega 692 su osobe zaposlene kroz potpore za zapošljavanje, 644 osoba uključeno je u obrazovanje za poznatog poslodavca (potpore za usavršavanje), 3.025 osoba uključeno je u obrazovanje prema potrebama tržišta rada i 1.935 osoba zaposleno je kroz program Javnog rada. Od 6.296 osoba obuhvaćenih mjerama u 2009. godini njih 2.915 (ili 46,3%) bile su žene. Od početka provedbe mjera do 31. prosinca 2009. godine isplaćeno je 93.036.878,16 kuna.

Tablica 12. Obuhvat osoba po mjerama iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009. – 2010. u 2009. godini

Županija	Potpore za zapošljavanje		Obrazovanje zaposlenih		Financiranje obrazovanja		Javni radovi		UKUPNO	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Zagrebačka	27	11	0	0	17	9	4	0	48	20
Bjelovarsko-bilogorska	18	9	111	81	100	62	217	87	446	239

Međimurska	62	26	296	66	113	57	62	35	533	184
Dubrovačko-neretvanska	16	5	0	0	69	49	49	21	134	75
Ličko-senjska	0	0	0	0	42	25	52	22	94	47
Karlovačka	16	2	1	0	110	54	82	33	209	89
Krapinsko-zagorska	19	7	0	0	84	63	25	12	128	82
Koprivničko-križevačka	11	5	0	0	91	50	51	25	153	80
Sisačko Moslavačka	41	17	9	0	263	184	125	48	438	249
Osječko-baranjska	67	39	63	22	457	136	222	78	809	275
Požeško-slavonska	15	11	0	0	67	24	32	2	114	37
Istarska	22	11	0	0	63	57	2	1	87	69
Primorsko-goranska	44	31	34	9	116	57	23	15	217	112
Brodsko-posavska	14	9	0	0	191	34	123	65	328	108
Splitsko-dalmatinska	96	59	116	64	339	167	339	204	890	494
Šibensko-kninska	17	8	0	0	60	25	39	10	116	43
Varaždinska	33	18	5	4	116	65	109	43	263	130
Vukovarsko-srijemska	49	24	0	0	256	103	225	90	530	217
Virovitičko-podravska	23	12	0	0	137	65	98	47	258	124
Zadarska	17	12	4	1	62	52	51	15	134	80
Grad Zagreb	85	50	5	0	272	109	5	2	367	161
Ukupno	692	366	644	247	3025	1447	1935	855	6296	2915

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U 2010. godini mjerama aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja obuhvaćeno je ukupno 13.088 osoba iz evidencije nezaposlenih, od čega je 2.139 osoba zaposleno kroz potpore za zapošljavanje, 614 osoba uključeno je u obrazovanje za poznatog poslodavca (potpore za usavršavanje), 284 osobe su samozaposlene, 4.566 osoba uključeno je u obrazovanje prema potrebama tržišta rada, 448 osoba uključeno je u stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa i 5.037 osoba zaposleno je kroz program Javnog rada. Od 13.088 osoba obuhvaćenih mjerama u 2010. godini njih 6.468 (ili 49,4%) bile su žene. Za navedene mjere u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine isplaćeno je 195.479.411,17 kuna.

Tablica 13. Obuhvat osoba po mjerama iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja
2009. – 2010. u 2010. godini

Županija	Potpore za zapošljavanje		Potpora za samozapošljavanje		Obrazovanje zaposlenih		Financiranje obrazovanja		Javni radovi		Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa		UKUPNO	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Zagrebačka	66	30	11	8	34	22	13	12	197	87	7	6	328	165
Bjelovarsko-bilogorska	47	18	7	3	17	17	200	80	352	179	29	21	652	318
Međimurska	143	63	21	8	139	40	114	52	206	125	21	14	644	302
Dubrovačko-neretvanska	58	34	2	1	0	0	134	56	84	52	3	3	281	146
Ličko-senjska	14	4	1	0	0	0	62	18	78	37	7	7	162	66
Karlovačka	68	31	6	3	0	0	155	107	300	164	31	22	560	327
Krapinsko-zagorska	84	25	9	6	0	0	105	57	89	60	21	17	308	165
Koprivničko-križevačka	55	30	1	0	0	0	125	58	171	102	30	24	382	214
Sisačko-Moslavačka	95	54	16	6	0	0	301	131	288	194	42	34	742	419
Osječko-baranjska	262	152	47	18	15	13	469	172	662	318	37	24	1492	697
Požeško-slavonska	49	25	4	2	13	5	98	27	107	71	36	31	307	161
Istarska	50	26	13	8	0	0	145	99	6	3	0	0	214	136
Primorsko-goranska	160	91	19	12	60	0	299	179	223	117	10	8	771	407
Brodsko-posavska	52	25	6	3	0	0	290	56	307	194	34	26	689	304
Splitsko-dalmatinska	231	122	17	9	182	19	442	209	629	405	24	14	1525	778
Šibensko-kninska	38	18	11	5	19	0	140	85	151	63	0	0	359	171
Varaždinska	62	32	4	2	97	35	120	71	188	82	21	12	492	234
Vukovarsko-srijemska	122	64	17	6	12	3	267	103	416	159	32	27	866	362
Virovitičko-podravska	79	32	12	3	20	8	135	51	274	119	31	17	551	230
Zadarska	24	13	14	4	0	0	185	102	155	76	10	7	388	202
Grad Zagreb	380	233	46	19	6	1	767	296	154	97	22	18	1375	664
Ukupno	2139	1122	284	126	614	163	4566	2021	5037	2704	448	332	13088	6468

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje također je provodio i mjere aktivne politike zapošljavanja iz Programa za Rome/Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma. U 2009. godini, mjerama su obuhvaćene 244 osobe romske nacionalne manjine iz evidencije nezaposlenih osoba, od čega su 233 osobe zaposlene, a 11 je osoba uključeno u mjeru Osposobljavanje za nepoznatog poslodavca. Temeljem sufinanciranja zapošljavanja i osposobljavanja

nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine do 31. prosinca 2009. godine sveukupno je isplaćeno 3.041.927,92 kuna.

Tablica 14. Obuhvat nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u 2009. godini

Županija	Sufinanciranje/financiranje obrazovanja osoba romske nacionalne manjine		Sufinanciranje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine u trajanju od 24 mjeseca		Sufinanciranje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine u programima javnih radova		Ukupno	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	9	3	9	3
Međimurska	9	3	1	0	41	8	51	11
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	40	13	40	13
Osječko-baranjska	0	0	0	0	101	26	101	26
Sisačko-moslavačka	0	0	1	1	0	0	1	1
Brodsko-posavska	2	0	0	0	26	1	28	1
Varaždinska	0	0	0	0	14	1	14	1
Ukupno	11	3	2	1	231	52	244	56

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U 2010. godini, mjerama su obuhvaćene 304 osobe romske nacionalne manjine iz evidencije nezaposlenih osoba, od čega su 272 osobe zaposlene, a 32 osobe su uključene u mjeru Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine. Temeljem sufinanciranja zapošljavanja i osposobljavanja nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine do 31. prosinca 2010. godine sveukupno je isplaćeno 4.898.088,25 kuna.

Tablica 15. Obuhvat nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u 2010. godini

Županija	Sufinanciranje/financiranje obrazovanja osoba romske nacionalne manjine		Sufinanciranje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine u trajanju od 24 mjeseca		Sufinanciranje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine u programima javnih radova		Ukupno	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	17	5	17	5
Međimurska	16	2	2	0	69	20	87	22
Koprivničko-Križevačka	0	0	0	0	17	7	17	7
Sisačko-moslavačka	0	0	1	1	12	3	13	4
Osječko-baranjska	1	0	0	0	116	29	117	29
Brodsko-posavska	3	0	0	0	18	2	21	2
Šibensko-kninska	0	0	1	1	0	0	1	1
Varaždinska	0	0	0	0	9	2	9	2
Virovitičko-podravska	0	0	0	0	1	0	1	0
Grad Zagreb	12	7	0	0	9	5	21	12
Ukupno	32	9	4	2	268	73	304	84

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Izdaci aktivnih mjera politike zapošljavanja**Tablica 16.** Izdaci i sudionici aktivnih mjera politike zapošljavanja

Godina	Izdaci			Sudionici	
	HRK	EUR (1:7,5)	Udio u BDP-u (%)	Broj	Udio u nezaposlenima (%)
2006.	96.273.089,25	12.836.411	0,03	5089	1,7
2007.	153.429.430,34	20.457.257	0,05	8710	3,3
2008.	137.057.583,78	18.274.344	0,04	7751	3,3
2009.	96.078.806,08	12.810.507	0,03	6540	2,5
2010.	200.377.499,42	26.717.000	0,06	13392	4,4

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Dakle, u 2010. godini ukupni izdaci za aktivne mjere politike zapošljavanja povećali su se 108,6% u usporedbi s prethodnom godinom, dok se broj sudionika u mjerama povećao 104,8%. Povećao se i udio izdataka u BDP-u, te udio sudionika u prosječnom broju nezaposlenih. Do bitnog povećanja ukupnih izdataka i broja sudionika došlo je unatoč vrlo teškim fiskalnim okolnostima.

Tablica 17. Sudionici i isplaćena sredstva po mjerama i godinama provedbe

Mjera	Obuhvaćeno osoba	Isplaćena sredstva	Obuhvaćeno osoba	Isplaćena sredstva
	2009.	2009.	2010.	2010.
Sufinanciranje prvog zapošljavanja mladih osoba bez radnog staža	213	5.566.158,00	767	20.303.404,35
Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba	298	8.185.995,04	940	26.990.821,37
Sufinanciranje zapošljavanja osoba iznad 50 godina	116	3.176.757,72	305	8.575.209,25
Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba	65	1.654.322,76	127	3.523.109,50

Sufinanciranje samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba	0	0,00	284	8.516.860,28
Sufinanciranje obrazovanja za poznatog poslodavca	644	3.464.967,63	614	2.900.087,63
Financiranje obrazovanja prema potrebama tržišta rada	3.025	36.216.227,80	4566	32.592.181,62
Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	0	0,00	448	259.193,65
Javni radovi	1935	34.772.449,21	5037	91.818.543,52
UKUPNO	6.296	93.036.878,16	13.088	195.479.411,17
Programi za Rome	244	3.041.927,92	304	4.898.088,25
SVEUKUPNO	6.540	96.078.806,08	13.392	200.377.499,42

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Upit Odbora

Žene u poduzetništvu

U Republici Hrvatskoj broj žena poduzetnica u posljednjih se šest godina povećao tri puta. Premda su tvrtke i obrti u vlasništvu žena 2008. godine predstavljale četvrtinu ukupnog broja tvrtki i obrta, udio ženskog poduzetništva u broju zaposlenih te ukupnom prihodu i dobiti bio je znatno niže nego kod muškaraca. Tvrtke u vlasništvu žena zapošljavaju 13% radnika, sudjelujući s 11,1% u ukupnom prihodu i s 9,3 % u dobiti svih tvrtki u Hrvatskoj. Veličina poduzeća i visina ukupnog prihoda u izravnoj su povezanosti s rodnim aspektom vlasništva nad poduzećima. Što je poduzeće veće i ima veće prihode, to je manje žena vlasnica poduzeća: u mikropoduzećima 31,8% žene su vlasnice, u malim poduzećima 18,8% , a u srednje velikim poduzećima samo 12% (Strategija razvoja ženskog poduzetništva 2010.-2013.).

Naime, osim uobičajenih prepreka za razvoj poduzetništva, žene se u pravilu moraju suočavati i s drugim problemima i preprekama, i to osobito u sljedećim područjima: socijalne prepreke, prepreke povezane s nedostatkom potrebnih znanja i vještina, prepreke u okolini i financijske prepreke.

Prema zaključcima na temelju istraživanja i izradi Studije o položaju žena na tržištu rada u Hrvatskoj, a u okviru IPA projekta „Žene na tržištu rada“, poduzetništvo i samozapošljavanje visoko su rangirana mogućnost za stvaranje radnih mjesta, ali žene poduzetnice čine tek četvrtinu ukupnog broja tvrtki i obrta. Nedvojbeno, uklanjanje objektivnih i subjektivnih prepreka s kojima se susreću žene poduzetnice te one koje bi u poduzetništvo tek krenule, dio su preporuka za bolju zapošljivost žena.

Između ostaloga, tijekom 2010. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje je sudjelovao u donošenju Strategije učenja za poduzetništvo 2010. – 2014. te provedbi Akcijskog plana Strategije.

Stavak 2.

Izravna ili neizravna diskriminacija

Člankom 5. (Temeljne obveze i prava iz radnog odnosa) novoga Zakona o radu propisano je da je zabranjena izravna ili neizravna diskriminacija na području rada i radnih uvjeta, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju, napredovanju, profesionalnom usmjeravanju, stručnom osposobljavanju i usavršavanju, te prekvalifikaciji, sukladno posebnim zakonima.

Ujedno je poslodavac dužan zaštititi dostojanstvo radnika za vrijeme obavljanja posla od postupanja nadređenih, suradnika i osoba s kojima redovito dolazi u doticaj u obavljanju svojih poslova, ako je takvo postupanje neželjeno i u suprotnosti s posebnim zakonima.

Vezano za pitanje diskriminacije od prošlog Izvješća, uz Zakon o radu, donesena su i dva nova Zakona - Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08) i Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08).

Zakonom o suzbijanju diskriminacije osigurava se zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Zakonom o ravnopravnosti spolova utvrđuju se opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce.

Upit Odbora

1. Zabrana diskriminacije pri zapošljavanju

Sudovi pojam neizravne diskriminacije u odnosu na zakonodavstvo tumače sukladno zakonskoj odredbi čl. 2. st. 2. Zakona o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08), koja glasi: „Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljni položaj po osnovi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna“.

Nažalost, temeljem Zakona o suzbijanju diskriminacije koji je na snazi od 2009. godine, još uvijek se nije ustanovila sudska praksa po ovom pitanju.

Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08) člankom 13. regulira područje zapošljavanja i rada na način da je diskriminacija temeljem spola zabranjena u javnom i privatnom sektoru u odnosu na: uvjete zapošljavanja, napredovanje na poslu, pristup stručnom usavršavanju i školovanju, uvjete rada, članstvo u udrugama, usklađivanje profesionalnog i privatnog života, trudnoću, porod, roditeljstvo i skrbništvo. Nadalje, članak propisuje i način oglašavanja radnog mjesta i naziv radnog mjesta u muškom i ženskom rodu.

Člankom 2. istog zakona propisuje se da nitko ne smije trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok ili žrtva diskriminacije na temelju spola dao iskaz pred nadležnim tijelom ili upozorio javnost na slučaj diskriminacije, a člankom 33. propisane su novčane kazne za fizičke osobe, odgovorne osobe u pravnim osobama, obrtnike i one koji obavljaju samostalnu djelatnost ako dovedu u nepovoljniji položaj osobu koja je u dobroj vjeri prijavila diskriminaciju, nazočila diskriminaciji ili odbila nalog da postupa na diskriminirajući način. Za neprijavljivanje pravobraniteljici postojanja osnovane sumnje na diskriminaciju odgovorne osobe u državnom tijelu ili jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu biti kažnjene temeljem članka 38. istoga zakona.

Sukladno članku 30. Zakona o ravnopravnosti spolova tužbe za diskriminaciju temeljem spola podnose se redovnim sudovima opće nadležnosti. Osoba koja se smatra oštećenom može zahtijevati naknadu štete po propisima obveznog prava o odgovornosti za štetu. Nadalje, člankom 30. stavkom 3., istog zakona, uvedena je mogućnost podnošenja udružne tužbe za diskriminaciju.

Moramo napomenuti da Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske nema ovlasti za utvrđivanje da li je došlo do diskriminacije. Ured zaprima predstavke od građanki i građana kojima oni ukazuju na moguće slučajeve diskriminacije, te je dužan temeljem zakonski propisane obveze uputiti ih pravobraniteljici za ravnopravnost spolova na daljnje postupanje. Neke pritužbe građanki i građana rješava na način da šalje dodatne upite i zahtjeve za pojašnjenjem navodnim prekršiteljima Zakona o ravnopravnosti spolova, a u određenom broju slučajeva šalje upozorenja prekršiteljima i ukazuje im na pritužbu građanki i građana o kršenju Zakona o ravnopravnosti spolova te o tome obavještava pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova. Predstavke koje se ne odnose na diskriminaciju temeljem spola Ured prosljeđuje pučkom pravobranitelju i drugim specijaliziranim pravobraniteljstvima na daljnje postupanje.

Vezano za nadzor diskriminacije pri zapošljavanju Državni inspektorat kao nadležno tijelo tijekom 2009. i 2010. godine proveo je slijedeće:

2009. godina

Inspektori rada Državnog inspektorata u području radnih odnosa obavili su tijekom 2009. godine ukupno 15.044 inspeksijska nadzora.

Vezano uz diskriminaciju osoba koje traže zaposlenje i zaposlenih osoba, većina poslodavaca kod kojih nadzor nad provedbom propisa iz područja rada i zapošljavanja provodi Državni inspektorat, nema zakonsku obvezu zapošljavati radnike putem natječaja niti prijavljivati potrebu za radnicima Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Isto tako prema odredbama tada

važećeg starog Zakona o radu, koje su se odnosile na zabranu diskriminacije osoba koje traže zaposlenje i zaposlenih osoba, nisu bile prekršajno sankcionirane, pa stoga ovo tijelo državne uprave nije niti bilo ovlašteno izravno postupati u slučajevima moguće diskriminacije i utvrđivanja diskriminacijskih uvjeta za zapošljavanje, niti utvrđivati je li u konkretnom slučaju bilo diskriminacije ili ne. Međutim odredbom članka 5. starog Zakona o radu bilo je propisano da osoba koja traži zaposlenje ukoliko smatra da je poslodavac postupao na diskriminirajući način može od poslodavca sudskim putem zahtijevati naknadu štete po općim propisima obveznog prava, a radnik prema odredbama članka 109. starog Zakona o radu, a odredbom članka 6. starog Zakona o radu da ako osoba koja traži zaposlenje odnosno radnik u slučaju spora iznese činjenice koje opravdavaju sumnju da je poslodavac postupio protivno odredbama članka 2. starog Zakona o radu, tj. na diskriminirajući način, na poslodavcu je teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije. Tijekom 2009. godine bilo je zaprimljeno ukupno 13 pritužbi radnika zbog povrede dostojanstva na radnom mjestu, od toga 11 pritužbi žena (članak 30. starog Zakona o radu). U istom razdoblju je zaprimljeno ukupno 6 pritužbi vezano uz diskriminaciju (članak 2. starog Zakona o radu), a od toga su 2 pritužbe podnijele žene.

Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine, propisano je da poslove središnjeg tijela nadležnog za diskriminaciju obavlja pučki pravobranitelj. Državni inspektorat je, kao i tijela iz članka 8. navedenog Zakona, dužan prijaviti osnovanu sumnju na diskriminaciju pučkom pravobranitelju ili posebnim pravobraniteljima, uz pristanak osobe za koju postoji sumnja da je žrtva diskriminacije.

2010. godina

Inspektori rada Državnog inspektorata u području radnih odnosa obavili su tijekom 2010. godine ukupno 15.776 inspekcijska nadzora.

Vezano za diskriminaciju ističemo da Zakon o radu (Narodne novine, broj 149/09), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2010. godine, osim poglavlja 4, 5, 6, i 7 glave XVII. toga Zakona i kaznenih odredaba članka 293. stavka 1. podstavka 34. - 48. Zakona, koja će stupiti na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, a čiju provedbu nadziru inspektori rada Državnog inspektorata, ako drugim zakonom nije drugačije određeno, sadrži samo opću odredbu kojom se zabranjuje izravna ili neizravna diskriminacija na području rada i radnih uvjeta, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju, napredovanju, profesionalnom usmjeravanju, stručnom osposobljavanju i usavršavanju te prekvalifikaciji, sukladno posebnim zakonima. Rezultat je to horizontalnog usklađenja sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08), kojim se osigurava zaštita i promicanje jednakosti, stvaraju pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje

zaštita od diskriminacije po bilo kojoj osnovi (rasi, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju itd.) u svim područjima života, pa tako i u radnim odnosima. Novim antidiskriminacijskim zakonodavstvom proširena je nadležnost Pučkog pravobranitelja, pa je tako odredbama članka 12. Zakona o suzbijanju diskriminacije, kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije u Republici Hrvatskoj utvrđen Pučki pravobranitelj (Ombudsman), a pojedine poslove iz njegovoga djelokruga obavljaju i posebni pravobranitelji (za ravnopravnost spolova, invalidne osobe i djecu), kada je to utvrđeno posebnim zakonima o njihovom osnivanju.

Sukladno odredbama istog zakona sva tijela i sve fizičke i pravne osobe na koje se odnose odredbe toga zakona imaju dužnost prijaviti osnovanu sumnju o diskriminaciji Pučkom pravobranitelju, odnosno u dijelu u kojem se diskriminacija odnosi na njihovo područje nadležnosti, Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljici za osobe s invaliditetom i Pravobraniteljici za djecu, i to pod uvjetom postojanja prethodne suglasnosti osobe za koju se sumnja da je žrtva diskriminatorskog postupanja. Nastavno navedenomu treba napomenuti da je kod Državnog inspektorata tijekom 2010. godine bilo zaprimljeno ukupno 28 pritužbi vezanih za diskriminaciju koje su podnijele osobe koje traže zaposlenje, od toga 27 pritužbi žene, te četiri pritužbe radnika vezanih uz diskriminaciju na radnom mjestu, od kojih su 3 pritužbe podnijele radnice.

Vezano uz problematiku diskriminacije, uključujući i diskriminaciju žena, napominjemo da iz odredaba Zakona o radu proizlazi neizravna nadležnost inspektora rada, i to kroz nadzor nad provedbom prekršajno sankcionirane odredbe članka 125. Zakona o radu, kojom je utvrđena obveza poslodavaca koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, da donesu i objave pravilnik o radu kojim se, *inter alia*, uređuje i postupak i mjere za zaštitu od diskriminacije. U istom razdoblju inspektori rada su nadležnim prekršajnim sudovima podnijeli optužne prijedloge, među ostalim, i zbog osnovane sumnje u počinjenje ukupno 84 djela prekršaja iz članka 125. stavka 1. Zakona o radu, kažnjiva po članku 293. stavak 1. točka 26. i stavak 1. Zakona o radu (zbog nedonošenja pravilnika o radu, neobjavlivanja pravilnika o radu ili neuređivanja pravilnikom onih pitanja koja moraju biti uređena, uključujući postupak i mjere za zaštitu od diskriminacije). Kako je odredbom članka 130. stavka 2. Zakona o radu propisano da je poslodavac koji zapošljava najmanje dvadeset radnika dužan imenovati osobu koja je osim njega ovlaštena primati i rješavati pritužbe vezane za zaštitu dostojanstva radnika, a odredbom stavka 7. istog članka da su tajni svi podaci utvrđeni u postupku zaštite dostojanstva radnika, inspektori rada su nadležnim prekršajnim sudovima podnijeli optužne prijedloge, među ostalim, i zbog osnovane sumnje u počinjenje ukupno 31 djela prekršaja iz članka 130. stavka 2. i stavka 7. Zakona o radu, kažnjiva po članku 293. stavka 1. točke 28. i stavka 2. Zakona o radu. Tijekom 2010. godine bilo je zaprimljeno ukupno 11 pritužbi radnika zbog povrede dostojanstva na radnom mjestu, od toga 7 pritužbi žena (članak 130. Zakona o radu).

Upit Odbora

Zapošljavanje stranaca i zaposlenja kojima je trajno ili privremeno onemogućen pristup za strane državljane

Kako je u periodu izvještavanja došlo do izmjena zakonodavstva kojim se regulira područje ulaska, boravka i rada stranaca potrebno je istaknuti usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (Narodne novine, broj 36/09) kojim su izvršene izmjene odredaba koje se odnose na izdavanje radnih i poslovnih dozvola. Ujedno, iako podatak nije relevantan u odnosu na razdoblje izvještavanja, važno je istaknuti usvajanje novog Zakona o strancima u listopadu 2011. godine (Narodne novine, broj 130/11), a koji je stupio na snagu 01. siječnja 2012. godine i koji će detaljnije biti predstavljen u slijedećem Izvješću. Međutim, novim Zakonom u području rada i zapošljavanja uvodi se novi termin dozvola za boravak i rad unutar godišnje kvote i izvan godišnje kvote, koja je istovremeno odobrenje za privremeni boravak i rad. Dozvolu za boravak i rad izdaje policijska uprava/policajska postaja jedinstvenim upravnim aktom. Utvrđene su također kategorije stranaca koje do određenog vremenskog razdoblja mogu u Republici Hrvatskoj raditi bez dozvole za boravak i rad. Strancima koji su vlasnici ili koji rade u trgovačkim društvima koja su nositelji poticajnih mjera za ulaganje, omogućuje se da na jednostavniji način reguliraju boravak i rad. U odnosu na stari Zakon promijenjeni su uvjeti za izdavanje dozvole za boravak i rad strancima koji obavljaju ključne poslove u trgovačkom društvu. Ujedno se propisuje obveza policijskim upravama odnosno policijskim postajama da odluke o izdanim dozvolama za boravak i rad odnosno potvrde o prijavi rada dostavljaju posodavcima, područnim uredima ili ispostavama Porezne uprave.

Ujedno navedeno, a vezano za upit Odbora, nadopunjujemo slijedećim informacijama:

Na zapošljavanje u državnim tijelima primjenjuju se odredbe Zakona o državnim službenicima (Narodne novine, broj 92/05, 107/07, 27/08 i 49/11) i Uredbe o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi (Narodne novine, broj 74/10).

Opći uvjeti za prijam u državnu službu propisuju se odredbom članka 48. stavka 1. Zakona o državnim službenicima (Narodne novine, broj 92/05, 107/07, 27/08 i 49/11). Osim općih uvjeta za prijam u državnu službu koji su propisani navedenom odredbom, posebnim zakonom, uredbom ili pravilnikom o unutarnjem redu državnog tijela mogu se propisati i drugi uvjeti za prijam u državnu službu. Svi opći i posebni uvjeti za prijam u državnu službu obavezno se navode u tekstovima javnih natječaja koje raspisuju državna tijela, sukladno odredbi članka 4. stavka 2. alineji 3. Uredbe o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi.

Iako je odredbom članka 48. stavka 1. točke d) Zakona o državnim službenicima hrvatsko državljanstvo utvrđeno kao opći uvjet za prijam u državnu službu, odredbom članka 48. stavka 2. navedenog Zakona propisana je mogućnost prijama osobe koja je strani državljanin ili prijama osobe bez državljanstva. Prema navedenoj odredbi te osobe moraju ispunjavati uvjete propisane posebnim zakonom i za njihov je prijam potrebno prethodno odobrenje središnjeg tijela državne uprave nadležnog za službeničke odnose (Ministarstva uprave).

S obzirom na navedeno, stranac može biti primljen u državno tijelo ako se javi na raspisani natječaj za popunjavanje radnih mjesta, ispunjava opće i posebne uvjete navedene u javnom natječaju i uvjete propisane Zakonom o strancima, te ako je Ministarstvo uprave dalo odobrenje za njegov prijam. Prethodno odobrenje Ministarstvo uprave izdaje na temelju zahtjeva državnog tijela koje je u natječajnom postupku izabralo kandidata koji je stranac.

Trenutno je u tijeku unos podataka u Registar zaposlenih u javnom sektoru te stoga u ovom trenutku ne raspoložemo podacima o broju zaposlenih stranaca u državnim tijelima. Međutim, možemo potvrditi kako nadležnom ministarstvu, Ministarstvu uprave i njegovim pravnim prednicima u posljednjih nekoliko godina nisu dostavljeni zahtjevi državnih tijela za davanje odobrenja za prijam osoba koje nisu hrvatski državljani.

Također navodimo da su u odnosu na kategorije zaposlenja kojima je trajno ili privremeno onemogućen pristup za strane državljane sljedeća zanimanja u okviru pravne struke kojima je jedan od uvjeta za obavljanje hrvatsko državljanstvo:

a) Za suca može biti imenovan državljanin Republike Hrvatske koji ima završen sveučilišni diplomski studij prava i položen pravosudni ispit, radno iskustvo u skladu s ovim Zakonom, stručnu sposobnost i iskazane radne sposobnosti (članak 48. Zakona o državnom sudbenom vijeću, Narodne novine, broj 116/10).

b) Za zamjenika državnog odvjetnika i Glavnog državnog odvjetnika može se imenovati hrvatski državljanin koji ima završen sveučilišni diplomski studij prava u Republici Hrvatskoj, položen pravosudni ispit i ispunjava ostale uvjete ovisno o položaju na koji se imenuje (članak 109. Zakona o državnom odvjetništvu, Narodne novine, broj 76/09, 153/09, 116/10 i 145/10).

c) Sukladno članku 13. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine, broj 78/93, 29/94, 16/07 i 75/09), za javnog bilježnika može biti imenovana osoba: koja je državljanin Republike Hrvatske, koja ima poslovnu sposobnost i ispunjava opće zdravstvene uvjete za obavljanje sudačke službe, koja ima završen sveučilišni diplomski studij prava u Republici Hrvatskoj ili koja je nostrificirala svoju diplomu o završenom pravnom fakultetu izvan Republike Hrvatske, koja je položila pravosudni i javnobilježnički ispit, koja ima nakon položenog

pravosudnog ispita najmanje pet godina radnog staža na pravnim poslovima, koja je dostojna javnog povjerenja za obavljanje javnobilježničkog poziva, koja se obvezala da će, ako bude imenovana za javnog bilježnika, napustiti drugu naplatnu službu ili kakvo drugo naplatno zaposlenje ili članstvo u tijelu pravne osobe koja obavlja kakvu gospodarsku djelatnost, koja aktivno vlada hrvatskim jezikom i drugim jezikom koji je službeni na području na kojemu treba obavljati javnobilježničku službu, koja može dokazati da će osigurati opremu i prostorije koji su prema kriterijima što ih je utvrdilo nadležno Ministarstvo pravosuđa, potrebni i primjereni za obavljanje javnobilježničke službe, koja je dala izjavu da će, ako bude imenovana za javnog bilježnika, osigurati opremu i prostorije koje se prema kriterijima što ih je utvrdilo Ministarstvo, potrebni i primjereni za obavljanje javnobilježničke službe.

d) Za javnog ovršitelja može biti imenovana osoba koja je državljanin Republike Hrvatske, koja ima poslovnu sposobnost i koja je zdravstveno sposobna za obavljanje poslova javnog ovršitelja, koja ima završen sveučilišni diplomski studij prava u Republici Hrvatskoj ili koja je nostrificirala svoju diplomu o završenom pravnom fakultetu izvan Republike Hrvatske, koja ima položen pravosudni i javnoovršiteljski ispit, koja je dostojna javnog povjerenja za obavljanje javnoovršiteljskog poziva, koja se obvezala da će, ako bude imenovana za javnog ovršitelja, napustiti drugu naplatnu službu ili kakvo drugo naplatno zaposlenje, ili članstvo u tijelu pravne osobe koja obavlja kakvu gospodarsku djelatnost, koja je dala izjavu da će, ako bude imenovana za javnog ovršitelja, osigurati opremu i prostorije koje su, prema kriterijima što ih je utvrdilo Ministarstvo pravosuđa, potrebne i primjerene za obavljanje javnoovršiteljske službe (Zakon o javnim ovršiteljima, Narodne novine, broj 139/10).

e) Sukladno članku 48. Zakona o odvjetništvu (Narodne novine, broj 09/94, 117/08, 50/09 i 18/11), pravo na upis u imenik odvjetnika ima osoba koja ispunjava ove uvjete: da je hrvatski državljanin, da je poslovno sposobna, da je zdravstveno sposobna za obavljanje poslova odvjetništva, da je završila sveučilišni studij prava na pravnom fakultetu u Republici Hrvatskoj, da je po završenom studiju najmanje 3 (tri) godine radila u odvjetničkom uredu kao odvjetnički vježbenik ili na pravnim poslovima u pravosudnim tijelima (sudski vježbenik, državnoodvjetnički vježbenik, javnobilježnički vježbenik), ili najmanje 4 (četiri) godine na drugim pravnim poslovima, da aktivno vlada hrvatskim jezikom, da je položila pravosudni ispit u Republici Hrvatskoj, da protiv nje nije pokrenuta istraga odnosno da se protiv nje ne vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti, da nije u radnom odnosu, da je dostojna za obavljanje odvjetništva, da ne obavlja poslove koji su nespojivi s odvjetništvom, da ima sklopljen ugovor o osiguranju od odgovornosti za obavljanje odvjetničke službe, da priloži izjavu da ima opremu i prostor koji su potrebni i primjereni za obavljanje odvjetničke službe, da ima položen ispit iz Kodeksa odvjetničke etike i Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.

Međutim, nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, na snagu će stupiti odredbe članka 36.a Zakona o odvjetništvu (Narodne novine, broj 9/94, 117/08, 50/09, 75/09 i 18/11) sukladno kojima se odvjetnik iz države članice Europske unije može upisati u Imenik stranih odvjetnika koji u Republici Hrvatskoj mogu obavljati odvjetnički poziv pod nazivom „odvjetnik“, sa svim pravima i dužnostima u obavljanju odvjetničkog poziva, ako ispunjava sljedeće uvjete: da je državljanin države članice Europske unije ili druge države potpisnice Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, da je poslovno sposoban, da protiv njega nije pokrenuta istraga odnosno da se protiv njega ne vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti, da je dostojan za obavljanje odvjetništva, da ne obavlja poslove koji su nespojivi s odvjetništvom, da ima sklopljen ugovor o osiguranju od odgovornosti za obavljanje odvjetničke službe, da priloži izjavu da ima opremu i prostor koji su potrebni i primjereni za obavljanje odvjetničke službe i ako položi ispit iz poznavanja pravnog poretka Republike Hrvatske.

f) Prilikom utvrđivanja uvjeta za obavljanje poslova stalnog sudskog vještaka, sukladno članku 2. Pravilnika o stalnim sudskim vještacima (Narodne novine, broj 88/08 i 08/09), za stalnog sudskog vještaka može biti imenovana osoba za koju se u postupku imenovanja utvrdi da, osim općih uvjeta za prijam u državnu službu, ispunjava i sljedeće uvjete: da je državljanin Republike Hrvatske, da je zdravstveno sposoban za obavljanje poslova stalnog sudskog vještaka, da je nakon odgovarajućeg završnog sveučilišnog studija odnosno odgovarajuće škole radio na poslovima u struci za koju se školovao i to najmanje 5 godina, ako je završio odgovarajući preddiplomski i diplomski sveučilišni studij i radio na poslovima u struci za koju se školovao 8 godina i ako je završio odgovarajuću srednju školu i radio na poslovima u struci za koju se školovao 10 godina te da ima sklopljen ugovor o osiguranju od odgovornosti za obavljanje poslova stalnog sudskog vještaka.

Nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji na snagu će stupiti odredba članka 3. Pravilnika o stalnim sudskim vještacima (Narodne novine, broj 21/98, 88/08, 08/09 i 126/11), prema kojem se za stalnog sudskog vještaka može imenovati i državljanin članice Europske unije ili neke druge države potpisnice Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru, ako ispunjava navedene uvjete iz članka 2. Pravilnika.

Iz navedenog proizlazi da državljanstvo Republike Hrvatske predstavlja trajni uvjet za imenovanje na dužnost suca, zamjenika državnog odvjetnika, javnog bilježnika i javnog ovršitelja, dok za obavljanje odvjetničke profesije te profesije stalnog sudskog vještaka predstavlja privremeni uvjet u odnosu na državljane država članica Europske unije, odnosno da država potpisnica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru, samo do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Upit Odbora

Nadležnost i ovlasti pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

Nadležnost i ovlasti pravobraniteljice za ravnopravnost spolova određene su Zakonom o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/02) kojim je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova određena čelnicom neovisnog tijela za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova, te da je Ured za ravnopravnost tijelo Vlade Republike Hrvatske.

Ovlaštenja pravobraniteljice, kako je to određeno člankom 19. Zakona o ravnopravnosti spolova su da zaprimi prijave svih fizičkih i pravnih osoba vezane uz diskriminaciju na području ravnopravnosti spolova, da pruža pomoć fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog spolne diskriminacije pri pokretanju sudskog spora, da uz pristanak stranaka provodi postupak mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe, da prikuplja i analizira statističke podatke o slučajevima spolne diskriminacije te da provodi neovisna istraživanja o diskriminaciji i objavljuje neovisno izvješća.

Temeljem članka 22. stavka 1. pravobraniteljica djeluje neovisno i samostalno, prati provođenje Zakona o ravnopravnosti spolova i drugih propisa koji se tiču ravnopravnosti spolova i najmanje jednom godišnje izvješćuje Hrvatski sabor. Stavak 2. istog članka Zakona o ravnopravnosti spolova propisuje nadležnost pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te joj daje ovlasti da razmatra slučajeve kršenja načela ravnopravnosti spolova, slučajeve diskriminacije prema pojedincima ili grupama pojedinaca koje su počinila tijela državne uprave, jedinice tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga tijela s javnim ovlastima, zaposleni u tim tijelima i druge pravne i fizičke osobe.

Sukladno članku 23. stavak 1. Zakona o ravnopravnosti spolova, u obavljanju poslova iz svog djelokruga pravobraniteljica je ovlaštena upozoravati, predlagati i davati preporuke.

Iz izložene zakonske osnove slijedi zaključak da pravobraniteljica ima ovlast samostalno i neovisno ispitati svaku pritužbu kako bi utvrdila da li je pritužiteljica/pritužitelj diskriminirana/diskriminiran po nekoj od osnova Zakona o ravnopravnosti spolova, te o tome donijeti zaključak, i u slučaju postojanja diskriminacije, izdati upozorenje i preporuku pravnoj ili fizičkoj osobi koja diskriminira, no samo do početka eventualnog sudskog spora. Ukoliko pritužiteljica/pritužitelj nije započela/započeo sudski spor, pravobraniteljica može, ukoliko je to u pojedinom slučaju svrsishodno, pritužiteljicu/pritužitelja uputiti da ima pravo pokrenuti sudski spor pred nadležnim sudom radi diskriminacije, u smislu članka 30. Zakona o ravnopravnosti spolova.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ovlaštena je, sukladno članku 6. Zakona o ravnopravnosti spolova, ispitati i postupati po pritužbama koje se odnose na nejednako postupanje temeljem spola, bračnog i obiteljskog statusa, trudnoće i materinstva te spolne orijentacije.

Pritužbe radi diskriminacije po nekoj od gore navedenih osnova mogu podnijeti i zainteresirane skupine, te na taj način inicirati ispitivanje iste pritužbe.

Upit Odbora

Rad zatvorenika

U promatranom razdoblju (tijekom 2010. godine), radno je angažirano prosječno mjesečno (prema punom mjesečnom fondu sati rada) 1.645 zatvorenika (32,31% od ukupnog prosječnog broja), a od čega je prosječno 237 zatvorenika radilo i duže od redovnog radnog vremena.

Od tog je broja radno angažirano 1.549 zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora (94,16%), 27 pritvorenika (1,64%) i 69 maloljetnika (4,20%).

Nesposobno za rad je prosječno 244 zatvorenika. Na radu ozlijeđenih zatvorenika je ukupno 92.

Zatvorenici su radno angažirani kako slijedi:

- u zatvorskoj radionici 468 (28,45%)
- na pomoćnim, tehničkim, fizičkim i intelektualnim poslovima (režijski rad) 1.088 (66,14%)
- izvan kaznionice, odnosno zatvora 87 (5,29%)
- u trgovačkim društvima «Lipovica» i «Orljava» 2 (0,12%)

U odnosu na kaznionice, zatvore i odgojne zavode zatvorenici su radno angažirani kako slijedi:

Tablica 18. Podaci o angažmanu zatvorenika u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima

	Kaznionice	Zatvori	Odgojni zavodi
Rad u zatvorskoj radionici	436 (40%)	32 (7%)	-
Režijski rad	645 (59%)	377 (78%)	66 (96%)
Rad izvan kaznionice,	8 (1%)	76 (15%)	3 (4%)

odnosno zatvora			
Rad u trgovačkim društvima	2 (0%)	-	-
UKUPNO:	1.091	485	69

Izvor: Ministarstvo pravosuđa

U odnosu na isto razdoblje prošle godine promatrajući apsolutni broj zatvorenika, radno je angažirano 2,49% zatvorenika manje. Međutim, promatrajući postotak radne angažiranosti zatvorenika u odnosu na ukupan broj zatvorenika, a što je realniji pokazatelj, broj radno angažiranih zatvorenika je manji za čak 7,66% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Zaposlenost zatvorenika u kaznionicama iznosi 56,89% (-9,44% u odnosu na 2009. godinu), u zatvorima 16,16% (-3,00% u odnosu na 2009. godinu), a maloljetnika u odgojnim zavodima 93,24% (+11,33% u odnosu na 2009. godinu).

Broj radno angažiranih zatvorenika prema podacima iz platne liste bez obzira na broj odrađenih sati rada iznosi 1.838 od kojih 1.717 zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora, 34 pritvorenika, 84 maloljetnika i 3 kažnjenika. U odnosu na prethodno razdoblje to je kod zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora povećanje za 1,42%, a kod pritvorenika smanjenje za 2,86%, kod maloljetnika za 3,45% i kod kažnjenika za 50%. Zaposlenost zatvorenika u odnosu na ukupan broj iznosi 36,10%, i to kod zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora 48,90%, a kod pritvorenika 2,76%. Zaposlenost zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora u kaznionicama iznosi 65,46%, a u zatvorima 30,33%.

U promatranom razdoblju je 80 zatvorenika nastavilo raditi kod svojeg poslodavca, a što je manje za 8,05% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, i to 2 zatvorenika koji kaznu izdržavaju u Kaznionici u Turopolju, 10 zatvorenika koji kaznu izdržavaju u Zatvoru u Bjelovaru, 3 u Zatvoru u Dubrovniku, 2 u Zatvoru u Gospiću, 8 u Zatvoru u Karlovcu, 6 u Zatvoru u Osijeku, 1 u Zatvoru u Puli, 8 u Zatvoru u Rijeci, 3 u Zatvoru u Sisku, 1 u Zatvoru u Splitu, 1 u Zatvoru u Šibeniku, 3 u Zatvoru u Varaždinu, 2 u Zatvoru u Zadru i 30 u Zatvoru u Zagrebu. Na ime rada, njihovi poslodavci su kaznionici i zatvorima uplatili 995.686,00 kuna, od čega je zatvorenici isplaćeno 247.759,00 kuna. Vlastitu djelatnost je nastavilo obavljati 7 zatvorenika i to 2 u Zatvoru u Dubrovniku, 1 u Zatvoru u Karlovcu, 2 u Zatvoru u Osijeku, 1 u Zatvoru u Rijeci i 1 u Zatvoru u Zadru. Na ime sufinanciranja troškova izdržavanja kazne zatvora zatvorenici su uplatili 40.128,00 kuna.

Zatvorske radionice su većinom organizirane u odjelima za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika, a u njima se obavljaju poslovi obrade drva i metala, ugostiteljstva, poljoprivrede, održavanja, šljunčarenja, eksploatacije kamena, izrade betonske galanterije i slično.

Pomoćno-tehnički poslovi na kojima rade zatvorenici u kaznionicama i zatvorima se najčešće odnose na održavanje čistoće i urednosti prostorija i kruga kaznonice, odnosno zatvora, pranje vozila, ličenje, pomoćne poslove u praonici rublja, kuhinji, skladištu, zatvorskoj radionici, zatvorskoj prodavaonici i slično.

Izvan kaznionice, odnosno zatvora zatvorenici su obavljali pomoćne poslove u pilani, građevinarstvu, uređenju okoliša, poslove utovara-istovara, poljoprivredi i slično, odnosno nastavljali obavljati vlastitu djelatnost ili rad kod svog poslodavca.

Na ime naknada za rad zatvorenika u promatranom razdoblju, zatvorenicima je isplaćeno ukupno 11.223.994,00 kuna, od čega za rad u redovnom radnom vremenu 10.847.010,00 kuna, a 376.983,00 kuna za prekovremeni rad.

Prosječna naknada za rad iznosi 549,00 kuna za rad u redovnom radnom vremenu, a 682,00 kuna za redovni rad i rad duži od punog radnog vremena. Za rad u redovnom radnom vremenu prosječno su najviše naknade za rad u trgovačkim društvima (801,00 kune), a najniže za rad izvan kaznionice, odnosno zatvora (473,00 kune).

Radom zatvorenika je u promatranom razdoblju ostvareno 35.551.716,00 kuna prihoda, 33.814.944,00 kuna rashoda, te je tako ostvaren višak prihoda u iznosu od 1.736.772,00 kuna.

Zbog nedostatka proračunskih sredstava ostvareni višak prihoda je u cijelosti utrošen. Osim toga, a na ime budućih prihoda od rada zatvorenika ostvareno je dodatnih 5.562.545,00 kuna rashoda, većim dijelom za sufinanciranje izvršavanja kazne zatvora, a manjim za kapitalne izdatke (nabava opreme za potrebe zatvorskih radionica i zatvorenika).

Nastavno dajemo usporedni prikaz u svezi rada zatvorenika u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

a) po mjestima rada

Tablica 19. Podaci o angažmanu zatvorenika u odnosu na mjesto rada

Mjesto rada	2004.g.	2005.g.	2006.g.	2007.g.	2008.g.	2009.g.	2010.g.	% smanjenja/ povećanja 2010/2009.	% smanjenja/ povećanja 2010/2004.
Zatvorska radionica	460	474	531	565	602	525	468	- 10,86	+ 1,74
Režijski poslovi	607	653	739	869	964	1.060	1.088	+ 2,64	+ 79,24
Izvan kaznionice, zatvora	43	42	34	60	87	95	87	- 8,42	+ 102,33
U trgovačkim društvima „Lipovica“ i „Orljava“	19	21	15	18	11	7	2	- 71,43	- 89,47
UKUPNO	1.129	1.190	1.319	1.512	1.664	1.687	1.645	- 2,49	+ 45,70

Izvor: Ministarstvo pravosuđa

b) po kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima

Tablica 20. Podaci o angažmanu zatvorenika u odnosu na kaznionicu, zatvor i odgojni zavod

	2004.g.	2005.g.	2006.g.	2007.g.	2008.g.	2009.g.	2010.g.	% povećanja/ smanjenja 2010/2009.	% povećanja/ smanjenja 2010/2004
U kaznionicama	801	861	953	1.067	1.163	1.132	1.091	- 3,62	+ 36,20
U zatvorima	273	270	297	387	436	488	485	- 0,61	+ 77,66
U odgojnim zavodima	55	59	69	58	65	67	69	+ 2,99	+ 25,45
UKUPNO	1.129	1.190	1.319	1.512	1.664	1.687	1.645	- 2,49	+ 45,70

Izvor: Ministarstvo pravosuđa

Tablica 21. Podaci o prihodima zatvorenika od rada

1. Prihodi od rada zatvorenika u kaznionici, zatvoru	33.670.478
2. Prihodi od rada zatvorenika izvan kaznionice, zatvora	1.881.238
3. UKUPNI PRIHODI (1+2)	35.551.716
4. Izdaci nastali radom zatvorenika	29.716.292
5. Isplaćene naknade za rad zatvorenika	4.082.434
6. Isplaćene nagrade	16.218
7. UKUPNI IZDACI (4+5+6)	33.814.944
8. Prosječan broj zatvorenika koji su radili	557
9. OSTATAK PRIHODA (3-7)	1.736.772
10. Korištenje ostatka prihoda	
10.a. Izdaci za poboljšanje uvjeta života i rada zatvorenika u kaznionici, zatvoru	51.892
10.b. Izdaci za tehnološko unapređenje rada	106.121
10.c. Tekući izdaci	6.019.513
10.d. Kapitalni izdaci	1.121.791
11. NEISKORIŠTENI OSTATAK PRIHODA	-5.562.545

Izvor: Ministarstvo pravosuđa

Tablica 22. Podaci o broju zatvorenika na radu i isplaćenim naknadama

UKUPAN BROJ ZATVORENIKA NA RADU PROSJEČNO MJESEČNO	REDOVNI RAD	PREKOVREMENI RAD
rad na pom.teh., fizičkim i intelkt. poslovima	1.088	157
rad u zatvorskoj radionici	468	79
rad u trgovačkim društvima "Orljava" i "Lipovica"	2	0
rad izvan kaznionice, odnosno zatvora	87	1
UKUPNO	1.645	237
ISPLAĆENE NAKNADE ZA RAD U REDOVNOM RADU		SVEUKUPNO
		10.847.010
prosječno mjesečno po jednom zatvoreniku		549
najviša pojedinačna naknada		1.106
najniža pojedinačna naknada		339
rad na pom.teh., fizičkim i intelkt. poslovima	ukupno	6.920.237
	pro. mj. po jednom zatvoreniku	530
rad u zatvorskoj radionici	ukupno	3.413.825
	pro. mj. po jednom zatvoreniku	608

rad u trgovačkim društvima "Orljava" i "Lipovica"	ukupno	19.217
	pro. mj. po jednom zatvoreniku	801
rad izvan kaznionice, odnosno zatvora	ukupno	493.731
	pro. mj. po jednom zatvoreniku	473
ISPLAĆENE NAKNADE ZA PREKOVREMENI RAD	ukupno	376.983
	pro. mj. po jednom zatvoreniku	133

Izvor: Ministarstvo pravosuđa

Upit Odbora

Ograničenja povezana s borbom protiv terorizma

Nadalje, u svezi upita Odbora o postojanju zakonskog akta protiv terorizma koji bi isključivao osobe koje imaju određeno državljanstvo od obavljanja određenih poslova odnosno određenih vrsta zaposlenja, problematika kaznenih djela terorizma i kaznenih djela povezanih s terorizmom regulirana je Kaznenim zakonom (Narodne novine, broj 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08) odnosno člancima 169. - 172., 179. - 181., te člankom 187. predmetnog Zakona.

Sva navedena kaznena djela propisuju zakonska obilježja terorizma i drugih kažnjivih radnji povezanih s terorizmom te sankcije za ista, dok se niti jedno od njih ne odnosi na problematiku zapošljavanja osoba, kao što ni prethodno navedenu problematiku zapošljavanja ne tretira niti važeća Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma (Narodne novine, broj 139/08).

Upit Odbora

Službe u zamjenu za odsluženja vojnog roka

Hrvatski sabor je 5. listopada 2007. godine donio Odluku o nepozivanju novaka na obvezno služenje vojnog roka (Narodne novine, broj 105/07). Odluka se počela primjenjivati od 1. siječnja 2008. godine.

Pravni temelji za donošenje ove odluke stvoreni su u kolovozu 2007. godine kada su na snagu stupile izmijene Zakona o obrani (Narodne novine, broj 33/02, 58/02 i 76/07). Jedna od reformi ciljeva Oružanih snaga je i profesionalizacija vojske koja podrazumijeva ukidanje obveznog i uvođenje dragovoljnog služenja vojnog roka.

U slučaju ugroze Republike Hrvatske donesena odluka se može staviti izvan snage. Prema analizama Ministarstva obrane utvrđeno je kako nepozivanje ročnika neće imati utjecaj na borbenu spremnost Oružanih snaga koje bi se do 2015. godine trebale razvijati po planu od najviše 2000 dragovoljnih ročnika godišnje.

Dužina trajanja dragovoljnog služenja vojnog roka definirana je člankom 18., Pravilnika o dragovoljnom služenju vojnog roka (Narodne novine, broj 70/08) te traje 14 tjedana.

Upit Odbor

Rad s punim/nepunim radnim vremenom

1. Rad s punim radnim vremenom

Pristup Republike Hrvatske je i uz postupak usklađenja Zakona o radu s pravnom stečevinom Europske unije ostao djelomično vjeran koncepciji maksimalnog tjednog radnog vremena Međunarodne organizacije rada pa je na tom tragu, u odredbi članka 43. Zakona o radu predvidio mogućnost sklapanja ugovora o radu i za puno i za nepuno radno vrijeme, definirajući nepuno radno vrijeme kao svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena, osiguravajući zaštitu radnika koji rade s nepunim radnim vremenom sukladno Direktivi o radu s nepunim radnim vremenom te propisujući obveze poslodavca.

Puno radno vrijeme kao i do sada može najviše iznositi 40 sati tjedno, a poslodavac, radnik i radničko vijeće te sindikati i udruge poslodavaca, mogu ugovoriti i kraće puno radno vrijeme. No, ako ništa nije drugačije određeno, puno radno vrijeme iznosi 40 sati tjedno.

Ako je kao puno radno vrijeme zakonom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu, određeno neko drugo vrijeme u kraćem trajanju, npr. 35 sati tjedno, radnicima će se to računati kao puno radno vrijeme, a poslodavac će za takvo radno vrijeme koje je kraće od 40 sati tjedno imati prema radniku iste obveze kao da radi u punom radnom vremenu od 40 sati, kako po pitanju novčanih primanja tako i po pitanju drugih nematerijalnih prava. Do razlike bi moglo doći ako se plaća ne ugovara kao mjesečna nego kao satnica (što u Republici Hrvatskoj nije praksa), ali i tada bi se morala isplaćivati minimalna plaća na mjesečnoj razini, odnosno druga plaća određena na mjesečnoj razini utvrđena kolektivnim ugovorom ili drugim izvorom prava koji obvezuje poslodavca.

Sklapanje ugovora o radu u kojem je puno radno vrijeme ugovoreno u trajanju dužem od zakonom dopuštenog nije dozvoljeno i takva će odredba biti ništavna, a ujedno predstavlja i

prekršaj iz grupe najtežih prekršaja poslodavaca za koji je zapriječena novčana kazna od 61.000,00 do 100.000,00 kuna.

2. Rad s nepunim radnim vremenom

Osim definicije punog radnog vremena novim izmjenama Zakona o radu definiran je i pojam nepunog radnog vremena na način da je to svako radno vrijeme koje je kraće od punog radnog vremena.

Kod nepunog radnog vremena važno je da je ono ugovoreno upravo kao nepuno radno vrijeme, s obzirom da i puno radno vrijeme može biti kraće od 40 sati tjedno. Stoga bi u ugovoru o radu trebalo označiti da se radi o nepunom radnom vremenu.

Kod nepunog radnog vremena, temeljem odredbe članka 43. st. 5. uvodi se načelo usporednog radnika. Ovo na način da se na radnike koji rade nepuno radno vrijeme na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 11. Zakona o radu, koje govore o ugovoru o radu na određeno vrijeme, a koji se odredbama po prvi put u hrvatsko radno zakonodavstvo uvodi tzv. „usporedivi radnik“. To je radnik prema kojem će se uspoređivati radni uvjeti i prava radnika koji imaju sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme. Dakle, na isti način kao kod ugovora o radu na određeno vrijeme, to vrijedi i kod ugovora na nepuno radno vrijeme.

Stavak 3.

Upit odbora

Besplatne službe za zapošljavanje

Hrvatski je zavod za zapošljavanje (HZZ) je javna ustanova s pravima, obvezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, sa zadaćom rješavanja problematike zapošljavanja i nezaposlenosti u najširem značenju tih riječi.

HZZ ima 22 regionalne jedinice i 95 lokalnih jedinica te na taj način omogućuje dostupnost svojih usluga na cijelom prostoru Republike Hrvatske. U službi je na dan 30. studenoga 2010. godine bilo zaposleno ukupno 1.256 radnika.

Što se tiče strukture zaposlenih, završen fakultet, odnosno magisterij ima 679 (54,1%) radnika; prvi stupanj fakulteta, stručni studij ili višu školu ima 208 (16,6%) radnika; četverogodišnju srednju školu ima 292 (23,2%) radnika; srednju školu za zanimanja do 3 god. ili školu za KV ili VKV radnike ima 23 (1,8%) radnika, a 54 (4,3%) radnika su bez škole, nezavršene osnovne škole ili završene osnovne škole. Radnici sa završenim visokim obrazovanjem čine apsolutnu većinu zaposlenih u Zavodu (70,7%).

Od ukupnoga broja radnika, 1.126 ili 89,6% zaposleno je u područnim službama, a 130 ili 10,4% u Središnjoj službi. Najveći broj radnika imaju Područne službe Zagreb (178), Split (128), Osijek (90) i Rijeka (74), tako da je 37,4% od ukupnog broja radnika Zavoda zaposleno u navedenim službama.

U 2009. godini izvršeno je 714.819, a u 2010. godini 815.486 individualnih savjetovanja nezaposlenih osoba. Da bi se poboljšala učinkovitost aktivnog traženja posla, za nezaposlene je osobe u 2009. godini organizirano 2.950 različitih vrsta radionica u kojima je sudjelovalo 26.637 osoba, što je za 55% više nego u 2008. godini, a u 2010. godini organizirano je 3.679 različitih vrsta radionica u koje su bile uključene 33.633 osobe, što je za 21% više nego u 2009. godini.

Upit odbora

Prijava slobodnih radnih mjesta od strane poslodavaca

Vezano za prijavu slobodnih radnih mjesta od strane samih poslodavaca, u 2009. godini poslodavci su Hrvatskom zavodu za zapošljavanje prijavili 102.427 slobodnih radnih mjesta, a u 2010. godini 104.739 slobodnih radnih mjesta. Slobodna radna mjesta koja su popunjena u 2010. godini popunjena su u prosječnom roku od 32 dana. Razmjerno brzo popunjavanje slobodnih radnih mjesta posljedica je uglavnom povećanog broja nezaposlenih osoba. U 2009. godini s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno je 118.228 osoba, a u 2010. godini zaposleno je 141.105 osoba.

Tablica 23. Podaci o nezaposlenima, prijavljenim slobodnim radnim mjestima i zaposlenima s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

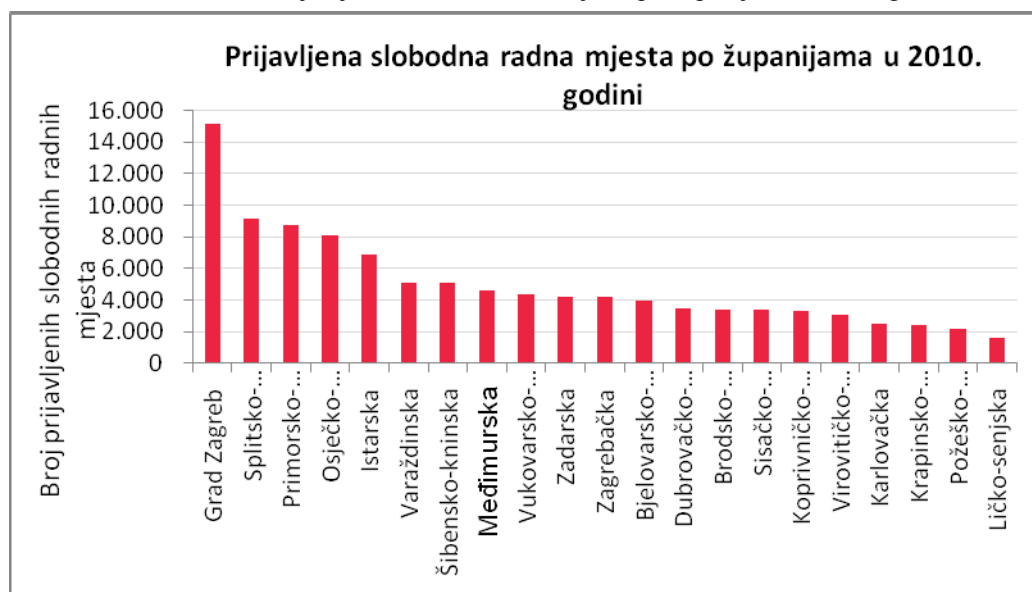
Godina	Nezaposleni	Slobodna radna mjesta	Zaposleni (odljev)
2006.	291.616	130.517	149.460
2007.	264.448	141.487	146.689
2008.	236.741	141.794	128.228
2009.	263.174	102.427	118.286
2010.	302.425	104.739	141.105

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Potrebu za radnikom poslodavci mogu prijaviti Hrvatskome zavodu za zapošljavanje na propisanom obrascu, i to osobno, poštom, telefonom, elektronskom poštom, telefaxom ili online preko web servisa. Tijekom 2010. godine Hrvatskome zavodu za zapošljavanje podneseno je 53.636 prijave potreba za radnicima u kojima je traženo 104.739 radnika. Najviše je prijavljenih slobodnih radnih mjesta bilo u Gradu Zagrebu (14,5 % od ukupnog broja traženih radnika), Splitsko-dalmatinskoj županiji (8,8 %), Primorsko-goranskoj županiji (8,4 %), Osječko-baranjskoj županiji (7,7 %), Istarskoj županiji (6,6 %), itd.

Grafikon 13. Prijavljena slobodna radna mjesta po županijama u 2010. god.

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Poslodavci su najviše tražili radnike uslužnih i trgovačkih zanimanja (25.101 ili 24,0 %) te jednostavnih zanimanja, kao što su čistači, dostavljači, transportni radnici, radnici bez zanimanja i slično (24.979 ili 23,8 %). Nadalje, značajan udio u ukupnom broju traženih radnika imali su stručnjaci i znanstvenici (15,2 %), radnici u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji (13,2 %) te inženjeri, tehničari i srodna zanimanja (11,9 %).

Tablica 24. Pregled prijavljenih slobodnih radnih mjesta HZZ-u prema rodu zanimanja

Rod zanimanja	2010.	%
(1) Čelnici, dužnosnici i direktori	214	0,2
(2) Stručnjaci i znanstvenici	15.938	15,2
(3) Inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	12.504	11,9
(4) Uredski i šalterski službenici	6.473	6,2
(5) Uslužna i trgovačka zanimanja	25.101	24
(6) Poljoprivrednici, lovno-uzgojni i šumarski radnici te ribari	672	0,6
(7) Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	13.857	13,2

(8) Rukovatelji strojevima, vozilima	5.001	4,8
(9) Jednostavna zanimanja	24.979	23,8
Ukupno	104.739	100

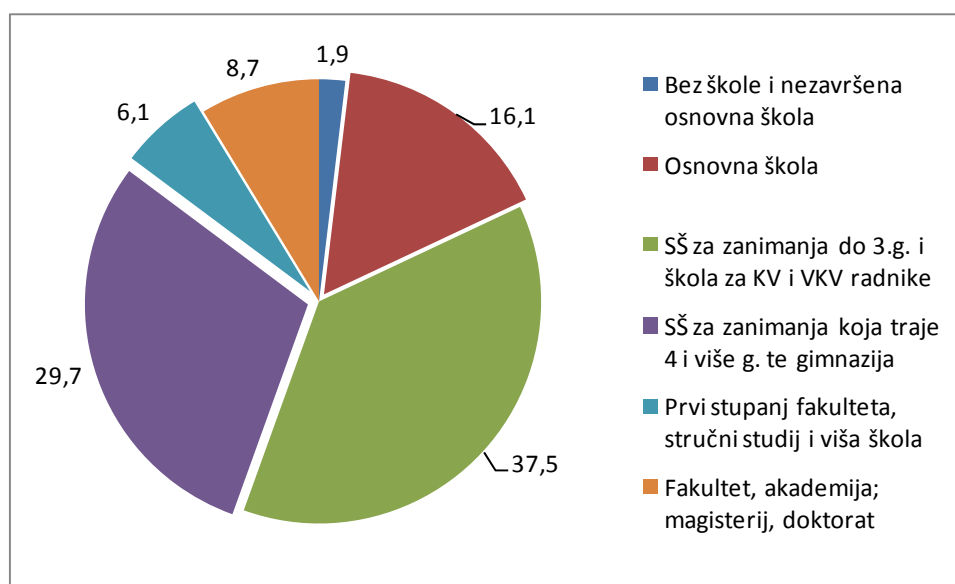
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Najveći je broj potreba za radnicima iskazan u djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane (16,1 % od ukupnog broja), zatim u prerađivačkoj industriji (15,7 %), obrazovanju 13,8 %, te trgovini na veliko i malo (13,5 %).

U 2010. godini s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno je 141.105 osoba na temelju radnog odnosa, što je 19,3 % više nego u 2009. godini kada je bilo zaposleno 118.286 osoba.

Najveći broj evidentiranoga zapošljavanja odnosi se na osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem, uključujući one sa završenom trogodišnjom srednjom školom za zanimanja i školom za KV i VKV radnike (28,5 %) te osobe sa četverogodišnjom srednjom školom za zanimanja i gimnazijom (31,1 %). Zatim slijede osobe s fakultetom i akademijom (22,4 %), prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom (8,8 %), sa završenom osnovnom školom (7,9 %), te osobe bez škole i s nezavršenom osnovnom školom (1,4 %).

Grafikon 14. Zaposleni s evidencije Zavoda na temelju zasnivanja radnog odnosa prema razini obrazovanja

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Uobičajeno je da u evidenciju nezaposlenih najviše osoba s prethodnim radnim iskustvom dolazi iz prerađivačke industrije, trgovine, djelatnosti smještaja, pripreme i posluživanja hrane te građevinarstva, a u ta se četiri područja djelatnosti istodobno i zapošljava najveći broj osoba. Tako je godine 2010. broj i poredak zaposlenih osoba bio sljedeći: trgovina na veliko i malo: 24.619 osoba ili 17,4 %, djelatnost smještaja te pripreme i posluživanja hrane: 23.914

osoba ili 16,9 %, prerađivačka industrija: 23.563 osobe ili 16,7 %, građevinarstvo: 12.316 osoba ili 8,7 %, itd.

Tablica 25. Pregled prijavljenih slobodnih radnih mjesta i zapošljavanja iz evidencije Zavoda u 2010. godini po djelatnostima NKD 2007

Djelatnost (NKD 2007)		Prijavljena slobodna radna mjesta		Zaposleni iz evidencije Zavoda	
		Broj	%	Broj	%
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3.254	3,1	6.265	4,4
B	Rudarstvo i vađenje	215	0,2	279	0,2
C	Prerađivačka industrija	16.454	15,7	23.653	16,8
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	141	0,1	112	0,1
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.681	1,6	2.285	1,6
F	Građevinarstvo	6.824	6,5	12.316	8,7
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	14.135	13,5	24.619	17,4
H	prijevoz i skladištenje	2.337	2,2	4.085	2,9
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	16.855	16,1	23.914	16,9
J	Informacije i komunikacije	1.111	1,1	1.268	0,9
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.576	1,5	1.636	1,2
L	Poslovanje nekretninama	372	0,4	649	0,5
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2.663	2,5	4.580	3,2
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.861	5,6	9.179	6,5
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	5.501	5,3	3.891	2,8
P	Obrazovanje	14.435	13,8	9.854	7,0
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6.852	6,5	5.493	3,9
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1.473	1,4	1.914	1,4
S	Ostale uslužne djelatnosti	2.966	2,8	4.317	3,1
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	30	0,0	776	0,5
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	3	0,0	20	0,0
U K U P N O		104.739	100,0	141.105	100,0

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Tablica 26. Pregled prijavljenih slobodnih radnih mjesta i zapošljavanja iz evidencije Zavoda u 2010. godini po županijama

Županija	Prijavljena slobodna radna mjesta		Zaposleni na temelju radnog odnosa	
	Broj	%	Broj	%
Zagrebačka	4.173	4,0	6.687	4,7
Krapinsko-zagorska	2.419	2,3	3.368	2,4
Sisačko-moslavačka	3.368	3,2	6.199	4,4
Karlovačka	2.534	2,4	4.727	3,3
Varaždinska	5.099	4,9	5.620	4,0
Koprivničko-križevačka	3.333	3,2	3.613	2,6
Bjelovarsko-bilogorska	3.926	3,7	5.619	4,0
Primorsko-goranska	8.774	8,4	9.640	6,8
Ličko-senjska	1.601	1,5	1.652	1,2
Virovitičko-podravska	3.062	2,9	4.435	3,1
Požeško-slavonska	2.132	2,0	3.095	2,2
Brodsko-posavska	3.371	3,2	6.015	4,3
Zadarska	4.175	4,0	5.896	4,2
Osječko-baranjska	8.064	7,7	13.810	9,8
Šibensko-kninska	5.077	4,8	4.463	3,2
Vukovarsko-srijemska	4.333	4,1	8.221	5,8
Splitsko-dalmatinska	9.179	8,8	17.115	12,1
Istarska	6.869	6,6	7.101	5,0
Dubrovačko-neretvanska	3.478	3,3	4.852	3,4
Međimurska	4.594	4,4	4.090	2,9
Grad Zagreb	15.178	14,5	14.887	10,6
UKUPNO	104.739	100,0	141.105	100,0

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Sukladno Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, broj 80/08 i 121/10) i Pravilniku o obavljanju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju (Narodne novine, broj 39/09), djelatnost posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje mogu obavljati i pravne osobe kao trgovačka društva te fizičke osobe kao samostalnu djelatnost. Prije upisa u odgovarajući registar te osobe (Posrednici) moraju dobiti dozvolu ministarstva nadležnog za rad. Prema evidenciji Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine ministarstvo rada i mirovinskoga sustava) do kraja prosinca 2010. godine dozvolu obavljanja djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju imala su 32 posrednika, i to: 31 pravna osoba i 1 fizička osoba.

Temeljem članka 20. Pravilnika o obavljanju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju, kojeg je donio ministar nadležan za rad sukladno članku 5. Stavak 2. Zakona o posredovanju

pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, sve pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost posredovanja pri zapošljavanju dužne su voditi evidencije o osobama koje traže zaposlenje i o poslodavcima koji prijavljuju potrebe za radnicima. Podatke koje evidentiraju, Posrednici su dužni dostavljati kvartalno Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva (sada Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava na obrascu ODP-1) radi objedinjavanja te izrade statističkih izvješća o rezultatima posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Za prijašnje godine ne postoje izvješća, jer je obveza ispunjavanja ODP-1 obrasca uvedena u travnju 2009. godine, sa stupanjem na snagu „starog“ Pravilnika o obavljanju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju (Narodne novine, broj 39/09). Na samom početku primjene došlo je do određenih „početničkih“ problema sa on-line aplikacijom obrasca, tako da su u 2009. godini objedinjeni podaci samo za posljednja tri mjeseca.

Vezano za podatke o poslodavcima s kojima Posrednici surađuju, o radnicima koje poslodavci traže preko Posrednika te o radnicima zaposlenim preko Posrednika, isto je prikazano u Izvješćima kako slijedi:

Raspored poslodavaca po županijama, pravnom obliku, djelatnostima NKD-a, te sjedištu inozemnih poslodavaca prikazuju slijedeća izvješća (1. do 4):

1) Broj poslodavaca koji traže radnike po županijama - U regionalnom rasporedu poslodavaca iz Republike Hrvatske koji su tražili radnike preko Posrednika dominiraju poslodavci iz Grada Zagreba (190 ili 58,8%), a slijede poslodavci iz Zagrebačke (58 ili 18,0%), Primorsko-goranske (18 ili 5,6%), Sisačko-moslavačke (13 ili 4,0%), Istarske (11 ili 3,4%), Splitsko-dalmatinske (6 ili 1,9%) i Dubrovačko-neretvanske županije (6 ili 1,9%). Po četiri poslodavca, s udjelom od 1,2%, zastupljena su kod Posrednika u Zadarskoj i Međimurskoj županiji. Tri poslodavca u ukupnom broju poslodavaca koji su radnike tražili preko Posrednika zastupljena su u tri županije: Karlovačkoj, Ličko-senjskoj i Brodsko-posavskoj, dok se po jednoga poslodavca bilježi u Varaždinskoj, Koprivničko-križevačkoj, Virovitičko-podravskoj i Požeško-slavonskoj županiji.

2) Broj poslodavaca koji traže radnike prema pravnom obliku - Od ukupnoga broja poslodavaca na području Republike Hrvatske, njih 315 (97,5%) registrirano je kao trgovačko društvo, dok je 8 poslodavaca (2,5%) registrirano kao obrtnici.

3) Broj poslodavaca koji traže radnike prema području djelatnosti - Iz obrađenih podataka prema područjima Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD 2007) vidljivo je da je najveći broj poslodavaca registriran iz: trgovine (67 ili 20,7 %), prerađivačke industrije (52 ili 16,1%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (34 ili 10,5%), djelatnosti kućanstava kao poslodavaca (33 poslodavca ili 10,2%) te informacija i komunikacija odnosno financijskih i djelatnosti osiguranja (po 25 poslodavaca ili 7,7%).

4) Broj inozemnih poslodavaca koji traže radnike prema državi sjedišta - Raspoloživi podacima o sjedištu inozemnih poslodavaca, moguće je vidjeti s kojih su svjetskih tržišta rada poslodavci tražili radnike u Republici Hrvatskoj, pa su u idućoj tablici prikazane države sjedišta 30 poslodavaca, koliko ih je evidentirano kod Posrednika u 2010. godini:

Tablica 27. Podaci o broju inozemnih poslodavaca koji su tražili radnike prema državi sjedišta posrednika, I-XII 2010.

Red. br.	Država	Broj poslodavaca	Red. br.	Država	Broj poslodavaca
1.	AUSTRIJA	7	9.	MARŠALSKI OTOCI	1
2.	BAHAMI	1	10.	NJEMAČKA	1
3.	CIPAR	1	11.	PANAMA	1
4.	CRNA GORA	1	12.	RUMUNJSKA	1
5.	ČEŠKA	1	13.	SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	2
6.	ITALIJA	1	14.	SLOVENIJA	1
7.	MAĐARSKA	6	15.	ŠVICARSKA	2
8.	MALTA	1	16.	VELIKA BRITANIJA I SJ. IRSKA	2
UKUPNO					30

U 2010. godini preko Posrednika je traženo ukupno 888 radnika. U izvješćima 5. do 7. prikazujemo strukturu traženih radnika prema zanimanjima, razini obrazovanja, trajanju radnog odnosa i radnog vremena.

5) Broj traženih radnika prema zanimanjima - Među zanimanjima traženih radnika preko Posrednika, visokim udjelima u ukupnom broju traženih radnika dominiraju sljedeća zanimanja: prodavač (174 ili 19,6%), glazbenik (99 ili 11,1%) te diplomirani ekonomist (84 ili 9,5%). Slijede ih zanimanja s manjim udjelom u ukupnom broju traženih radnika: prodavač telefonom (29 ili 3,3%), komercijalist (27 ili 3,0%), direktor prodaje (26 ili 2,9%), odgojitelj predškolske djece (23 ili 2,6%), administrativni službenik (19 ili 2,1%), informatičar (16 ili 1,8%), doktor medicine (14 ili 1,6%), inženjer zrakoplovne elektronike (13 ili 1,5%), itd.

6) Broj traženih radnika prema razini obrazovanja - U obrazovnoj strukturi traženih radnika prevladavaju radnici sa završenim četverogodišnjim srednjoškolskim programom

(368 radnika ili 41,4%) te sveučilišnim diplomskim studijem (329 ili 37,0%). U znatno manjem broju preko Posrednika su traženi i radnici sljedećih obrazovnih skupina: stručni studij Bolonjskoga procesa od 180 do 240 ECTS bodova (81 ili 9,1%), specijalistički diplomski stručni studij (43 ili 4,8%), osposobljenost za jednostavne poslove (18 radnika ili 2,0%), stručni studij <180 ECTS bodova (15 radnika ili 1,7%), itd.

7) Broj traženih radnika prema vremenu - Izvješće o traženim radnicima prema vremenu prikazuje broj traženih radnika prema trajanju radnog odnosa koji radnik može sklopiti s poslodavcem (na određeno ili neodređeno) te u kojem vremenu radnik može raditi (puno ili nepuno). U 69,6% slučajeva poslodavci bi tražene radnike (618 radnika) zaposlili na neodređeno vrijeme, dok bi 30,4% traženih radnika (270) bilo zaposleno na određeno vrijeme. Više od dvije trećine traženih radnika (86,0%) radilo bi puno radno vrijeme (764 radnika), a znatno manji broj radnika (124) nepuno radno vrijeme. Preko privatnih posrednika za zapošljavanje u 2010. godini zaposleno je ukupno 700 radnika, i to: 447 radnika na području Republike Hrvatske te 253 radnika u inozemstvu. U izvješćima 8. do 13. prikazujemo strukturu zaposlenih radnika u zemlji i u inozemstvu, objedinjeno, po obilježjima: spol, dob, zanimanje, obrazovanje, radni odnos, radno vrijeme i županija, a izvješće 14. prikazuje svjetske zemlje u kojima su se radnici preko Posrednika zapošljavali.

8) Broj zaposlenih radnika prema spolu - Promatrano prema spolu, natpolovičnu većinu zaposlenih radnika čine muškarci (403 ili 57,6 %), a preostali broj zaposlenih su žene (297 ili 42,4%).

9) Broj zaposlenih radnika prema dobi - U zapošljavanju prema dobnim skupinama najbrojnije su osobe u dobi od 25 do 34 godine (409 ili 58,4%) te od 35 do 44 godine (142 ili 20,3%), dok se u ostalim dobnim skupinama bilježi manji broj zaposlenih, a osobito u dobnoj skupini od 55 do 64 godine (18 radnika) te jedna osoba preko 65 godina starosti.

10) Broj zaposlenih radnika prema zanimanjima - Promatrajući zaposlene radnike po zanimanjima Nacionalne klasifikacije zanimanja (NKZ), visokim udjelima u ukupnome zapošljavanju preko Posrednika dominiraju sljedeća zanimanja: konobar (114 ili 16,3%), glazbenik (99 ili 14,1%) te prodavač (86 ili 12,3%). Značaj udio u strukturi zapošljavanja zauzimaju i zanimanja: pomoćni konobar (52 ili 7,4%), diplomirani ekonomist (37 ili 5,3%) te direktor prodaje (24 ili 3,4%). U osjetno manjem broju zapošljavanjem su obuhvaćeni radnici sljedećih zanimanja: recepcionar (19 ili 2,7%), fotograf (18 ili 2,6%), ekonomist (15 ili 2,1%), prodavač telefonom (11 ili 1,6%), poslovoda trgovine (10 ili 1,4%) i dr.

11) Broj zaposlenih radnika prema razini obrazovanja - Među zaposlenim radnicima preko Posrednika, više od polovice zaposlenih ima završeno četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje (424 ili 60,6%), a potom sveučilišni diplomski studij (149 ili 21,3%). Ostale obrazovne skupine zastupljene su u strukturi zaposlenih radnika u znatno manjem broju, a u čak 3 obrazovne skupine nije bilo evidentiranih zaposlenih radnika (jedno ili dvogodišnji srednjoškolski program, dosadašnji poslijediplomski magistarski studij te poslijediplomski doktorski studij).

12) Broj zaposlenih radnika prema vremenu - S obzirom na obilježje trajanja radnog odnosa i trajanja radnog vremena u zapošljavanju osoba preko privatnih posrednika u 2010. godini dominirali su ugovori o radu sklopljeni na određeno vrijeme (458 ili 65,4%) u odnosu na ugovore na neodređeno vrijeme (242 osobe ili 34,6%). Istodobno, 601 osoba ili 85,9% zaposleno je na puno radno vrijeme, a 99 osoba ili 14,1% na nepuno radno vrijeme.

13) Broj zaposlenih radnika po županijama - Zapošljavanje radnika preko privatnih posrednika po županijama rezultiralo je najvećom zapošljivosti u Gradu Zagrebu (171 radnik ili 38,3 % od ukupnoga broja zaposlenih radnika preko Posrednika u Republici Hrvatskoj) i Zagrebačkoj županiji (130 radnika ili 29,1%). Znatno manji broj radnika zaposlen je u Primorsko-goranskoj (81 ili 18,1%), Istarskoj (27 ili 6,0%), Zadarskoj (15 ili 3,4%), Sisačko-moslavačkoj (8 ili 1,8%), Splitsko-dalmatinskoj (5 ili 1,1%) te Brodsko-posavskoj i Osječko-baranjskoj županiji (po 2 radnika ili 0,4%). Po jedan radnik zaposlen je u Karlovačkoj i Požeško-slavonskoj županiji, dok u čak devet županija zapošljavanja posredovanjem Posrednika nije niti bilo u 2010. godini.

14) Broj zaposlenih radnika u inozemstvu - Uz 447 zaposlenih radnika na području Republike Hrvatske, posredovanjem su privatnih posrednika **253 radnika zaposlena u inozemstvu**. Od ukupnog broja zaposlenih radnika u inozemstvu, 144 radnika (56,9%) zaposleno je na Bahamima, 39 na Malti, 34 u Panami, 10 radnika u Ujedinjenom kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske, 8 na Maršalskim otocima, 4 radnika kod poslodavaca u Srbiji te 3 u Sloveniji. Po 2 radnika zaposlena su kod poslodavaca s područja: Austrije, Italije, Mađarske i Turske, a po 1 iz Bugarske, Crne Gore i Rumunjske.

Zaključno, Izvješće o obavljanju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u razdoblju od siječnja do prosinca 2010. godine Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva su dostavila 24 registrirana Posrednika. Usluge privatnih posrednika pri traženju radnika koristila su 323 poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te 30 poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu, dok su, u promatranom razdoblju, poslodavci tražili ukupno 888 radnika. Istodobno, posredovanjem privatnih posrednika zaposleno je ukupno 700 radnika, i to: 447 u Republici Hrvatskoj i 253 u inozemstvu

Priprema za zapošljavanje nezaposlenih osoba u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

U 2010. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje je značajno povećao broj aktivnosti s nezaposlenim osobama i tražiteljima zaposlenja putem individualnog i grupnog informiranja o različitim pitanjima upravljanja profesionalnim razvojem. U kontekstu globalne krize Hrvatski zavod za zapošljavanje je 2010. godine poseban naglasak stavljao na aktivnosti pripreme za zapošljavanje koje uključuju procjenu i razvoj kompetencija, stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju nezaposlenih osoba u svrhu povećanja konkurentnosti na tržištu rada, zatim usluge profesionalnog usmjeravanja i selekcije, te razvoj usluga u profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i drugim faktorima otežane zapošljivosti. Pri tome se Hrvatski zavod za zapošljavanje prvenstveno usmjerio na pružanje usluga putem grupnih oblika rada (grupno informiranje, grupno savjetovanje o razvoju karijere, usvajanje vještina upravljanja karijerom i sl.) kako bi što veći broj korisnika usluga Zavoda imao priliku sudjelovati u navedenim aktivnostima.

Stavak 4.

Profesionalno usmjeravanje nezaposlenih osoba u 2009. i 2010. godini

U 2009. godini Hrvatski je zavod za zapošljavanje intenzivirao rad s nezaposlenim osobama i tražiteljima zaposlenja u odnosu na prethodne godine u području profesionalnog usmjeravanja, osobito u profesionalnom informiranju, koristeći više grupne oblike rada, samoinformiranje, uporabu računalnih programa i sl. Preko 19.670 nezaposlenih osoba ciljano je informirano u svezi specifičnih pitanja profesionalnog razvoja i unapređenja zapošljivosti.

Aktivnosti profesionalnoga usmjeravanja u 2010. godini odnosile su se na različite oblike profesionalnoga informiranja i savjetovanja nezaposlenih osoba i drugih ciljnih skupina, obuhvaćajući preventivno djelovanje i rad s učenicima pri odabiru odgovarajućeg obrazovnog programa. Radi profesionalnog informiranja učenika tiskano je 12.750 brošura i 27.440 CD izdanja pet regionalnih brošura za upis u srednju školu. Također, za potrebe profesionalnog informiranja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta otkupljeno je 2.500 informativnih brošura „Vodič za buduće studente“ te 5.000 CD izdanja brošure „Upis u srednju školu 2010“.

Profesionalno usmjeravanje učenika obuhvaća primjenu Ankete o profesionalnim namjerama učenika kojom se identificiraju prioritetne skupine učenika za profesionalno savjetovanje o najprimjerenijem izboru obrazovanog programa/zanimanja. Tijekom 2010. godine ukupno je anketirano 57.367 učenika od toga 40.449 učenika osnovne škole, te 17.241 učenik srednje

škole, što čini 84% od ukupne populacije učenika završnih razreda osnovne škole i 37% učenika završnih razreda srednje škole u 2010. godini. Rezultati obrade Ankete pokazali su kako oko 30% učenika ima potrebu za stručnom pomoći pri odabiru obrazovnog programa/zanimanja.

Ovisno o potrebama učenika i vrsti poteškoća, savjetnici za profesionalno usmjeravanje daju usluge profesionalnog informiranja i savjetovanja. Ova je pomoć osobito potrebna učenicima s teškoćama u razvoju i većim zdravstvenim smetnjama koje ograničavaju mogućnosti izbora obrazovanja i obavljanja zanimanja. Također, u prioritetnu skupinu za uključivanje u proces profesionalnog savjetovanja pripadaju i učenici koji pokazuju različite vrste poremećaja u ponašanju, odnosno poteškoće pri učenju, a i oni koji napuštaju srednju školu. Aktivnostima profesionalnog informiranja i savjetovanja u 2010. godini ukupno je obuhvaćeno 39.470 učenika završnih razreda osnovne i srednje škole (42% od ukupne populacije). Također, radi promocije zanimanja traženih na tržištu rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje u suradnji s područnim obrtničkim komorama provodi aktivnosti promidžbe obrtničkih zanimanja za učenike i financira liječničke preglede za upis učenika u ta zanimanja. U 2010. godini ukupno je financirano 1.288 liječničkih pregleda učenika za upis u zanimanja tražena na tržištu rada.

Godine 2010. računalni program profesionalnog usmjeravanja „Moj izbor“ koristio se na 88 licenciranih lokacija - u svim područnim službama Zavoda za zapošljavanje, u osnovnim i srednjim školama, ustanovama za obrazovanje odraslih te drugim institucijama na tržištu rada. U područnim službama Zavoda program je koristilo ukupno 8.356 korisnika, od čega 6.796 učenika. Rezultati evaluacije provedene u 2010. pokazali su njihovo izrazito zadovoljstvo ovom uslugom.

Tablica 28. Brojčani pokazatelji aktivnosti profesionalnog usmjeravanja

AKTIVNOST	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
<i>Pisano informiranje</i>									
Broj letaka i brošura	106000	113500	107000	91000	113000	147745	131000	170732	138865
<i>Učenci osnovne i srednje škole</i>									
Anketa o profesionalnim namjerama				45000	59862	49693	48763	60312	57367
Profesionalno informiranje	35192	26088	27900	27200	27637	26597	32068	30079	25460
Profesionalno savjetovanje	15550	12059	12210	12060	13135	14470	14631	14813	13993
<i>Nezaposlene osobe</i>									
Profesionalno informiranje	31208	28262	17100	12800	11481	10052	13536	19670	20507
Individualno profesionalno	6463	5519	6290	5940	5935	6353	7697	6541	7603
Grupno profesionalno savjetovanje NO/TZ - broj radionica	1613	1429		1013	1107	1102	1593	2950	3679
Grupno profesionalno savjetovanje NO/TZ- broj osoba	28830	10029		6724	7603	8303	12075	26637	33633
Selekcije za obrazovanje- broj selekcija	114	116	99	83	182	440	484	489	792
Selekcije za obrazovanje- broj osoba	1581	2035	2220	1010	2455	4702	3732	5377	8600
Broj osoba uključenih u obrazovne aktivnosti putem lokalnih partnerstava		752		497	1819	468	1365	347	119

<i>Poslodavci</i>									
Selekcije za zapošljavanje-broj selekcija	294	174	267	247	370	552	627	338	343
Selekcije za zapošljavanje-broj osoba	4065	3051	6000	3031	3717	3586	3237	2787	2908

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Uslugama profesionalnog psihologijskog savjetovanja i procjene radne sposobnosti koje uključuje psihologijsko testiranje, psihologijski intervju i pregled specijaliste medicine rada obuhvaćene su 7.603 nezaposlene osobe s osobito izraženim teškoćama (re)integracije na tržište rada. Također, provedeno je ukupno 1.135 psihologijskih profesionalnih selekcija kojima je obuhvaćeno 11.508 kandidata, od čega su 343 selekcije provedene u svrhu novog zapošljavanja (2.908 osoba), a 792 u svrhu uključivanja nezaposlenih osoba u obrazovne aktivnosti (8.600 osoba). Pored upućivanja u obrazovne aktivnosti temeljem Nacionalnog programa poticanja zapošljavanja, nastavljena je i suradnja s jedinicama lokalne i regionalne samouprave (119 nezaposlenih osoba upućeno u proces obrazovanja kroz 15 različitih programa obrazovanja).

Profesionalno usmjeravanje osoba s invaliditetom u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Sukladno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02 i 33/05) te provedbi mjera iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, tijekom 2009. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija nezaposlenih osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti koje imaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem. Tako su tijekom 2009. godine u aktivnosti profesionalnog savjetovanja bile uključene 1.644 osobe s invaliditetom, od čega je 412 osoba savjetovano individualno, a 1.232 osobe su savjetovane grupno, tj. putem radionica. Ukupno je provedeno 134 radionice prilagođenih potrebama osobama s invaliditetom što je znatno više nego tijekom 2008. godine.

Tijekom 2010. godine u aktivnosti profesionalnog informiranja i savjetovanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje bila je uključena 1.471 osoba s invaliditetom, od čega je 458 osoba savjetovano grupno, putem radionica.

Ukupno je provedeno 48 radionica prilagođenih potrebama osobama s invaliditetom, među kojima ističemo radionice Aktivnog traženja zaposlenja za nezaposlene osobe s oštećenjem sluha koje Zavod organizira u suradnji sa Savezom gluhih i nagluhih Grada Zagreba.

Za osobe s posebno izraženim teškoćama (re)integracije na tržište rada provodila su se profesionalna psihologijska savjetovanja uključujući procjene radne sposobnosti, često uz uporabu dodatnog psihodijagnostičkog instrumentarija te mišljenje specijalista medicine rada - ovakvim najsloženijim uslugama obuhvaćena je 6.541 osoba za koju je procijenjeno da ima osobito izražene poteškoće (re)integracije na tržište rada. Osim standardiziranih radionica namijenjenih nezaposlenim osobama u cilju razvoja kompetencija (vještina) upravljanja karijerom, te vještina aktivnog traženja posla, u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje se ovisno o potrebama regionalnog tržišta rada provode specifične radionice namijenjene različitim ciljnim skupinama (dugotrajno nezaposlenima, mladima, osobama s invaliditetom i slično).

Pored uključivanja u obrazovne aktivnosti radi povećanja zapošljivosti putem mjera aktivne politike zapošljavanja, tijekom 2009. godine u suradnji s jedinicama lokalne i područne samouprave, u osam su županija realizirana 33 programa stručnog osposobljavanja radi obavljanja određenih poslova te različiti obrazovni programi za stjecanje i dopunjavanje znanja i vještina. U spomenutim je programima sudjelovalo ukupno 347 nezaposlenih osoba. Od ukupnoga broja osoba obuhvaćenih svim programima obrazovanja bilo je 67% žena (232) te 36% (125) mladih osoba do 29 godina. To je očekivano manje nego 2008. godine, uzimajući u obzir da su pali porezni prihodi jedinica lokalne i područne samouprave. Nezaposlene su osobe sudjelovale u obrazovnim programima za zanimanja tražena na lokalnom/regionalnom tržištu rada kao što su informatičko obrazovanje, ugostiteljstvo, ekonomija, trgovina i poslovna administracija, graditeljstvo i sl.

Upit odbora

Smjernice i osposobljavanje osoba s invaliditetom

U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje dana 31. prosinca 2010. bilo je registrirano 6.255 nezaposlenih osoba s invaliditetom. Tijekom 2010. godine iz evidencije Zavoda zaposleno je 1.080 invalidnih osoba.

Dio mjera aktivne politike za sufinanciranje zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje odnosi se na poticanje integracije na tržište rada osoba što se nalaze u nepovoljnom položaju, tj. posebnih skupina nezaposlenih osoba kao što su i osobe s invaliditetom (Mjera 4. - Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba). Osim mjerama za sufinanciranje zapošljavanja, Hrvatski zavod za zapošljavanje potiče zapošljavanje i mjerama za sufinanciranje i financiranje obrazovanja te mjerama uključivanja u javne radove. U 2010. godini mjerama aktivne politike koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje obuhvaćeno je 349 osoba s invaliditetom, dok je tijekom 2009. godine kudikamo manje osoba s invaliditetom (146) koristilo navedene poticaje.

Također, člankom 6. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02 i 33/05), propisane su mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kako slijedi:

- utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti; profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti; analiza tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključanja u rad; procjena mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja; radno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija i programi za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja; informiranje i savjetovanje o pomoćnoj tehnologiji u učenju i radu; pojedinačni i skupni programi za unaprjeđenje radno-socijalne uključenosti u zajednici; savjetodavni prijedlozi o primjeni različitih tehnologija i tehnika u učenju i radu uz procjenu mogućnosti primjene; pretprofesionalno učenje, planiranje i primjena odabrane tehnologije; razvoj motivacije i osposobljavanje osobe s invaliditetom u korištenju odabrane tehnologije; tehnička pomoć, podrška, praćenje i procjena rezultata; informiranje i podrška u izvorima financiranja.

Obzirom na nedostatnu zakonsku regulativu, nedostatak razvijenog modela profesionalne rehabilitacije, te kriterija i mjerila za provođenje profesionalne rehabilitacije, profesionalnu rehabilitaciju nije moguće provoditi na način kako je to zamišljeno Zakonom. Sukladno navedenim ograničenjima profesionalna rehabilitacija u Republici Hrvatskoj, ili se provodi djelomično ili se uopće ne provodi. Pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava) osnovana je radna skupina (u čijem radu aktivno sudjeluje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i Hrvatski zavod za zapošljavanje) za provođenje mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. - 2015., vezano uz utvrđivanja jedinstvene liste oštećenja, jedinstvenog tijela vještačenja i načina provođenja profesionalne rehabilitacije, što će biti temelj za razvoj modela profesionalne rehabilitacije i uspostavu mreže Centara za profesionalnu rehabilitaciju. Prijedlog jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti donesen je u srpnju 2010. godinu i ona osigurava bazu za formiranje društveno medicinskog modela invaliditeta koji će uz tjelesno oštećenje vještačenjem obuhvatiti i funkcioniranje osobe s invaliditetom i faktore njenog okruženja. Probna primjena Prijedloga jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti planirala se provoditi do kraja lipnja 2011. Regionalni centri za profesionalnu rehabilitaciju planiraju se osnovati nakon završenog rada međuresornih radnih skupina na jedinstvenoj listi funkcionalnih sposobnosti i jedinstvenom tijelu vještačenja. Obzirom da će se još neko vrijeme morati raditi na izjednačavanju razlika između svih sustava koji rješavaju o pravima osoba s invaliditetom, i koji, svaki za svoje potrebe utvrđuju status osobe s invaliditetom, upravo radi nedostatka potrebne zakonodavne regulative, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je

pokrenuo dva projekta, koja će doprinijeti, uspostavi kvalitetne zakonodavne regulative u području profesionalne rehabilitacije.

1. Projekt „Utvrđivanje kriterija i modela za sufinanciranje rada radnog centra od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom“

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je navedeni pilot projekt pokrenuo u srpnju 2009. godine. Naime, Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zakon) predviđeni su oblici i vrste rada osoba s invaliditetom. Osobi s invaliditetom koja se na temelju radnih i općih sposobnosti ne može zaposliti i održati zaposlenje u posebnim uvjetima kod poslodavca ili u zaštitnoj radionici može se osigurati rad u radnom centru. Radni centar definiran je kao ustanova koja skrbi radom o osobama s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenost u općim ili posebnim uvjetima. Nadalje, Zakonom je propisano da sredstva za rad radnog centra osiguravaju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Radi se o znatnim novčanim sredstvima koja se mogu potraživati od Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom po ovoj osnovi. Osobito iz razloga što Zakonom nije detaljno propisano na što se odnose sredstva za rad radnog centra koja osiguravaju osnivač i navedeni Fond. Nejasno je da li se tu radi o inicijalnim sredstvima za osnivanje radnog centra, ili se radi o sredstvima koja se kontinuirano osiguravaju radnom centru za redovno poslovanje, ili možda kombinaciji oba načina financiranja. Također, iz ove odredbe nije jasno u kom omjeru trebaju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, sudjelovati u sredstvima. Važno je i za istaknuti da u Republici Hrvatskoj ne postoji mreža radnih centara zamišljenih prema Zakonu, već postoje *de facto* tri radna centra u ovom trenutku, od kojih je jedan samo formalno osnovan, ali ne radi (DES - Split), dok preostala dva imaju vrlo male kapacitete i broj korisnika, u odnosu na potrebe osoba s invaliditetom (Udruga za promicanje Inkluzije, Zagreb i zaštitna radionica „URIHO“, Zagreb).

Prepoznajući potrebu za djelovanjem radnih centara u Republici Hrvatskoj, kao mjesta gdje će u radne aktivnosti biti uključene osobe s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti niti na otvorenom tržištu rada niti u zaštitnoj radionici, ali i kao mjesto gdje će se osobe s invaliditetom, koje su duže vrijeme nezaposlene, uključivanjem u radne aktivnosti osposobiti za ponovno uključivanje na tržište rada, prišlo se izradi prijedloga ovog projekta. Naime, dijelu osoba s invaliditetom, koje su duže vrijeme nezaposlene, i vode se u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ili su korisnici naknade do zaposlenja iz sustava socijalne skrbi, zajedničko je to što su im radne vještine znatno smanjene ili, u nekim slučajevima, i posve izgubljene. Obzirom na protek vremena od njihovog posljednjeg zaposlenja (a za napomenuti je da neke od tih osoba nisu nikada ni bile u radnom odnosu) potrebno im je omogućiti priliku da se njihove radne sposobnosti evaluiraju, te da im se ponudi mogućnost,

stjecanja radnih navika i vještina, kako bi se mogle, one čija će preostala radna sposobnost to dozvoliti, i zaposliti, bilo u zaštitnoj radionici, odnosno na otvorenom tržištu rada. Takva protočnost sustava zapošljavanja koja omogućava osobama s invaliditetom, prijelaz iz jednog sustava zapošljavanja u drugi, u skladu je sa svim aktima koji govore o pravima osoba s invaliditetom. Jer upravo se i kroz mehanizam radnog centra, omogućava osobama s invaliditetom da kroz niz aktivnosti ispune svoje potencijale, te se aktivno uključe u društveni život.

Slijedom navedenog, razvidno je da postoji potreba za radnim centrima u Hrvatskoj, međutim radi nedorečene zakonodavne regulative, u ovome trenutku ne može se pouzdano odrediti u kolikom omjeru Republika Hrvatska (putem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom) treba participirati u sufinanciranju takvih institucija. Upravo stoga, cilj je projekta, da se kroz dvije korisničke institucije, koje imaju različite pravne oblike, a već provode djelatnosti radnog centra, utvrdi na koji način radni centar funkcionira, te u kolikom omjeru i na koji način Fond treba sudjelovati u financiranju takvog centra. Izvršenje ovog projekta, otvorit će mogućnost za iznalaženje prikladnog modela osnivanja i sufinanciranja radnih centara u skladu sa financijskom situacijom u Republici Hrvatskoj i stvarnim potrebama za korištenje usluga radnog centra, kao i razvijanja daljnjih aktivnosti s ciljem pružanja mogućnosti pripreme za ulazak na tržište rada osobama s invaliditetom.

Projektom „Utvrđivanje kriterija i modela za sufinanciranje rada radnog centra od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom“ postavljeni su sljedeći ciljevi:

- kreiranje modela i jasnih kriterija temeljem kojih će Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sudjelovati u sufinanciranju radnih centara,
- transparentnost načina sufinanciranja radnih centara od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom,
- doprinijeti postavljanju nedvojbenih kriterija i smjernica za osnivanje radnih centara posredno, kroz podršku rada radnih centara, omogućiti osobama s invaliditetom stjecanje višeg stupnja samostalnosti, pripreme za tržište rada, te aktivno uključenje u društvenu zajednicu.

Ideja projekta je kroz dvije korisničke institucije, koje imaju različiti pravni oblik, a koje već provode djelatnost radnog centra, utvrditi na koji način radni centar posluje, te na koji način Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom treba financijski pratiti njihovo poslovanje.

Korisničke institucije koje sudjeluju u projektu:

1. Zaštitna radionica „URIHO“ - Zagreb

2. Udruga za promicanje inkluzije - Zagreb

Kroz ova dva centra do 31.12.2010. prošlo je 100 korisnika.

Radi se o dvije pravne osobe koje imaju različite pravne oblike: ustanova i udruga. Uvid u rad radnih centara koji djeluju unutar dva, bitno različita sustava dati će bolji uvid u potrebe sufinanciranja rada radnog centra i pružiti širu lepezu mogućih načina utvrđivanja najboljeg modela sufinanciranja radnih centara od strane Fonda. Ovakav pristup je od velikog značaja budući da sukladno odredbama Zakona radni centar može osnovati svaka domaća i strana fizička i pravna osoba.

Održivost projekta: Osnovna misija Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je provođenje politike razvitka i unaprjeđivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, a sve u cilju kako bi se osobama s invaliditetom omogućila mogućnost izbora i izjednačile mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje ne samo u radu i zapošljavanju, već posredno u svim sferama života u društvu. Na tragu toga je i ovaj projekt kojim će se dobiti opipljivi parametri koji će omogućiti kvalitetno rješavanje rada u radnom centru u skladu sa stvarnim potrebama korisnika i u okvirima mogućnosti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Dobivanjem jasnih kriterija omogućiti će se transparentno korištenje sredstava Državnog proračuna, kao i osobama s invaliditetom, kreiranje većih mogućnosti za pristupanje tržištu rada.

U 2009. i 2010. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje je u suradnji s URIHO-m (Ustanovom za rehabilitaciju hendikepiranih osoba profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem), Gradom Zagrebom i Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom surađivao u realizaciji novog modela profesionalne rehabilitacije „Radnog centra“ u Zagrebu. Četiri skupine sastavljene od po 20 nezaposlenih osoba s invaliditetom u navedenom razdoblju završilo je šestomjesečni postupak profesionalne rehabilitacije u Radnom centru. Uloga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u ovom projektu je provođenje postupka pripreme za zapošljavanje nezaposlenih osoba s invaliditetom te praćenje procesa njihove profesionalne rehabilitacije. Temeljem praćenja procesa rehabilitacije, kojim su provedene radno-socijalne aktivnosti, izvršena je procjena zapošljivosti korisnika Centra za koje se poslije završetka programa profesionalne rehabilitacije posredovalo pri zapošljavanju.

Projekt nagrade Poslodavac godine za osobe s invaliditetom pokrenut je u sklopu UNDP-ovog projekta *Pravo na život u zajednici: Socijalna uključenost i osobe s invaliditetom*, i obilježavanja 2007. godine kao *Europske godine jednakih mogućnosti*, sa ciljem senzibiliziranja društva u cijelosti, a ne samo poslodavaca, kako za potrebe osoba s invaliditetom tako i za njihov radni potencijal. Cilj nagrade je isticanje poslodavaca s pozitivnim praksama i iskustvima u zapošljavanju osoba s invaliditetom. Nagradom se utječe

na podizanje društvene svijesti naše zajednice kroz promicanje pozitivnih primjera u zapošljavanju i odnosu na radnom mjestu prema osobama s invaliditetom u Hrvatskoj. U provedbi projekta Poslodavac godine za osobe s invaliditetom sudjeluje Delegacija Europske komisije u Hrvatskoj (ECD), UNDP, Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ), web portal MojPosao, Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH), Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida (HSUTI), Udruga za promicanje inkluzije (UPIM).

2. Projekt „Profesionalna rehabilitacija kao metoda integracije osoba s invaliditetom na hrvatskom tržištu rada”

Ovaj Projekt Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je pokrenuo u suradnji sa *BBRZ - Berufliches Bildungs und Rehabilitationszentrum* iz Linza, Republika Austrija, udrugom OSVIT i ustanovom URIHO. Podršku provođenju projekta dalo je i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava), a podržava ga i sufinancira Ministarstvo rada, socijalne skrbi i zaštite potrošača Republike Austrije, Fond i BBRZ. Partneri u projektu su Fond, BBRZ, udruga OSVIT i ustanova URIHO. U radnu grupu, koja će s hrvatske strane biti zadužena za razvoj modela profesionalne rehabilitacije, uključeni su predstavnici Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava) i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Završetak provođenja 1 faze projekta u kojoj će biti razvijen model „Dijagnostičkog tjedna“ predviđeno je za kraj svibnja 2011. godine. Hrvatski zavod za zapošljavanje u projektu „*Profesionalna rehabilitacija kao metoda integracije osoba s invaliditetom na hrvatskom tržištu rada*”, sudjeluje u radu radne skupine za razvoj modela profesionalne rehabilitacije. Također su savjetnici za osobe s invaliditetom i savjetnici za profesionalno usmjeravanje Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje uključeni u psihodijagnostički trening, te identifikaciju i selekciju nezaposlenih osoba planiranih za procjenu radne sposobnosti u sklopu projekta.

Cilj projekta: Razvoj modela profesionalne rehabilitacije za Hrvatsku, uz uzimanje u obzir individualnih medicinskih, socijalnih i psiholoških dijagnoza te ekonomskih/egzistencijalnih zahtjeva osoba s invaliditetom, kako bi se time poboljšao ili omogućio njihov pristup tržištu rada.

Pojedinačni projektni ciljevi:

- Uspostavljanje zajedničkog razumijevanja (suglasnosti) o cilju i sadržaju profesionalne rehabilitacije,
- Upoznavanje aktualnog sustava profesionalne rehabilitacije u Austriji i Hrvatskoj,
- Zajednička definicija postupaka koji su važeći u RH, a odnose se na odvijanje i razvoj mjera profesionalne rehabilitacije,

- Prijenos informacija o pravnoj i strukturalnoj pozadini (podlozi) u Austriji i Hrvatskoj,
- Moderniziranje sustava i metoda profesionalne rehabilitacije u Hrvatskoj,
- Koncipiranje učinkovitog sustava koordinacije i suradnje između relevantnih sudionika (aktera) profesionalne rehabilitacije u Hrvatskoj,
- Prijenos informacija prema internim strukturama i tokovima „nevladinih servisnih organizacija“ za profesionalnu rehabilitaciju,
- Pобољšanje mogućnosti („šansi“) za zapošljavanje za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj.

Sadržaj projekta/aktivnosti:

Usporedba sustava profesionalne rehabilitacije u Austriji i Hrvatskoj na način da će se usporediti aktualni sustavi profesionalne rehabilitacije tako što će se analizirati profesionalna rehabilitacija u Hrvatskoj i usporediti s provjerenim austrijskim modelom.

S partnerskim organizacijama u Austriji dogovorit će se područja djelovanja (postupci) za razvoj Hrvatskoj prikladnog modela.

Na temelju podataka Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih niže su navedene vrste programa za učenike s teškoćama u razvoju (njih 33), koji se izvode u srednjim školama ili u centrima za odgoj i obrazovanje, u posebnim razrednim odjelima, sukladno dobivenom rješenju Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te broj učenika, sudionika programa za osposobljavanje učenika s teškoćama u razvoju.

Srednje škole i centri za odgoj i obrazovanje u kojima se temeljem rješenja Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta provode programi za osposobljavanje učenika s teškoćama u razvoj u posebnim razrednim odjelima su:

1. INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA ŠKOLA VIROVITICA
2. POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENA ŠKOLA POŽEGA
3. INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA ŠKOLA NOVA GRADIŠKA
4. INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA ŠKOLA SLAVONSKI BROD
5. OBRTNIČKA ŠKOLA OSIJEK
6. ŠKOLA ZA OSPOSOBLJAVANJE I OBRAZOVANJE „VINKO BEK“ OSIJEK
7. ŠKOLA ZA TEKSTIL I DIZAJN OSIJEK
8. SREDNJA ŠKOLA ISIDORA KRŠNJAVOGA NAŠICE
9. POLJOPRIVREDNO ŠUMARSKA ŠKOLA VINKOVCI
10. OBRTNIČKA ŠKOLA KOPRIVNICA
11. SREDNJA ŠKOLA „IVAN SELJANEC“ KRIŽEVCI
12. UGOSTITELJSKA I PREHRAMBENA ŠKOLA BJELOVAR
13. PRIRODOSLOVNA ŠKOLA KARLOVAC

14. MJEŠOVITA INDUSTRIJSKO-OBRTNIČAK ŠKOLA KARLOVAC
15. EKONOMSKA ŠKOLA MIJE MIRKOVIĆA RIJEKA
16. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE RIJEKA
17. SREDNJA ŠKOLA „IVAN ŠVEAR“ IVANIĆ
18. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA VELIKA GORICA
19. SREDNJA ŠKOLA KRAPINA
20. SREDNJA ŠKOLA PREGRADA
21. TEHNIČKA ŠKOLA KUTINA
22. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA VARAŽDIN
23. SREDNJA ŠKOLA ARBORETUM OPEKA MARČAN
24. GRADITELJSKA ŠKOLA ČAKOVEC
25. GOSPODARSKA ŠKOLA ČAKOVEC
26. OBRTNIČKA ŠKOLA KOPRIVNICA
27. SREDNJA ŠKOLA PRELOG
28. OBRTNIČKA ŠKOLA ČAKOVEC
29. INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA ŠKOLA SISAK
30. TEHNIČKA ŠKOLA DARUVAR
31. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE DUBRAVA
32. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE „SLAVA RAŠKAJ“ ZAGREB
33. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE „VINKO BEK“ ZAGREB
34. SREDNJA ŠKOLA - CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE ZAGREB
35. POLJOPRIVREDNA, PREHRAMBENA I VETERINARSKA ŠKOLA ZADAR
36. HOTELIJERSKO-TURISTIČKA I UGOSTITELJSKA ŠKOLA ZADAR
37. INDUSTRIJSKO - OBRTNIČKA ŠKOLA ŠIBENIK
38. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE „ŠUBIČEVAC“
39. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA ŠIBENIK
40. GRADITELJSKA OBRTNIČKA I GRAFIČKA ŠKOLA SPLIT
41. TURISTIČKO - UGOSTITELJSKA ŠKOLA SPLIT
42. CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE „JURAJ BONAČI“ SPLIT
43. SREDNJA STRUKOVNA ŠKOLA MAKARSKA

Tablica 29. Popis programa za osposobljavanje učenika s teškoćama u razvoju i broj njihovih korisnika

<i>ZANIMANJE</i>	<i>BR.UČ.</i>
Pomoćni autolimar	43
Pomoćni bravar	35
Pomoćni instalater grijanja i klimatizacije	65

Pomoćni vodoinstalater i plinoinstalater	23
Pomoćni polagač keramičkih pločica	9
Pomoćni soboslikar i ličilac	45
Pomoćni administrator	81
Poslovni tajnik	29
Upravni referent	71
Ekonomist	42
Administrator	20
Pomoćni konobar	7
Pomoćni kuhar	8
Pomoćni kuhar i slastičar	308
Telefonski operater	18
Pomoćni autolakirer	29
Krojač	20
Pomoćni pletač	8
Grafički tehničar	20
Parketar	17
Monter strojeva i konstrukcije	23
Monter vodova i instalacija	8
Pomoćni knjigoveža	18
Pomoćni vrtlar	19
Pomoćni cvječar	15
Pomoćni krojač	23
Autolimar	22
Kuhar	20
Slastičar	18
Bravar	9
Pomoćni galanterist	27
Knjigoveža	44

Pomoćni stolar	20
----------------	----

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Napominjemo da su učenici s teškoćama u razvoju sve više integrirani u redovne razredne odjele. Najviše ih je u programima: ekonomist, komercijalist, upravni referent, prodavač, električar, tehničar za računalstvo, autoelektričar, kuhar, slastičar, konobar, vrtlar, cvječar i pekar.

Razvoj primjerenog modela profesionalne rehabilitacije za Hrvatsku

Na temelju postupaka (područja djelovanja), usuglašeni s partnerskim organizacijama, izradit će se prijedlog strukturiranog modela profesionalne rehabilitacije, koji će biti posebno usmjeren prema:

- modernizaciji sustava i metoda profesionalne rehabilitacije u Hrvatskoj,
- razvoju, optimiranju procesa i organiziranju tijekom profesionalne rehabilitacije u Hrvatskoj,
- optimiranju obrazovnih mjera u profesionalnoj rehabilitaciji,
- poboljšanju zapošljivosti osoba s invaliditetom.

Razvoj modela orijentiran je, između ostalog, na temeljne postavke hrvatske nacionalne strategije uvođenja aktualnog sistema profesionalne rehabilitacije prema standardima EU, sukladno nastojanjima pristupanja Hrvatske Europskoj uniji.

Očekivani rezultati:

- Izvještaj/analiza aktualne strukture profesionalne rehabilitacije u Hrvatskoj,
- Predstavljanje (prikaz) razlika u strukturama profesionalne rehabilitacije u Austriji i Hrvatskoj,
- Prijedlog modela profesionalne rehabilitacije koji bi, prema iskustvima, bio primjeren za Republiku Hrvatsku.

Provođenjem navedenih projekata i uspješnom implementacijom rezultata postaviti će se temelj za razvoj modela profesionalne rehabilitacije.

Upit odbora

Obrazovanje odraslih

Obrazovanje odraslih u Republici Hrvatskoj provodi se temeljem Zakona o obrazovanju odraslih (Narodne novine, broj 17/07) i pripadajućih pravilnika, a provode ga ustanove za obrazovanje odraslih koje su osnovane temeljem Zakona o ustanovama (Narodne novine, broj 76/93, 29/97, 47/99-ispravak i 35/08).

Ustanova za obrazovanje odraslih osniva se aktom o osnivanju koji donosi osnivač sukladno odredbama Zakona o ustanovama i Zakona o obrazovanju odraslih.

Ustanovu za obrazovanje odraslih može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga pravna i fizička osoba.

Osnivač ustanove za obrazovanje odraslih podnosi nadležnom ministarstvu zahtjev za ocjenu sukladnosti akta o osnivanju sa zakonom uz koji se prilažu:

- dva primjerka akta o osnivanju koji je potpisao osnivač i
- dokaz o uplati upravne pristojbe u iznosu od 200,00 kn.

Akt o osnivanju ustanove za obrazovanje odraslih mora sadržavati odredbe propisane člankom 13. Zakona o ustanovama.

Nakon što nadležno ministarstvo donese rješenje o ocjeni sukladnosti akta o osnivanju sa zakonom, osnivač podnosi trgovačkom sudu prijavu za upis ustanove za obrazovanje odraslih u sudski registar.

Nakon što trgovački sud donese rješenje o upisu ustanove za obrazovanje odraslih u sudski registar, osnivač podnosi nadležnom ministarstvu zahtjev za odobrenje izvođenja programa uz koji se prilaže (članak 43. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih, Narodne novine, broj 129/08):

- rješenje o ocjeni sukladnosti akta o osnivanju sa zakonom i izvadak iz sudskog registra,
- program obrazovanja s mišljenjem Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih o programu (u skladu s člankom 21. navedenog pravilnika),
- podatke o nastavnicima koji će sudjelovati u izvedbi programa i o voditelju obrazovanja,
- podatke o prostoru u kojem će se izvoditi nastava te opremi, nastavnim sredstvima i drugim materijalnim uvjetima potrebnim za izvođenje programa,
- rješenje o zadovoljavanju minimalnih tehničkih i higijenskih uvjeta prostora i
- dokaz o uplati upravne pristojbe u iznosu od 2.000,00 kn.

Za provođenje postupka utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za izvođenje programa obrazovanja odraslih, ministar imenuje povjerenstvo koje će očevidom utvrditi ispunjava li ustanova za obrazovanje odraslih propisane uvjete za izvođenje programa te će nadležno ministarstvo donijeti rješenje kojim se ustanovi za obrazovanje odraslih odobrava početak rada.

Prema podacima iz Baze podataka Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Republika Hrvatska u 2010. godini ima 452 ustanove za obrazovanje odraslih.

U 2010. godini u Bazi podataka Agencije evidentirano je 24,527 polaznika. Ustanove unose podatke u Bazu od rujna 2009. godine prema Zakonu o obrazovanju odraslih (Narodne novine, broj 17/07) i Pravilniku o evidencijama u obrazovanju odraslih (Narodne novine, broj 129/08), a obzirom da je popunjavanje u tijeku ne može se sa sigurnošću utvrditi da je ova brojka i stvarni prikaz stanja.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) je ključni dionik u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, te obrazovanju odraslih u Republici Hrvatskoj. Ima mandat planirati, razvijati, organizirati, provoditi, pratiti i unaprjeđivati sustav strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Agencija ujedno obavlja ključne razvojne i savjetodavne aktivnosti i služi kao žarišna točka za državne institucije, socijalne partnere i međunarodne organizacije na području strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

Vezano za sudjelovanje poslodavaca u troškovima obrazovanja radnika, Zakonom o državnoj potpore za obrazovanje i izobrazbu i Uredbom o izmjenama spomenutog zakona (Narodne novine, broj 109/07 i 134/07), propisano je da poduzetnici koji obavljaju gospodarsku djelatnost, te sudjeluju u prometu roba i usluga, imaju pravo umanjiti osnovicu poreza na dobit za određeni postotak opravdanih troškova nastalih u svrhu obrazovanja svojih radnika. Bit ove potpore je u tome da se trošak obrazovanja priznaje dva puta (u smislu smanjenja porezne obveze): prvi puta kao redovni trošak koji umanjuje dobit, a drugi puta u vidu potpore.

U troškove obrazovanja uključuju se i putni troškovi (smještaj, prijevoz, dnevnice). Osnovni preduvjet je da poduzetnik osigura evidenciju praćenja tih troškova, što je propisano Pravilnikom o sadržaju evidencije državne potpore za obrazovanje i izobrazbu (Narodne novine, broj 12/08), i da posjeduje dokumentaciju tj. račune i/ili ugovore o nastalim troškovima. Troškovi moraju biti opravdani, što znači da poslovanje poslodavca zahtijeva takvu edukaciju zaposlenih. Potpora se utvrđuje na temelju veličine poduzetnika i prema vrsti obrazovanja:

Tablica 30. Način utvrđivanja iznosa potpora na temelju veličine poduzetnika i prema vrsti obrazovanja

	Veliki poduzetnici	Srednji i mali poduzetnici
Opće obrazovanje	do 50%	do 70%
Posebno obrazovanje	do 25%	do 35%

Izvor: <http://burza.com.hr/novac/porezi-i-financije/2011/04/98946-drzavna-potpore-za-obrazovanje-radnika/>, 25. siječanj 2012. godine

Pritom je opće obrazovanje ono koje omogućuje stjecanje kvalifikacija koje su primjenjive i na drugim radnim područjima, te kod drugih poslodavaca a posebno obrazovanje znači da se stječu kvalifikacije primjenjive uglavnom kod poslodavca koji financira obrazovanje.

Veličina poduzetnika utvrđuje se prema vrijednosti aktive, prihoda i broja zaposlenih, temeljem Zakona o računovodstvu (Narodne novine, broj 109/08).

Redovno obrazovanje i zabrana diskriminacije

Što se tiče zabrane diskriminacije u obrazovanju, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08, 86/09 i 92/10) propisuje zabranu diskriminacije i poštivanje ljudskih prava. Jedan od ciljeva odgoja i obrazovanja u školskim ustanovama je:

- „odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima i pravima djece, osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva,“ (članak 4., stavak 1., točka 3.),

Među načelima obrazovanja na razini osnovnog i srednjeg obrazovanja ističe se da:

- „odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi temelji se na jednakosti obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim sposobnostima,“ (članak 4., stavak 2., točka 2.).

Nadalje, kućnim redom škole utvrđuju se:

- „pravila međusobnih odnosa učenika i radnika,

- „pravila sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i nasilja“ (članak 58., stavak 3.).

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (dalje u tekstu Nacionalni okvirni kurikulum) donesen je u srpnju 2010. godine. Nacionalni kurikulum je temelj za izradu niza kurikulumskih dokumenata, priručnika, brošura, uputnika i sl., a u skladu s člankom 28., stavak 2. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08) temelj je i za donošenje školskog kurikuluma.

Kroz cijeli se Nacionalni okvirni kurikulum posebna pozornost posvećuje pitanjima jednakopravnosti odgoja i obrazovanja za sve, kao temeljima društvene pravednosti prema svim polaznicima odgojno-obrazovnog sustava Republike Hrvatske.

U II. poglavlju Nacionalnog okvirnog kurikulumu definirane su odgojno-obrazovne vrijednosti i opći odgojno-obrazovni ciljevi, a osobito istaknute vrijednosti su: znanje, solidarnost, identitet i odgovornost.

Solidarnost pretpostavlja sustavno osposobljavanje djece i mladih kako bi bili osjetljivi za druge, za obitelj, za slabe, siromašne i obespravljene, za svoju okolinu i za cjelokupno životno okruženje. Nadalje, odgoj i obrazovanje trebaju kod učenika razviti smisao za osobni identitet, povezan sa smislom za poštivanje različitosti. Odgovornost je jedna od glavnih vrijednosti odgojno-obrazovnog djelovanja, budući da suvremeno društveno-kulturno okruženje pretpostavlja odgoj i obrazovanje istinoljubive, poštene, mirotvorne, tolerantne i solidarne osobe, koja je odgovorna prema sebi i drugima.

Iz tih temeljnih vrijednosti izvedeni su ciljevi, a jedan od njih je: „odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima te pravima i obvezama djece, osposobiti ih za življenje u multikulturnom svijetu, za poštivanje različitosti i snošljivost, te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva“.

Navedene vrijednosti i ciljevi trebaju biti povezani sa sadržajima temeljnoga obrazovanja i svakodnevnoga školskog i društvenog života. Njihovo provođenje je obvezno za sve učitelje, nastavnike i stručne suradnike, u svim odgojno-obrazovnim ciklusima, područjima i predmetima, školskim i izvanškolskim aktivnostima.

U III. poglavlju: Načela nacionalnoga okvirnoga kurikulumu, među načelima koja čine uporište za izradbu i realizaciju nacionalnog kurikulumu su: jednakost obrazovnih mogućnosti za sve prema kojemu „obrazovanje i školovanje ne može biti povlastica manjine niti se može umanjiti prema razlikama - etničkim, spolnim, rodnim ili drugim društveno uvjetovanima“. Nacionalni okvirni kurikulum također ističe načelo poštivanja ljudskih prava i prava djece.

Kurikulumski pristup usmjeren je na razvoj kompetencija, među kojima je i socijalna i građanska kompetencija koja „obuhvaća osposobljenost za međuljudsku i međukulturnu suradnju“.

Socijalna kompetencija se razvija kroz kurikulumsku međupredmetnu temu Osobni i socijalni razvoj, koja se ostvaruje u svim predmetima kako u osnovnim tako i u srednjim školama. „Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj omogućuje učenicima izgrađivanje komunikacijskih, organizacijskih i socijalnih vještina i sposobnosti, jačanje samopoštovanja, stjecanje vještina suradnje u međukulturnim situacijama i izgrađivanje zrelih stavova o drugima i sebi“. Svrha mu je da učenici razviju odgovornost za vlastito ponašanje i život, kao i pozitivan odnos prema drugima te da konstruktivno sudjeluju u društvenom životu. Među

ciljevima se ističe prihvaćanje „pravila suradničkih odnosa u skupini, solidarnosti, uljudnoga ponašanja, uzajamnoga pomaganja i prihvaćanja različitosti.“

Među značajnije elemente Građanskog odgoja i obrazovanja kao međupredmetne kurikulumske teme ubrajaju se znanja, vještine, sposobnosti i stavovi koji razvijaju demokratsku svijest učenika i potiču ih na aktivno i učinkovito sudjelovanje u razvoju demokratskih odnosa u školi, lokalnoj zajednici i društvu. „Boljim upoznavanjem sebe i svoje uloge u razvoju društva te prihvaćanjem različitosti drugih, učenici razvijaju samostalnost, osobni integritet te pozitivan odnos s drugim učenicima i okolinom.“ Razvijat će svijest o pravima, dužnostima i odgovornostima pojedinca, jednakopravnosti u društvu, poštovanju zakona te snošljivosti.

U provedbi odgojno-obrazovne politike, a posebice vezano uz već istaknute ciljeve, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta surađuje s organizacijama civilnog društva, a naročito u području odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo i u području ostvarenja mjera i aktivnosti koje pridonose razvoju uključujućeg/inkluzivnog društva.

Članak 9. - PRAVO NA PROFESIONALNO USMJERAVANJE

Radi osiguranja učinkovitog ostvarivanja prava na profesionalno usmjeravanje, ugovorne stranke obvezuju se, prema potrebi, osigurati ili promicati službu koja će pomagati svim osobama, uključujući i hendikepirane, u rješavanju problema izbora ili napredovanja u zanimanju, vodeći računa o njihovim osobnim sposobnostima i mogućnostima zapošljavanja; ta pomoć mora biti besplatna, kako za mladež, uključujući djecu školske dobi, tako i za odrasle.

Profesionalno usmjeravanje unutar sustava obrazovanja

Upit odbora

a) Funkcije, organizacije i operacije profesionalnog usmjeravanja

Profesionalno usmjeravanje je skup različitih aktivnosti koje pojedincima omogućuju identificiranje vlastitih mogućnosti, sposobnosti i interesa u različitoj životnoj dobi, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju, te upravljali osobnom profesionalnom karijerom.

Navedena definicija sadržana je u Rezolucijama Vijeća Europske unije, 2004: Jačanje politika, sustava i praksi usmjeravanja tijekom života, 9286/04 EDUC 109 SOC 234, te 2008: Bolja integracija cjeloživotnog usmjeravanja u strategije cjeloživotnog učenja - 2905. sastanak Vijeća vezan za obrazovanje, mlade i kulturu, Bruxelles, 21. studenog 2008.

Hrvatski zavod za zapošljavanje prepoznat je glavnim nositeljem sustavno organiziranih aktivnosti cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj (*izvor: European Training Foundation (ETF) & European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP)-(2009. Case Study Contributions from the European Training Foundation, Guidance and counseling to fight early school leaving in Croatia*

Profesionalno usmjeravanje uključuje postupke profesionalnog informiranja, savjetovanja, uz provjeru psihofizičkog odnosno zdravstvenog statusa korisnika. Može se provoditi individualno ili grupno, ovisno o svrsi, ali i mogućnostima i potrebama svakog pojedinog korisnika.

Profesionalno usmjeravanje učenika

Profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovne i srednje škole predstavlja tzv. rane intervencije i ima preventivno značenje kao pomoć pri donošenju adekvatnih odluka o izboru obrazovnih programa i zapošljavanja. Postupak profesionalnog usmjeravanja učenici mogu dogovoriti sa stručnim suradnicima u školama (pedagozima, psiholozima i sl.) ili neposredno sa stručnom službom za profesionalno usmjeravanje Hrvatskog zavoda za

zapošljavanje. Termin se može dogovoriti dolaskom u područnu službu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, telefonski (kontaktirajući Odsjek za profesionalno usmjeravanje) ili putem e-maila: hzz@hzz.hr .

Profesionalno usmjeravanje učenika obuhvaća provedbu istraživanja o profesionalnim namjerama učenika osnovne i srednje škole uz primjenu Ankete o profesionalnim namjerama učenika kojom se identificiraju prioritetne skupine učenika za profesionalno savjetovanje o najprimjerenijem izboru obrazovanog programa/zanimanja. Podaci o broju anketiranih učenika dani su pod dijelom Izvješća-Profesionalno usmjeravanje nezaposlenih osoba tijekom 2009. i 2010. godine.

Posebna pozornost pridaje se učenicima za koje se predviđa da bi nakon završetka školovanja mogli imati otežan pristup tržištu rada - učenicima s teškoćama u razvoju, zdravstvenim teškoćama, teškoćama učenja, poremećajima u ponašanju i sl. Sukladno *Odluci o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u srednje škole* Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, učenici s većim teškoćama u razvoju imaju pravo na izravan upis u srednju školu mišljenjem Službe za profesionalno usmjeravanje Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Učenici s većim zdravstvenim teškoćama imaju pravo na ostvarivanje prednosti pri upisu. Stručnom timu za profesionalno usmjeravanje upućuju se i učenici koji pokazuju neuspjeh u srednjoj školi. Stručno mišljenje o najprimjerenijem odabiru obrazovanja rezultat je profesionalnog savjetovanja učenika koje uključuje timsku obradu uz mogućnost psihološkog testiranja, intervjua, liječničkog pregleda specijaliste medicine rada. Stručno mišljenje uvažava s jedne strane potrebe tržišta rada i mogućnosti obrazovanja, a s druge strane individualne mogućnosti i potrebe učenika.

Aktivnostima profesionalnog informiranja i savjetovanja u 2010. godini ukupno je obuhvaćeno 39.470 učenika završnih razreda osnovne i srednje škole (42% od ukupne populacije). Također, radi promocije zanimanja traženih na tržištu rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje u suradnji s područnim obrtničkim komorama provodi aktivnosti promidžbe obrtničkih zanimanja za učenike i financira liječničke preglede za upis učenika u ta zanimanja. U 2010. godini ukupno je financirano 1.288 liječničkih pregleda učenika za upis u zanimanja tražena na tržištu rada.

Tablica 31. Prikaz podataka o broju učenika završnih razreda osnovne i srednje škole uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u razdoblju od 2005. do 2010. godine

AKTIVNOST	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Anketa o profesionalnim	45.000	59.862	49.693	48.763	60.312	81.488

namjerama učenika						
Profesionalno informiranje učenika	27.200	27.637	26.597	32.068	30.079	19.366
Profesionalno savjetovanje učenika	12.060	13.135	14.470	14.631	14.813	9.635

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U svakoj područnoj službi Zavoda se organiziraju Sajmovi poslova, Dani profesionalnog usmjeravanja i druge manifestacije na kojima se učenici imaju priliku upoznati s ponudama obrazovnih institucija, ključnim dionicima tržišta rada te koristiti usluge profesionalnog usmjeravanja. U cilju promocije zanimanja traženih na tržištu rada Zavod u suradnji s područnim obrtničkim komorama provodi aktivnosti promidžbe obrtničkih zanimanja za učenike i financira liječničke preglede za upis učenika u ta zanimanja.

S obzirom na potrebu omogućavanja dostupnosti usluga profesionalnog usmjeravanja Hrvatski zavod za zapošljavanje je u suradnji s britanskom organizacijom CASCAiD i Ministarstvom znanosti obrazovanja i sporta razvio novi instrument profesionalnog usmjeravanja - računalni program „Moj izbor“.

Godine 2010. računalni program profesionalnog usmjeravanja „Moj izbor“ koristio se na 88 licenciranih lokacija - u svim područnim službama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u osnovnim i srednjim školama, ustanovama za obrazovanje odraslih te drugim institucijama na tržištu rada. U područnim službama Hrvatskog zavoda za zapošljavanja program je koristilo ukupno 8.356 korisnika, od čega 6.796 učenika kako je već ranije navedeno.

Program sadrži opise 300 zanimanja kao i mogućnost samotestiranja profesionalnih interesa. Na temelju odgovora danih u interaktivnom upitniku program predlaže odgovarajuća zanimanja. Program također sadrži aktualne informacije o obrazovanju i zapošljavanju na području Republike Hrvatske. Ukoliko nemaju mogućnost korištenja programa Moj izbor u svojoj školi, učenici mogu pristupiti programu u područnoj službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Program mogu koristiti samostalno i uz pomoć savjetnika za profesionalno usmjeravanje.

Učenici najčešće koriste program zbog neodlučnosti pri odabiru fakulteta ili zanimanja te zbog vlastitog informiranja o različitim obrazovnim programima. Evaluacija programa koja se redovito provodi primjenom evaluacijskih upitnika na tri ciljne skupine – učenici, nezaposleni, savjetnici kontinuirano ukazuje na veliko zadovoljstvo korisnika njezinim sadržajem i primjenom koju ocjenjuju vrlo korisnom u cilju pomoći pri donošenju odluka o daljnjem profesionalnom razvoju. Pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u tijeku je revizija

postojeće i izrada nove verzije računalnog programa Moj izbor 4.0. u koju će se unijeti rodno osjetljivo nazivlje za 350 zanimanja sadržanih u računalnom programu, a s ciljem motiviranja oba spola učeničke populacije na promijene ustaljenih obrazaca i izbore zanimanja koji nisu tradicionalno vezani za jedan spol.

b) Obrazovanje i osposobljavanje osoba s invaliditetom

U Hrvatskoj se provodi strategija cjeloživotnog učenja koja se temelji na europskim nastojanjima izgradnje konkurentnog društva, te se istovremeno odnos prema osobama s invaliditetom izgrađuje na načelima pravičnosti i poštivanja ljudskih prava, odnosno osobe s invaliditetom su građani koji su uključeni u socijalni, gospodarski i politički život zajednice. Profesionalno usmjeravanje nezaposlenih osoba s invaliditetom provodi se primjenom individualiziranog holističkog pristupa.

Osposobljavanje za produktivni rad osoba s invaliditetom odnosi se na profesionalno i radno osposobljavanje. Profesionalno osposobljavanje ostvaruje se u redovnim srednjim školama ili posebnim ustanovama po individualiziranim, prilagođenim ili posebnim programima, dok se radno osposobljavanje provodi u posebnim osnovnoškolskim ustanovama prosvjete, zdravstva i socijalne skrbi. Zakonskim i provedbenim propisima ovo područje je kvalitetno regulirano, no postoji niz praktičnih problema kao što su: nedovoljna usklađenost programa srednjoškolskog obrazovanja s potrebama tržišta rada; učenici s teškoćama u razvoju školuju se za zanimanja koja jednim dijelom gotovo da i ne egzistiraju ili za zanimanja koja su niskoakumulativna; nastavnici i stručni suradnici nedovoljno su educirani za rad s djecom s teškoćama u razvoju, nedovoljan je broj stručnih suradnika rehabilitatora zaposlenih u školama; također, niti ostali učenici nisu kvalitetno pripremljeni za zajedničko školovanje s učenicima s teškoćama u razvoju; postupak utvrđivanja psihofizičkog statusa učenika tijekom školovanja provodi se rijetko, učenici se često nekoliko godina uzastopno negativno ocjenjuju i to najčešće dovodi do prekida njihovog školovanja; loši prostorni i materijalni uvjeti mnogih škola, neprilagođenost prostora, neujednačena rasprostranjenost mreža ustanova, nedostatna i neodgovarajuća oprema i nedostatak udžbenika primjerenih potrebama osoba s različitim vrstama teškoća, također su značajne prepreke primjerenom osposobljavanju osoba s invaliditetom za rad. Osim toga, postavlja se i pitanje kvalitete radnog osposobljavanja osoba s težim stupnjem invaliditeta, koje ne mogu steći niti najnižu razinu stručne spreme. Njihovo je radno osposobljavanje danas uglavnom svedeno na “radnu okupaciju” ili “radnu terapiju”.

U visokome obrazovanju osobe s invaliditetom imaju pravo prednosti pri upisu na studij, pri dodjeli državnih stipendija, te pri dodjeli mjesta u studentskom smještaju. Ipak, postoji potreba za povećanjem razine potpore studentima s invaliditetom u sklopu studija.

c) Zapošljavanje osoba s invaliditetom

Rad Hrvatskog zavoda za zapošljavanje vezano uz osobe s invaliditetom prati se kroz razne aktivnosti u radu s osobama s invaliditetom, te kroz poticaje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji su namijenjeni za osobe s invaliditetom i poslodavce.

Osobe s invaliditetom jedna su od skupina koje karakterizira otežan pristup tržištu rada. Iz evidencije nezaposlenih osoba Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje do 31. prosinca 2010. godine zaposleno je 1.080 osoba s invaliditetom.

Posljednjih godina se u Republici Hrvatskoj ulažu povećani naponi u cilju poticanja zapošljavanja i olakšanja pristupa radu osoba s invaliditetom koji uključuju različite mehanizme poput podizanja razine svijesti javnosti i poslodavaca o kompetencijama i radnim sposobnostima osoba s invaliditetom kao i mehanizme poticajnih mjera zapošljavanja i obrazovanja te razvijanja raznih oblika profesionalne rehabilitacije za osobe s invaliditetom. U cilju rješavanja problema zapošljavanja osoba s invaliditetom, u svim područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje rade savjetnici za posredovanje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, posebno educirani u tom području, dok u Središnjoj službi Zavoda od 2003. godine djeluje Odsjek za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

U sklopu projekta "Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada" izrađen je Priručnik za savjetnike na tržištu rada, koji će savjetnicima za osobe s invaliditetom uvelike pomoći prilikom savjetovanja i pružanja pomoći osobama s invaliditetom.

Također su u sklopu navedenog projekta izrađeni Akcijski planovi za osobe s invaliditetom i to u osam županija koji će odrediti daljnje smjernice pri uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom ključna je komponenta profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom.

Kao indikatori otežanog zapošljavanja osoba s invaliditetom navode se:

- neusklađenost zvanja s potrebama tržišta rada (npr. zvanja iz područja tekstilne i grafičke struke, odnosno ostala zvanja koja se slabije traže na tržištu rada),
- niža formalna razina obrazovanja u odnosu na ostatak populacije,
- nedostatak radnog iskustva,
- dugotrajna nezaposlenost.

Pri pronalaženju adekvatnog zaposlenja potrebno je provesti proces Aktivnog traženja posla.

Velika pomoć pri traženju posla može se pronaći i u Primjerima dobre prakse prilikom zapošljavanja osoba s invaliditetom.

U sklopu projekta "Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada" izrađen je Priručnik za osobe s invaliditetom, koji uvelike može pomoći prilikom traženja zaposlenja.

U sklopu IPA programa, IV komponente „Razvoj ljudskih potencijala“, dodijeljena su bespovratna sredstva za provedbu 19 projekata ukupne vrijednosti 2.189.706,39 eura.

Projekti kojima su dodijeljena bespovratna sredstva su:

1. „Razvojem umjetničkih vještina do svijeta rada“

NOSITELJ PROJEKTA: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Kutina

PARTNERI: Pučko otvoreno učilište Kutina; Udruga osoba s invaliditetom; Grad Kutina; Muzej Moslavine

VRIJEDNOST PROJEKTA: 102.543,64 €

2. „Službe za radne aktivnosti uz podršku za osobe s intelektualnim teškoćama“

NOSITELJ PROJEKTA: Udruga za promicanje inkluzije

VRIJEDNOST PROJEKTA: 127.156,69 €

3. „IN.Promo – uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama na tržište rada“

NOSITELJ PROJEKTA: Centar za inkluziju i podršku u zajednici

PARTNERI: Istarska županija; Obrtnička komora Istarske županije; Grad Labin; Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Istarske županije; Centar za inkluziju i podršku u zajednici

VRIJEDNOST PROJEKTA: 96.123,50 €

4. „Model funkcioniranja regionalnog centra za rehabilitaciju“

NOSITELJ PROJEKTA: Centaroprema RE&ZIN

PARTNERI: Primorsko-goranska županija; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Rijeka; Regionalna razvojna agencija Porin; Društvo tjelesnih invalida Grada Rijeke

VRIJEDNOST PROJEKTA: 135.787,58 €

5. „Šalter prvih poslova“

NOSITELJ PROJEKTA: Hrvatski institut za lokalnu samoupravu (HILS)

PARTNERI: Udruga za promicanje prava, interesa i mogućnosti mladih s invaliditetom u Slavoniji i Baranji „PREOKRET“; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Vukovar

VRIJEDNOST PROJEKTA: 96.603,88 €

6. „Uvođenje modela virtualne radionice za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom s ciljem povećanja njihove zapošljivosti“

NOSITELJ PROJEKTA: URIHO – Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

PARTNERI: Grad Zagreb; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Zagreb

VRIJEDNOST PROJEKTA: 142.207,56 €

7. „Partnerstvo za napredak“

NOSITELJ PROJEKTA: Zajednica osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH

PARTNERI: Vukovarsko-srijemska županija; Virovitičko-podravska županija; Ličko-senjska županija; Hrvatska udruga poslodavaca

VRIJEDNOST PROJEKTA: 142.894,64 €

8. „Rad i obrazovanje za osobe s invaliditetom“

NOSITELJ PROJEKTA: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Osijek

PARTNER: Savez organizacija invalida Osječko-baranjske županije

VRIJEDNOST PROJEKTA: 96.731,73 €

9. „ESCO - edukacija za socijalno zadržavanje - nove mogućnosti za osobe s invaliditetom“

NOSITELJ PROJEKTA: Autonomni centar – ACT

PARTNERI: Udruga tjelesnih invalida Međimurja; Društvo distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida Čakovec; Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Međimurske županije; Međimurska županija; Udruga slijepih Međimurske županije

VRIJEDNOST PROJEKTA: 110.120,12 €

10. „Omogućavanje jednakih mogućnosti zapošljavanja za osobe s invaliditetom uzrokovanih psihičkim poremećajem“

NOSITELJ: Udruga za zaštitu i promociju mentalnog zdravlja Svitanje

PARTNERI: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Zagreb; Grad Zagreb

VRIJEDNOST PROJEKTA: 150.721,40 €

11. „Kreiranje uvjeta za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na području grada Daruvara i okolice“

NOSITELJ PROJEKTA: Udruga osoba s invaliditetom Daruvar

PARTNERI: Bjelovarsko-bilogorska županija; Grad Daruvar; Radio Daruvar; Udruženje osoba s invaliditetom Somogy iz Mađarske

VRIJEDNOST PROJEKTA: 86.172,99 €

12. „Centar za socijalno zapošljavanje osoba s invaliditetom“

NOSITELJ PROJEKTA: ZVONO – Udruga djece i mladih s poteškoćama u razvoju

PARTNERI: Udruga za kreativni razvoj – Slap; Učilište Janus

VRIJEDNOST PROJEKTA: 128.472,00 €

13. „Centar za zapošljavanje osoba s invaliditetom“

NOSITELJ PROJEKTA: Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom

„Suvenir Nova“

PARTNERI: Bjelovarsko-bilogorska županija; Grad Daruvar; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Bjelovar

VRIJEDNOST PROJEKTA: 128.589,99 €

14. „Zapošljavanje slijepih osoba – prednost ili nedostatak“

NOSITELJ PROJEKTA: Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet

PARTNER: Obrtničko učilište Zagreb

VRIJEDNOST PROJEKTA: 99.224,42 €

15. „Radna sposobnost s invaliditetom“

NOSITELJ PROJEKTA: Lada, d.o.o. za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida

PARTNER: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Zagreb

VRIJEDNOST PROJEKTA: 120.672,03 €

16. „Da, ja to mogu“

NOSITELJ PROJEKTA: Hrvatska udruga paraplegičara i tetraplegičara

PARTNER: Pučko otvoreno učilište Zagreb; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Zagreb

VRIJEDNOST PROJEKTA: 99.511,62 €

17. „Unlimited“

NOSITELJ PROJEKTA: Krapinsko-zagorska županija

PARTNER: Zagorska razvojna agencija; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Krapina

VRIJEDNOST PROJEKTA: 99.579,87 €

18. „Zapošljivost unatoč invalidnosti“

NOSITELJ PROJEKTA: Udruga distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida Slavonski Brod

PARTNER: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Slavonski Brod; Razvojna agencija Slavonski Brod

VRIJEDNOST PROJEKTA: 109.761,63 €

19. „Mobilnošću do zaposlenja“

NOSITELJ PROJEKTA: Instruktažni centar, d.o.o. za obrazovanje, istraživanje i razvoj

PARTNER: Udruga invalida Križevci; Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Križevci; Grad Križevci

VRIJEDNOST PROJEKTA: 116.831,10 €

Osim bespovratnih sredstava, kroz ugovor o uslugama, čiji je korisnik Hrvatski zavod za zapošljavanje, izrađena je studija "Položaj i potrebe osoba s invaliditetom na tržištu rada", provedena je edukacija usmjerena ka jačanju kapaciteta savjetnika tržišta rada u promicanju i isticanju prednosti zapošljavanja osoba s invaliditetom. Kroz edukaciju je prošlo ukupno 89 savjetnika-posrednika na tržištu rada (od čega 65 savjetnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje). Za potrebe osposobljavanja, ali prvenstveno za budući rad savjetnika, izrađen je Priručnik o različitim tehnikama za promicanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na tržištu rada. Priručnik je razvijen u dva oblika – elektroničkoj verziji i tiskanoj pisanoj verziji. Elektronička verzija priručnika predstavlja prilagodljiv i održiv radni alat savjetnika tržišta rada. U sklopu ove komponente izrađena su još dva priručnika: priručnik za poslodavce vezan uz selekciju, zapošljavanje, prilagodbu radnog mjesta i adekvatno praćenje osoba s invaliditetom te priručnik namijenjen osobama s invaliditetom za aktivno traženje posla. Priručnik za osobe s invaliditetom tiskan je i na Brailleovom pismu te je također napravljena audio verzija na CD-u. Također, u okviru projekta razvijeno je osam regionalnih akcijskih planova za zapošljavanje osoba s invaliditetom (Sisačko-moslavačkoj, Primorsko-goranskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj, Osječko-baranjskoj, Splitsko-dalmatinskoj županiji te Gradu Zagrebu), koji će svoj nastavak dobiti kroz aktivnosti Lokalnih partnerstva za zapošljavanje.

Vidljivi segment projekta je i jedinstveni web portal (www.fond.hr) namijenjen osobama s invaliditetom, poslodavcima i široj javnosti, koji je osmišljen u suradnji s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Tijekom završne konferencije projekta predstavljena su i tri projekta dobitnika bespovratnih sredstava. Udruga za promicanje Inkluzije predstavila je projekt uključivanja dugotrajno nezaposlenih osoba s intelektualnim teškoćama na tržište rada, a Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet predstavila je projekt zapošljavanja slijepih osoba. Predstavnici URIHO-a predstavili su prvu virtualnu radionicu za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj, koja će im pomoći pri stjecanju radnog iskustva.

Zaključak završne konferencije projekta je da učinkovita integracija osoba s invaliditetom na tržište rada zahtijeva sinergijski i koordinirani pristup svih segmenata društva, počevši od sustava zdravstva i socijalne skrbi, preko obrazovnog sustava, do zapošljavanja, uz iznimno

važnu podršku obitelji i udruga koje skrbe o osobama s invaliditetom.

Sukladno važećoj Odluci o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 08/08) i Izmjenama i dopunama te Odluke (Narodne novine, broj 20/09, 96/09 i 44/10), poslodavci uz primjenu određenih kriterija ostvaruju pravo na Poticaje za poslodavce koji se dijele na redovne poticaje i posebne poticaje.

Osim isplate novčanih poticaja Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom radi i na informiranju poslodavaca o mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom putem medija, te putem sudjelovanja na stručnim skupovima vezanim uz prava osoba s invaliditetom, gdje predstavnici Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sudjeluju kao predavači.

Projekt Nagrada Poslodavac godine za osobe s invaliditetom uključuje partnerstvo Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom aktivno zajedno sa Delegacijom Europske komisije u Hrvatskoj (ECD), UNDP-om, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje (HZZ), web portalom MojPosao, Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH), Hrvatskim savezom udruga tjelesnih invalida (HSUTI), Udrugom za promicanje inkluzije (UPIM) Cilj projekta jest senzibiliziranje društva u cijelosti, a prvenstveno poslodavaca, ne samo o potrebama osoba s invaliditetom, već i o njihovom radnom potencijalu, uz naglasak na pozitivne primjere u zapošljavanju osoba s invaliditetom, kao i koristima koje poslodavci mogu imati od njihovog zapošljavanja. Potrebno je istaknuti da Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom tradicionalno u suradnji s udrugom „OSVIT“ organizira jednom godišnje u Zadru, međunarodni stručni skup kojem je tematika profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Bitna zadaća Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je i zalaganje ostvarivanjem ciljeva zadanih Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine (Narodne novine, broj 63/07), koja je donesena temeljem Konvencije o osobama s invaliditetom UN-a i Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006. - 2015. godine.

Sve aktivnosti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom usmjerene su prema glavnom cilju, a to je podizanja razine društvene svijesti o potrebama i mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom, te njihovog uspješnog uključivanja na tržište rada.

Priprema za zapošljavanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Vežano za podatke u okviru priprema za zapošljavanje važna je svakako stručna pomoć Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje kojom se utječe na razinu zapošljivosti osoba koje traže posao, ali i kojom se preventivno utječe na usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada. Tako priprema za zapošljavanje obuhvaća:

1. individualno savjetovanje,
2. profesionalni plan zapošljavanja,
3. profesionalno usmjeravanje,
4. upoznavanje metoda i tehnika aktivnog traženja posla,
5. obrazovanje za zapošljavanje,
6. profesionalnu rehabilitaciju.

1. Individualno savjetovanje je aktivnost koja služi kao pomoć u definiranju radnog potencijala, definiranju aktivnosti kojima ćete poboljšati svoju zapošljivost, definiranju zanimanja u kojima osoba ima najveće šanse za zapošljavanje te u kojoj se definira Profesionalni plan zapošljavanja te osobe.

2. Profesionalni plan zapošljavanja je obvezujući dogovor u pisanom obliku između nezaposlene osobe i savjetnika za zapošljavanje kojim se definiraju sva zanimanja i poslovi koje osoba može obavljati (obzirom na stručne, radne i osobne mogućnosti), zatim aktivnosti koje će ona provoditi u aktivnom traženju posla, aktivnosti pripreme za zapošljavanje kao i rokove njihove provedbe.

3. Profesionalno usmjeravanje kao jedan od alata politike zapošljavanja usklađuje ponudu i potražnju na tržištu rada.

Ono obuhvaća:

1. procjenu sposobnosti, vještina i znanja radi zapošljavanja, obrazovanja ili upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju,
2. unapređenje znanja i vještina aktivnog traženja posla kroz radionice: „Kako se predstaviti poslodavcu?“, „Kako tražiti posao-pisanje životopisa i zamolbe?“ i „Metode samoprocjene“,

4. Metode i tehnike aktivnog traženja posla.

Aktivno traženje posla podrazumijeva planiranje aktivnosti traženja posla, informiranje, kontinuirano praćenje natječaja za posao te unapređivanje vlastite vještine i načina traženja

posla.

U traženju posla važno je aktivno pratiti stanje na tržištu rada i informirati se o slobodnim radnim mjestima. Bitno je javljati se na objavljene oglase te poslati molbu i životopis poslodavcima za koje pretpostavljamo da bi trenutno ili u bližoj budućnosti mogli imati potrebe za zaposlenicima određenoga profila. Nadalje, potrebno je učiniti samoprocjenu - razmisliti o svojim znanjima, vještinama, interesima, osobinama, željama i očekivanjima u profesionalnom životu, stavovima i vrijednostima, te trenutnim mogućnostima i potrebama.

Također je važno osvijestiti svoja znanja i vještine te kvalitete koje tražitelj posla posjeduje te identificirati područja i znanja koja je potrebno unaprijediti kako bi lakše našli posao (računalne vještine, strani jezici, nove tehnologije u pojedinim zanimanjima i dr.).

Dvije su osnovne aktivnosti koje se provode s nezaposlenim osobama, a pomažu nezaposlenim osobama da načine plan aktivnog traženja posla: profesionalno informiranje i savjetovanje.

a) PROFESIONALNIM INFORMIRANJEM nezaposlene osobe dobivaju informacije važne za donošenje odluke o odabiru zvanja, zanimanja i područja rada kao i za planiranje daljnjeg profesionalnog razvoja. Profesionalno informiranje može biti pismeno, usmeno te samoinformiranje, a provodi se individualno i grupno.

b) PROFESIONALNO SAVJETOVANJE pomaže nezaposlenim osobama i tražiteljima zaposlenja osvijestiti mogućnosti te donijeti odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, zapošljavanja i rehabilitacije. Savjetovanje može biti individualno i grupno, a po potrebi u svrhu procjene radne sposobnosti može uključivati psihologijsko testiranje i liječnički pregled specijaliste medicine rada.

5. Obrazovanje za zapošljavanje

Obrazovne aktivnosti nezaposlenih osoba organiziraju se radi usklađivanja njihovih kompetencija s trenutnim i prognoziranim potrebama na tržištu rada.

Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi obrazovne aktivnosti u okviru Mjera aktivne politike zapošljavanja (financiranje i sufinanciranje zapošljavanja i obrazovanja), ali i u suradnji s jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave, te unutar različitih projekata Europske unije.

6. Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija sastoji se od niza postupaka koji su namijenjeni nezaposlenim osobama s invaliditetom kojima se osigurava stjecanje znanja i vještina potrebnih za zapošljavanje ili pak zadržavanje postojećeg zaposlenja.

Ti postupci su:

1. utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti,
2. profesionalno informiranje, savjetovanje i procjena profesionalnih mogućnosti,
3. radno osposobljavanje, prekvalifikacija, dokvalifikacija, programi održavanja, usavršavanja radno-socijalnih vještina i sposobnosti tijekom zapošljavanja,
4. programi unapređivanja radno-socijalne uključenosti u zajednicu.

Članak 1. Dodatnog protokola iz 1988. - Pravo na jednake mogućnosti i postupanje pri zapošljavanju bez spolne diskriminacije

Izmjene zakonodavstva detaljnije se navode u dijelu Izvješća koje se odnosi na stavak 2. članka 2. Povelje.

Upit odbora

Jednaka prava-mirovine

Radi cjelovitog usklađivanja Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05, 43/07, 79/07, 35/08, 40/10, 121/10, 130/10, 139/10) s Direktivom Vijeća 97/81/EC u cilju izjednačavanja mogućnosti pristupa pravima iz mirovinskog osiguranja za osobe koje rade s nepunim radnim vremenom, Zakon je bio izmijenjen i dopunjen u 2003., 2008. i 2010. godini.

Izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju omogućen je jednak pristup pravu na starosnu mirovinu radnicima koji rade s punim radnim vremenom i radnicima koji rade s nepunim radnim vremenom isto tako omogućen je i jednak pristup navedenim osobama u svim pravima iz mirovinskog osiguranja (starosnu, prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu te profesionalnu rehabilitaciju).

Jednak pristup pravima iz mirovinskog osiguranja za navedene osobe omogućen je dopunom članka 25. Zakona, prema kojoj se, za ispunjavanje uvjeta za stjecanje prava prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra zaposlenjem s punim radnim vremenom. Visina mirovine određuje se prema ukupnom mirovinskom stažu, uključujući staž osiguranja ostvaren po osnovi rada s nepunim radnim vremenom, te visini plaća odnosno osnovica koje služe za plaćanje doprinosa odnosno ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja.

Posebne mjere zaštite

Najvažniji pravni propisi i akti u području reguliranja prava na profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom su: Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02 i 33/05), Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Narodne novine, broj 80/08, 94/09 i 121/10), Pravilnik o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad (Narodne novine, broj 39/09) te Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08).

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 143/02 i 33/05) na jednom se mjestu objedinjuju pitanja koja proizlaze iz

problematike profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Navedeni Zakon utvrđuje sljedeća prava: pravo na zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom na tržištu rada pod općim ili posebnim uvjetima, odnosno pravo na zapošljavanje na otvorenom tržištu rada ili u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanim radi zapošljavanja osoba s invaliditetom (zaštitna radionica - osobe s invaliditetom koje se na temelju radnih i općih sposobnosti ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili održati svoje zaposlenje uz primjenu olakšica iz Zakona), pravo na samozapošljavanje (otvaranje vlastitog obrta, osnivanje vlastitoga trgovačkog društva i obavljanje samostalne djelatnosti) i zapošljavanje u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu. Zakon također obvezuje tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne službe, izvanproračunske fondove te pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske da na primjerenom radnom mjestu, prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima imaju zaposlene osobe s invaliditetom (ovisno u ukupnom broju zaposlenih).

Usvajanje i primjena navedenih pravnih propisa i akata stvorila je pretpostavke za suzbijanje diskriminacije u području rada i radnih uvjeta (članak 8. Zakona o suzbijanju diskriminacije Narodne novine, broj 85/08), suzbijanje poticanja na diskriminaciju i propuštanje razumne prilagodbe (članak 4. istog Zakona) kao i za ostvarivanjem jednakih mogućnosti i uređenja zaštite od diskriminacije i stavljanja u nepovoljan položaj na osnovu invaliditeta (članak 1. istog Zakona).

Upit odbora

Položaj žena pri zapošljavanju i osposobljavanju

Mjere koje su poduzete da bi se Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/08), Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08) i Zakon o radu (Narodne novine, broj 149/09) primijenili u praksi, osobito u dijelu koji se odnosi na jednake mogućnosti u području rada i zapošljavanja, u djelokrugu rada su različitih nadležnih tijela.

U okviru svoje nadležnosti Ured za ravnopravnost spolova je tijekom izvještajnog razdoblja na različitim seminarima, okruglim stolovima, tribinama i dr., predstavljao redovito odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova, kojima se regulira mogućnost podizanja tužbi za spolnu diskriminaciju i definira uloga institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova i postupaka u zaštiti od diskriminacije temeljem spola.

Također, od 2008. godine pri Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje Ministarstva uprave provode se jednodnevni seminari za državne službenike i službenice na temu „Zakonske odredbe za ravnopravnost spolova”. Jedna od praktičnih vježbi na seminaru

vezana je za upoznavanje s onim odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova koje reguliraju prava i mogućnosti podizanja tužbe u slučajevima spolne diskriminacije na tržištu rada.

Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“ je u okviru projekta "Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada" (2009. - 2010.), u sklopu programa Zajednice PROGRESS, čiji je nositelj bio Hrvatski zavod za zapošljavanje, proveo istraživanje na reprezentativnim uzorcima poslodavaca i nezaposlenih osoba. Rezultati pokazuju da u obje skupine ispitanih postoji relativno slabo poznavanje značenja izraza diskriminacija, relevantnih zakona i institucija kao i prava mogućih žrtava diskriminacije.

Postignut je značajan napredak u oglašavanju slobodnih radnih mjesta u javnim glasilima te se uglavnom poštuje zakonska obveza o navođenju mogućnosti da se za radno mjesto mogu javiti osobe oba spola.

Provedbu članka 11. Zakona o ravnopravnosti spolova koji se odnosu na obvezu tijela državne uprave i tvrtki u pretežitom vlasništvom države na izradu Planova djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova, Ured za ravnopravnost spolova započeo je neposredno nakon donošenja novog Zakona o ravnopravnosti spolova 2008. godine slanjem smjernica za izradu planova djelovanja svim obveznicima provedbe članka 11.

Do polovice 2010. godine sva ministarstva i središnji državni uredi te mnoge pravne osobe u pretežitom vlasništvu države izradila su svoje prijedloge planova djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova. Budući da planovi djelovanja sadrže plan provedbe mjera iz nacionalne politike za ravnopravnost spolova, s donošenjem nove Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011. do 2015. godine (Narodne novine, broj 88/11) u srpnju 2011., nositeljima obveze skrenuta je pozornost na potrebu revizije i dorade planova djelovanja.

Analiza zaduženja koordinatora/ica za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave kao sastavnog dijela planova djelovanja uvrštena je u Izvješće pravobraniteljica za ravnopravnost spolova za 2010. godinu.

Prema evidencijama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje udio žena u ukupnom zapošljavanju u 2010. godini bio je 54,0 % (76.260 zaposlenih žena u odnosu na 141.105 ukupno zaposlenih osoba).

Tablica 32. Pregled zaposlenih s evidencije Zavoda prema spolu

Godina	Ukupno	Žene	Udio žena
2009.	118.286	69.558	58,8
2010.	141.105	76.260	54,0
Indeks 2010/2009.	119,3	109,6	

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Iz izvješća Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. - 2010. razvidno je da je u okviru potpora za usavršavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u 2009. godini udio žena uključenih u obrazovanje za poznatog poslodavca bio 38,3% žena (247), udio uključenih u obrazovanje prema potrebama tržišta rada bio je 47,8% (1.447), a od ukupno zaposlenih kroz program Javnog rada udio žena iznosio je 44,1%. Kroz potpore za usavršavanje u 2010. godini u obrazovanje za poznatog poslodavca bilo je uključeno 163 žene (26,5%), udio žena u samozaposlenima iznosio je 44,3%, a njihov udio u obrazovanju prema potrebama tržišta rada bio je 44,2%. U program Javnog rada uključeno je 53,6% žena.

Tablica 33. Udio žena u mjerama aktivne politike zapošljavanja u prema Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010. godine zapošljavanja 2009. – 2010. godine

Područna služba	Potpore za zapošljavanje		Potpora za samozapošljavanje		Obrazovanje zaposlenih		Financiranje obrazovanja		Javni radovi		Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa		UKUPNO	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2009.	692	366	0	0	644	247	3025	1447	1935	855	0	0	6296	2915
2010.	2139	1122	284	126	614	163	4566	2021	5037	2704	448	332	13088	6468
UKUPNO	2831	1488	284	126	1258	410	7591	3468	6972	3559	448	332	19384	9383

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Na izbor obrazovanja utječu još uvijek tradicionalni obrasci, obitelj i škola. Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi profesionalno usmjeravanje učenika i učenica završnih razreda osnovne škole, srednje škole i studenata te pruža stručnu pomoć i drugim osobama koje razmišljaju o izboru nekog oblika obrazovanja i/ili zapošljavanja.

Udio djevojaka koje upisuju industrijske i obrtničke škole povećao se u odnosu na 2007. godinu te iznosi 36,3%, a povećao se i broj studentica na visokim učilištima te iznosi 56,3%,

kao i broj diplomiranih žena koji je 2009. godine iznosio 58,6%. Udio žena među osobama s magisterijem znanosti kontinuirano raste te je 2010. godine iznosio 55,6%, a povećava se i udio žena s doktoratom koji je 2010. godine iznosio 51,1% (izvor: Državni zavod za statistiku, publikacija „Hrvatska u brojkama, 2010.“). Broj muškaraca koji su magistrirali u području humanističkih znanosti povećava se pa je njihov udio iznosio 35,7% a u umjetničkom području 42,9%, dok je udio magistrica povećan u području prirodnih znanosti (73,9%) i u biotehničkim znanostima (64,4%). Na poslovima istraživanja i razvoja u Republici Hrvatskoj zaposlene su 16.072 osobe, a udio žena je 49,8%. Među osobama koje imaju status istraživača i istraživačica ukupno je zaposleno 46,9% žena (izvori: DZS Statističke informacije 2010.; DZS Statističko izvješće 1446/2011.).

U Planu provedbenih aktivnosti Programa gospodarskog oporavka Vlade Republike Hrvatske iz svibnja 2010. godine predviđena je mjera za unaprjeđenje rezultata obrazovanja u području matematike, te prirodnih znanosti. Ova mjera se u 2010. godini provodila kroz nekoliko aktivnosti - promoviranjem gimnazija prirodoslovnih i prirodoslovno-matematičkih usmjerenja u sedmim i osmim razredima osnovnih škola putem obrazovnih kampanja, poticanjem interesa za studije matematike, prirodnih i tehničkih znanosti te poticanjem međupredmetne tematske fakultativne nastave u području prirodoslovlja. Cilj je bio postići bolji interes cijele učeničke populacije za tradicionalno „muška područja“.

U novoj Nacionalnoj politici za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011. do 2015. godine definirane su dvije mjere koje se odnose na promicanje zapošljavanja žena u sektoru informacijsko-komunikacijskih tehnologija čime će se doprinijeti uklanjanju segregacije u ovom području.

U svrhu unapređenja položaja žena na tržištu rada i podizanja svijesti javnosti poduzimane su brojne ciljane aktivnosti uključujući provedbu relevantnih znanstvenih istraživanja i donošenje sektorskih politika. Od potpisivanja zajedničkog Memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP), u svibnju 2008. godine, Vlada Republike Hrvatske donosi dvogodišnje nacionalne planove za poticanje zapošljavanja. U Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja 2011. - 2012. (u daljnjem tekstu: NPPZ) kao ključni prioritet izdvojeno je: povećanje razine zapošljivosti i stope participacije žena primarne dobne skupine (posebice onih s niskim ili neodgovarajućim vještinama) na tržištu rada nižeg ili neadekvatnog obrazovanja, žene žrtve nasilja, dugotrajno nezaposlene, neaktivne te pripadnice nacionalnih manjina. Da bi se olakšalo njihovo sudjelovanje na tržištu rada, NPPZ sadrži niz aktivnosti kao što su primjerice: programi obrazovanja, poticanje lokalne i područne (regionalne) samouprave da u svojim socijalnim planovima daju prioritete razvoju onih usluga u zajednici koje su podrška obitelji i usklađivanju obiteljskih i profesionalnih obveza žena, sufinanciranje usavršavanja zaposlenih osoba iznad 50 godina starosti kojima prijeti gubitak radnog mjesta zbog prijelaza poslodavaca na nove tehnologije, i dr.

Potrebno je nadodati kako je donesena Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2011. do 2015. godine (Narodne novine, broj 88/11) u kojoj smanjivanje nezaposlenosti i uklanjanje svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada ostaje najvažniji strateški cilj.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine Ministarstvo poduzetništva i obrta) provodi projekt „Poduzetništvo žena“, a iznosi dodijeljenih sredstava se kontinuirano povećavaju, tako da su za 2004. godinu odobrene 353 potpore u iznosu od 3.500.000,00 kuna dok je za 2010. godinu odobren 1.001 zahtjev u iznosu od 10.540.000,00 milijuna kuna. Poduzetnice se također uključuju i u ostale poticajne projekte Ministarstva poduzetništva i obrta sukladno *Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva*, kao što su: jačanje konkurentnosti malog gospodarstva, konkurentnost i inovacije, obrazovanje u obrtništvu, poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom, obrazovanje za poduzetništvo i dr. U 2009. godini za ove projekte potpore je ostvarilo 1.167 poduzetnica u iznosu od 28.082.994,00 kuna.

U državnim tijelima (bez pravosudnih tijela) u 2009. godini bilo je zaposleno ukupno 22.980 žena, što je za 912 više i 29.862 muškaraca što je za 399 manje nego što je to bilo u 2008. godini (prema „Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u razdoblju 2006.-2010. u 2009. i 2010. godini“). Udio žena se povećao s 42,17% na 43,49%. Povećao se i broj žena među dužnosnicima i visokim državnim i javnim službenicima, s 20% 2000. godine na 30,2% 2009. godine, a iako kontinuirano nizak, polako raste i udio žena u diplomatskim zvanjima, s 8% veleposlaničkih mjesta 2000. godine do 15% 2010. godine (izvor: DZS, „Žene i muškarci u brojkaama 2010.“ i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (od prosinca 2011. godine Ministarstvo europskih i vanjskih poslova)). Broj i udio žena u državnoj upravi na rukovodećim pozicijama se sustavno povećava te na osnovu Statističkog ljetopisa za 2010. godinu Državnog zavoda za statistiku možemo zaključiti da je njihov udio u 2007. godini iznosio 2,4% u ukupnoj strukturi svih zaposlenih žena, dok je 2009. iznosio 3,2%. Za razliku od žena, udio muškaraca je opadao te je 2007. godine iznosio 7,2% a 2009. godine 7,0% u ukupnoj populaciji zaposlenih muškaraca u Hrvatskoj.

Sukladno članku 298. stavak 5., novog Zakona o radu iz 2009. godine kojim je izvan snage stavljen Pravilnik o poslovima na kojima ne smije raditi žena, žene mogu raditi na svim poslovima. Dakle, poslodavci žene mogu rasporediti na noćni rad, kao i na sve vrste poslova, pa tako i na one koji su potencijalno opasni za život i zdravlje žena, kao što su npr. poslovi u rudnicima ili općenito poslovi koji su opasni, nezdravi i tegobni (članci 48., 50. i 51. Zakona o radu). Na takve poslove ne može biti raspoređena žena koja je trudna. Ne smije se odrediti noćni rad trudnici, osim ako trudnica takav rad zatraži i ako je ovlaštenu liječniku ocijenio da noćni rad ne ugrožava njezin život ili zdravlje, kao i život ili zdravlje djeteta.

Izbrisane su tako odredbe o zabrani noćnog rada žena u industriji, te zabrani rada žena pod zemljom ili vodom. Poslodavci zbog toga nisu više u obvezi tražiti posebna odobrenja od nadležnih tijela za noćni rad žena.

Izmjene u Zakonu o ravnopravnosti spolova iz 2008. godine (Narodne novine, broj 82/08) odnose se na obveze jačanja institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova, nadležnosti tijela za osiguranje njegove provedbe na državnoj i lokalnoj razini i uspostavljanje središnjeg nezavisnog tijela za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova. Nadalje, u Zakon su uneseni oblici sudske zaštite, naknada štete u građanskom postupku, definiran je teret dokazivanja, zaštita žrtava od odmazde te je uvedeno navođenje na diskriminaciju kao čin diskriminacije. Zakon se odnosi na sve pravne i fizičke osobe, a posebno razrađene prekršajne odredbe imaju za cilj sankcionirati svaku pravnu ili fizičku osobu koja se ponaša suprotno odredbama ovog Zakona.

Zaštita žena od nepovoljnog postupanja na osnovu trudnoće i materinstva regulirana je u Zakonu o ravnopravnosti spolova člankom 6., stavkom 2. gdje se izričito zabranjuje diskriminacija na temelju bračnog i obiteljskog statusa, a nepovoljnije postupanje prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva smatra se diskriminacijom. Slična odredba ponavlja se kroz članak 13. koji se odnosi na zabranu diskriminacije u području rada i zapošljavanja gdje je diskriminacija, na osnovu trudnoće, poroda roditeljstva i svih oblika skrbništva zabranjena u javnom i privatnom sektoru. Nadalje člankom 9. stavak 3. izravno se navodi da se mjere usmjerene na zaštitu žena, osobito u vezi s trudnoćom i materinstvom, ne smatraju diskriminacijom.

Pitanje zaštite žena od diskriminacije temeljem trudnoće i materinstva na tržištu rada regulirano je i drugim propisima od kojih je posebno potrebno naglasiti Zakon o radu. Isti zakon regulira pitanje noćnog rada žena i njihovog zapošljavanja u opasnim zanimanjima, a praćenje njegove provedbe u nadležnosti je Ministarstva rada i mirovinskoga sustava.

Građanke i građani se obraćaju pravobraniteljici za ravnopravnost spolova osobno u Uredu, pisanim pritužbama i putem telefona. Spisi predmeta se otvaraju po zahtjevu oštećene/oštećenog građanke/građanina, po zahtjevu drugih fizičkih i pravnih osoba (nevladinih organizacija, državnih tijela i ureda, odbora/povjerenstava za ravnopravnost spolova, drugih institucija ili pojedinki/pojedinaca) ili po inicijativi pravobraniteljice. Po sadržaju se odnose na kršenje načela ravnopravnosti spolova ili diskriminaciju na temelju spola, bračnog ili obiteljskog statusa i spolne orijentacije te rodnog identiteta i izražavanja, kao i napraćenje provonjenja Zakona o ravnopravnosti spolova.

Stranaka koje se obraćaju putem telefona, a za koje se ne otvaraju spisi predmeta, pa se ti podaci ne uključuju u statistički pregled, ima oko 30-ak tjedno.

Tijekom 2009. godine radilo se na ukupno 919 predmeta, i to:

- 885 predmeta otvorenih u 2009. godini,
- 34 predmeta prenesenih iz ranijih godina.

Navedenih 919 predmeta odnosi se na:

- 308 predmeta zaprimljenih po pritužbama građanki/građana, od kojih je 274 novih predmeta iz 2009. godine i 34 iz ranijih razdoblja,
- 9 novih predmeta iz 2009. godine otvorenih na inicijativu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova vezano za kršenje načela ravnopravnosti spolova ili diskriminacijuna temelju spola u odnosu na pojedinke/pojedince,
- 602 novih predmeta iz 2009. godine otvorenih na inicijativu pravobraniteljice radi praćenja primjene Zakona o ravnopravnosti spolova, odnosno temeljem dopisa drugih institucija, organizacija ili pravnih osoba.

Ako se 283 novih slučajeva u 2009. godini razvrsta po spolu oštećenih, pravobraniteljica je razmatrala slučajeve u vezi:

- žena 195 (68,9 %),
- muškaraca 58 (20,5 %),
- grupa žena 19 (6,7 %),
- grupa muškaraca 2 (0,7 %),
- grupa žene i muškarci zajedno 9 (3,2 %).

Nakon postupanja po pritužbama pravobraniteljica je uputila 31 pismeno upozorenje, 33 preporuke i 19 prijedloga, ukupno manje nego 2008. godine što je rezultat, prije svega, napretka u radu i postupanju policije i centara za socijalnu skrb.

O strukturi pritužbi

Podaci se odnose na 283 novih predmeta, zaprimljenih po pritužbama građanki i građana u 2009. godini, kojih je 1,7 % manje u odnosu na 2008. godinu.

U 283 slučajeva postupalo se po zahtjevu ili inicijativi:

- oštećene strane: žene u 159 slučajeva (56,2 %), muškarci u 57 slučajeva (20,1 %),
- drugih u ime oštećene strane u 67 slučajeva (23,7 %), i to: državna tijela i druge institucije u 34 slučaja (12,0 %), nevladine udruge u 19 slučajeva (6,6 %), pojedinac/ka u 2 slučaja (0,8 %), po zahtjevu ostalih u 3 slučaja (1,1 %),

- pravobraniteljice u 9 slučajeva (3,2 %).

Kao i ranijih godina, pravobraniteljici za ravnopravnost spolova prituživale su se osobe s područja cijele Republike Hrvatske, a najviše iz Grada Zagreba (37,4%), zatim s područja Istarske (9,9%), Primorsko-goranske (8,0%), Splitsko-dalmatinske (7,3%) te drugih županija.

Statistički podaci se prikupljaju i analiziraju po: diskriminaciji na temelju spola, bračnom ili obiteljskom statusu i po spolnoj orijentaciji te rodnom identitetu i izražavanju.

Temelj diskriminacije:

- spol 251 (88,7 %),
- ostalo 32 (11,3 %).

Tijekom 2010. godine radilo se na ukupno 742 predmeta, i to: 665 otvorenih u 2010. godini i 77 predmeta prenesenih iz ranijih godina.

Navedenih 742 predmeta odnosi se na:

- 333 predmeta zaprimljenih po pritužbama građanki/građana od kojih je 294 novih predmeta iz 2010. godine i 39 iz ranijih razdoblja,
- 29 novih predmeta iz 2010. godine otvorenih na inicijativu pravobraniteljice vezano za kršenje načela ravnopravnosti spolova ili diskriminaciju na temelju spola u odnosu na pojedinke/pojedince,
- 380 predmeta otvorenih na inicijativu pravobraniteljice radi praćenja primjene Zakona o ravnopravnosti spolova, odnosno temeljem dopisa drugih institucija, organizacija ili pravnih osoba, od kojih je 342 novih iz 2010. godine i 38 iz ranijih godina. 1 Više za 7,3% u odnosu na 274 pritužbi građana/ki u 2009. godini.

U analizi predmeta podaci se odnose na 294 pritužbi građanki/građana i 29 predmeta u vezi slučajeva diskriminacije otvorenih na inicijativu pravobraniteljice, odnosno na ukupno 323 novih predmeta u 2010. (14,1% više u odnosu na 283 predmeta u 2009. godini).

323 novih slučajeva u 2010. godini razvrstano po spolu prituženih osoba:

- žena 214 (66,3%),
- muškaraca 35 (10,8%),
- skupina: žena 43 (13,3%), muškaraca i žena 23 (7,1%) i muškaraca 6 (1,9%),
- nepoznato: 2 (0,6%).

U 323 slučaja postupalo se po zahtjevu ili inicijativi:

- pritužene stranke: žene u 172 slučaja (53,3%), muškarci u 33 slučaja (10,2%),
- drugih u ime pritužene stranke u 89 slučajeva (27,5%), i to: državna tijela i druge institucije u 30 slučajeva, nevladine udruge u 25 slučajeva, pojedinac/ka u 33 slučajeva, po zahtjevu ostalih u 1 slučaja,
- pravobraniteljice u 29 slučajeva (9,0%).

Kao i ranijih godina, pravobraniteljici su se prituživale osobe s područja cijele Republike Hrvatske, a najviše iz Grada Zagreba (48%), zatim s područja Osječko-baranjske (7,6%), Zagrebačke (7,0%), Primorsko-goranske (5,7%), Splitsko-dalmatinske (4,8%) te drugih županija.

U 323 slučaja razvrstanih po oblicima diskriminacije bilo je:

- 187 slučajeva izravne diskriminacije (57,9%) i 20 slučajeva neizravne (6,2%)⁶, ukupno 207 slučajeva od kojih se 31 slučaj odnosio na uznemiravanje i spolno uznemiravanje⁷,
- 84 pritužbe koje su se odnosile na nasilje u obitelji,
- 32 koje nisu sadržavale oblik diskriminacije niti svjedočile o nejednakom postupanju.

Od 323 slučaja 207 ih je analizirano po osnovi diskriminacije, s time da je osnova u smislu članka 6. Zakona o ravnopravnosti spolova su bila:

- spol - 176 slučajeva (85,0%),
- bračni ili obiteljski status - 19 slučajeva (9,2%),
- spolna orijentacija - 12 slučajeva (5,8%),
- rodni identitet i izražavanje - nije bilo slučajeva (0,0%).
-

323 slučaja analizirana prema području diskriminacije u smislu odredbi članka 19., stavka 2. točaka 1., 2. i 3. Zakona o ravnopravnosti spolova:

- 83 slučaja (25,7%) - rad i radni uvjeti; mogućnost obavljanja samostalne ili nesamostalne djelatnosti, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju te napredovanju; pristup svim vrstama profesionalnog usmjeravanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja te prekvalifikacije,
- 137 slučajeva (42,4%) - socijalna sigurnost, uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti,
- 26 slučajeva (8,1%) - javno informiranje i mediji,
- 23 slučaja (7,1%) - obrazovanje, znanost i šport,
- 18 slučajeva (5,6%) - pravosuđe i uprava,
- 2 slučaja (0,6%) - zdravstvena zaštita,

- 2 slučaja (0,6%) - članstvo i djelovanje u sindikatima, organizacijama civilnoga društva, političkim strankama ili bilo kojim drugim organizacijama,
- 32 slučaja (9,9%) - nisu se odnosila na diskriminaciju.

Iz naprijed navedenog proizlazi da je u 323 slučaja sumnja na diskriminaciju postojala u 207 slučajeva koji su zbog toga i zaprimljeni kao diskriminacijske pritužbe, nije postojala u 32 slučaja, dok su se 84 slučaja odnosila na nasilje u obitelji, a riješen je 291 slučaj (90,1%).

U 323 razmatranih slučaja tijela na čije se postupanje pritužba odnosila bila su:

I. 53,9% državna tijela, pravne osobe s javnim ovlastima i u pretežitom vlasništvu države:

- 98 (30,3%) pravne osobe s javnim ovlastima (16 zavoda, 42 centra, 1 vijeće, 6 zdravstvenih, 28 obrazovnih i 5 drugih javnih ustanova),
- 74 (23,0%) državna tijela (60 tijela državne uprave, 2 nacionalna parka, 12 pravosudnih tijela),
- 2 (0,6%) pravne osobe u pretežitom vlasništvu države (2 d.o.o.).

II. 5,5% tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe u njihovom pretežitom vlasništvu:

- 14 (4,3%) tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- 4 (1,2%) pravne osobe u pretežitom vlasništvu jedinica lokalne samouprave (4 d.o.o.).

III. 39,7% ostale osobe:

- 60 (18,6%) privatne pravne osobe (d.d. i d.o.o.),
- 60 (18,6%) fizičke osobe (53 muških i 7 ženskih),
- 8 (2,5%) udruge građana/ki.

IV. 0,9% ostalo: 3 ostalo (0,9%).

Nakon postupanja pravobraniteljica je utvrdila diskriminaciju u 60 slučajeva (18,6%) i nakon toga uputila 55 pismenih upozorenja i 55 preporuka, prijedlog za pokretanje prekršajnog postupka u 8 (77,4% više nego 2009. godine, kad je uputila 31 pismeno upozorenje, što je rezultat, između ostalog, povećanja broja pritužbi u 2010. 66,6% više nego 2009. godine, kad je uputila 33 pismene preporuke, što je rezultat, između ostalog, povećanja broja pritužbi u 2010. 5 slučajeva, za kaznenu prijavu u 1 slučaju i 3 pisane inicijative za izmjenu zakona, dok je za nezavršena 32 slučaja (9,9%) ishod bio nepoznat do 31. prosinca 2010. godine. Pored toga, nakon postupanja po pritužbama u 39 predmeta iz ranijih godina uputila je još 6 upozorenja i 6 preporuka. Strankama je pružila obavijest o pravima i obvezama u 173 slučaja (53,6%).

Od 342 predmeta¹⁰ koji nisu bili pritužbe građana/ki, u 109 slučajeva otvorenih po inicijativi pravobraniteljice (u praćenju provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova na području zapošljavanja) pravobraniteljica je dala isto toliko upozorenja i 3 preporuke (članak 13., stavak 2. Zakon o ravnopravnosti spolova).

Navedeni statistički podaci pokazuju da se broj pritužbi povećao za 7,3% u odnosu na 2009. godinu, da se u pretežnom broju odnose na spolnu diskriminaciju te da se u najvećem broju radi o ženama. Podaci također pokazuju kako se osobe pritužuju na neizravnu diskriminaciju u relativno malom broju slučajeva, što sugerira kako ovo jamstvo još nije zaživjelo u praksi, odnosno da građani i građanke imaju problema s njegovim razumijevanjem.

Najviše pritužbi i dalje dolazi u pogledu ostvarivanja radnih i socijalnih prava, a građanke i građani u većem se broju pritužuju na postupanje državnih tijela i drugih pravnih osoba za koja su ta tijela nadležna (53,9%) nego na privatne osobe (18,6%) i sve ostale osobe (27,5%).

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, postupajući po pritužbama i osobnoj inicijativi, djelovala je na svim razinama državne uprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uključujući i druge pravne i fizičke osobe te medije. Ukupno je uputila 170 pismenih upozorenja, 64 preporuke, 9 prijedloga te aktivno sudjelovala na sjednicama Odbora za ravnopravnost spolova i Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora i iznosila svoje primjedbe na prijedloge zakona.

Pored toga, tijekom 2010. godine javno je istupala i upozoravala na pojave diskriminacije tako što je s tim u vezi obišla šest županija, sudjelovala na 85 okruglih stolova i konferencija, imala 10 susreta na međunarodnoj razini u i izvan svojeg Ureda, 38 puta nastupala u TV i radio emisijama, njezine izjave objavljene su u 98 novinarskih članaka, a porastao je i broj posjeta njezinim internetskim stranicama za 32%.

Upit odbora

Mjere za promicanja jednakih mogućnosti

Osim rijetkih iznimki ne postoje zanimanja koja mogu obavljati isključivo pripadnice/pripadnici jednog spola. Nacionalna klasifikacija zanimanja (Narodne novine, broj 147/10) navodi nazive svih zanimanja u oba roda. Zakon o ravnopravnosti spolova u članku 13. propisuje da prilikom oglašavanja potrebe za zapošljavanjem kao i u natječajima za radna mjesta mora biti jasno istaknuto da se za oglašeno radno mjesto mogu javiti osobe oba spola. Iznimka od ove odredbe može se učiniti samo kad je priroda posla takva da karakteristike povezane s nekom od osnova diskriminacije (bračni i obiteljski status, trudnoća i materinstvo,

spolna orijentacija) predstavljaju stvarni i odlučujući uvjet koji onemogućava obavljanje posla, pod uvjetom da je svrha koja se time želi postići opravdana (članak 13., stavak 4). U slučaju neizravne diskriminacije, stavljanje osoba jednog spola u nepovoljniji položaj u odnosu na osobe suprotnog spola putem neutralne pravne norme, kriterija ili prakse, izuzeće je moguće samo ako je takvo postupanje objektivno opravdano legitimnim ciljem, a sredstva usmjerena postizanju tog cilja su primjerena i nužna (temeljem članka 7., stavka 2.).

Zakonom o ravnopravnosti spolova omogućava se uvođenje posebnih mjera, definira se pojam, cilj, rokovi te pravni okvir za njihovo uvođenje. Člankom 11. propisuju se posebne mjere za tijela državne uprave i pravne osobe u pretežitom vlasništvu države, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe i obrtnike koji zapošljavaju više od 20 zaposlenih te za socijalne partnere u kolektivnom pregovaranju.

Od niza pozitivnih mjera koje su imale za cilj uklanjanje nejednakosti, unaprjeđivanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, ravnopravan pristup zapošljavanju, jednakost plaća, edukaciju i dr. poduzimane su brojne ciljane aktivnosti, uključujući provedbu relevantnih znanstvenih istraživanja i donošenje sektorskih politika i nacionalnih strategija. Primjerice, u Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. (Narodne novine, broj 114/06) od sedam kritičnih područja kojima se bavi ova nacionalna strategija, jedno se isključivo odnosi na mjere kojima se unaprjeđuje položaj žena na tržištu rada. Analiza provedbe ovih mjera pokazala je značajno poboljšanje na području usklađivanja objavljenih natječaja za zaposlenje s odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova te učinkovitost mjera koje se odnose na žensko poduzetništvo. Temeljem obveza u provedbi jedne od mjera Nacionalne politike donesena je i *Strategija razvoja ženskog poduzetništva 2010. -2013.* Ured za ravnopravnost spolova i nadležno ministarstvo pružaju financijsku potporu internetskom portalu www.poduzetna.hr.

Uspostavljena je redovita i kontinuirana suradnja s udrugama aktivnima u području promicanja ženskog poduzetništva. U svrhu unaprjeđenja položaja žena na tržištu rada i podizanja svijesti javnosti Hrvatska udruga poslovnih žena Krug provela je 2010. godine projekt „Žene u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj“ financiran od strane Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (od prosinca 2011. godine Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava) u okviru kojeg je provedena analiza o ulozi žena u poduzetništvu, znanosti i politici. Ista udruga, u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, organizira svake godine obilježavanje Svjetskog dana poduzetnica. Od 2009. godine u okviru svečanosti dodjeljuju se nagrade najuspješnijoj poduzetnici i menadžerici koje Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG bira među svojim članicama za rezultate poslovanja ostvarene u prethodnoj godini.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH razvio je kontinuiranu, dugogodišnju suradnju s Hrvatskom udrugom poslovnih žena KRUG s ciljem pružanja trajne podrške ekonomskom

osnaživanju žena kroz promociju njihova poduzetništva. Ured podupire umrežavanje poslovnih žena i provodi mnoge aktivnosti u partnerstvu s udrugom KRUG te daje financijsku potporu pojedinim projektima udruge. Ured svake godine u svibnju sudjeluje na obilježavanju Svjetskog dana poduzetnica, pokrovitelj je stručnih skupova i okruglog stola te podupire i sudjeluje u radu redovitih kongresa poduzetnica Jadransko-jonskog područja kao važnog promotora umrežavanja na međunarodnoj razini. na internetskoj stranici Ureda prate se kretanja u ovom području i informira javnost o različitim aspektima poduzetništva žena u zemlji i inozemstvu.

Proces usklađivanja obiteljskog, privatnoga i profesionalnog života ne prati zahtjeve uklanjanja nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena. Međutim, bilježi se blagi porast broja muškaraca u skrbi za djecu sa 1,14%, koji su u 2008. godini koristili dodatni roditeljski dopust, na 1,86% muškaraca koji su u 2010. godini koristili i druga prava temeljem Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama. Isto tako nije dovoljan broj odgojno-obrazovnih institucija i drugih socijalnih ustanova koje bi svojom ponudom zadovoljile potrebe i interese obitelji. Ovdje treba uzeti u obzir da na provođenje mjera socijalne politike uvelike utječe ukupno gospodarsko stanje u zemlji.

Ujedno je Hrvatski zavod za zapošljavanje razvio grant shemu za projekt „Žene na tržištu rada“ u okviru Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala, IV. komponente Instrumenta pretprijetne pomoći IPA u iznosu od 2.017.480,00 eura. Projekti financirani kroz navedenu grant shemu, odnosno dodjelu bespovratnih sredstava, usmjereni su uključivanju na tržište rada žena koje su suočene s posebnim teškoćama pri zapošljavanju, a provode se u velikom dijelu hrvatskih županija i u suradnji s nevladinim udrugama. U okviru istog projekta „Žene na tržištu rada“ 1.000.000,00 eura predviđeno je za ugovor o pružanju usluga namijenjen analizi stanja i preporukama za unaprjeđivanje politika i programa u tom području. U okviru drugih sedam grant shema Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala do kraja 2010. godine podržano je 85 projekata u kojima su žene ili direktni korisnici ili ih provode udruge koje se bave zaštitom ženskih ljudskih prava, a ukupni iznos je oko 13 milijuna eura.

Ključne aktivnosti potrebno je poduzimati u svrhu smanjivanja jaza u plaćama, podupiranja razvoja poduzetništva žena na nacionalnoj i lokalnoj razini te promicanja mjera za usklađivanje obiteljskih, privatnih i profesionalnih obveza. Nastavit će se provedba istraživanja, analiza i unaprjeđenje kvalitete statističkih podataka o strukturnim pokazateljima položaja muškaraca i žena na tržištu rada kao i osvješćivanje javnosti o stereotipima i preprekama koje stoje na putu ekonomskog osnaživanja žena u različitim područjima uključujući sektor informacijsko-komunikacijskih tehnologija.